

Internationellt bistånd

7

Förslag till statsbudget för 2006

Internationellt bistånd

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	7
2.1	Omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling	7
3	Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete	9
3.1	Omfattning.....	9
3.1.1	Biståndsramen	9
3.1.2	Avräkningar från biståndsramen.....	9
3.2	Utgiftsutveckling	10
3.3	Mål	10
3.4	Insatser	11
3.4.1	Instrument och former inom utvecklingssamarbetet	11
3.4.2	Kanaler för utvecklingssamarbetets genomförande.....	12
3.4.3	Effektivare utvecklingssamarbete	14
3.4.4	Insatser utanför politikområdet.....	16
3.5	Resultatredovisning	16
3.5.1	Analys och slutsatser	38
3.6	Revisionens iakttagelser.....	38
3.7	Politikens inriktning	39
3.7.1	Globala utmaningar.....	39
3.7.2	Inriktningen på Sveriges utvecklingssamarbete	41
3.7.3	Särskilda satsningar 2006.....	44
3.7.4	Geografisk inriktning	52
3.8	Budgetförslag	59
3.8.1	8:1 Biståndsverksamhet	59
3.8.2	8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	62
3.8.3	8:3 Nordiska Afrikainstitutet.....	63
3.8.4	8:4 Folke Bernadotteakademin	63
3.8.5	8:5 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.....	64
3.8.6	8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag	65
3.8.7	8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete.....	67

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	6
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet.....	7
2.2 Härledning av ramnivå 2006–2008, Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	8
2.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad, Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	8
3.1 Biståndsram, avräkningar och biståndsanslag.....	10
3.2 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	10
3.3 Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2002–2005 samt beräknat 2006	13
3.4 Sveriges finansiering av banker och finansieringsinstitutioner	13
3.5 Anslaget 8:1 Biståndsverksamhet, Utvecklingssamarbete genom Sida	14
3.6 Anslagsutveckling för 8:1 Biståndsverksamhet.....	59
3.7 Utgående reservation på anslaget 8:1 Biståndsverksamhet.....	60
3.8 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden för Regeringskansliet	60
3.9 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	61
3.10 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden för Svenska institutet	61
3.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:1 Biståndsverksamhet	62
3.12 Anslagsutveckling för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete ..	62
3.13 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete.....	62
3.14 Anslagsutveckling för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet	63
3.15 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet.....	63
3.16 Anslagsutveckling för 8:4 Folke Bernadotteakademin	63
3.17 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:4 Folke Bernadotteakademin.....	64
3.18 Anslagsutveckling för 8:5 förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportgarantier.....	64
3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:5 förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportgarantier	65
3.20 Anslagsutveckling för 8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag	65
3.21 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag.....	66
3.22 Anslagsutveckling för 8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete.....	67
3.23 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	67

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

---

1. fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till en procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2006 (avsnitt 3.1),
2. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 41 734 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 3.8.1),
3. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* ställa ut garantier som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till högst 12 607 200 000 kronor (avsnitt 3.8.1),
4. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 8:5 *Avsättning för förlustrisker* vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier ställa ut garantier för finansiellt stöd till länder i Östeuropa som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till högst 990 000 000 kronor (avsnitt 3.8.5),
5. godkänner att den särskilda exportkreditgarantiramen för de baltiska länderna, Ryssland m.fl. länder avvecklas i enlighet med regeringens förslag (avsnitt 3.8.5),
6. bemyndigar regeringen att överlåta statens aktier i Riga Graduate School of Law (RGSL) till Lettlands regering för vidare överlåtelse till University of Latvia (avsnitt 3.8.1),
7. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

---

1. beslutar att för ramanslaget 8:6 *Riksrevisionen: Internationella uppdrag* skall 2006 finnas en anslagskredit på högst tre procent av anvisat anslag (avsnitt 3.8.6),
2. beslutar att det anslagssparande på ramanslaget 8:6 *Riksrevisionen: Internationella uppdrag* som vid slutet av budgetåret 2004 översteg tre procent av anslagsbeloppet av myndigheten skall föras bort som indragning av anslagsbelopp (avsnitt 3.8.6),
3. för 2006 anvisar anslag under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*, såvitt avser anslag för Riksrevisionen, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	Anslagsbelopp
8:1 Biståndsverksamhet	ramanslag	25 340 737
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	ramanslag	622 088
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	ramanslag	14 232
8:4 Folke Bernadotteakademin	ramanslag	25 612
8:5 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier	ramanslag	994
8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag	ramanslag	40 000 ¹
8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	ramanslag	15 000
Summa		26 058 663

¹Anslag avsett för Riksrevisionen.

2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd omfattar politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete.

Förvaltningsmyndigheter inom utgiftsområdet är Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Nordiska Afrika-institutet (NAI), Folke Bernadotteakademien (FBA) och fr.o.m. 2006 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete. Dessutom har Riksrevisionen ett ramanslag för internationella uppdrag som är klassificerade som bistånd enligt Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) utvecklingskommittés (DAC) definition.

Ramen för utgiftsområdet

Biståndsramen för 2006 uppgår till 28 090 miljoner kronor, vilket motsvarar en procent av beräknad bruttonationalinkomst (BNI). I förhållande till regeringens ekonomiska vårproposition 2004/05:100 justeras biståndsramen ner med 210 miljoner kronor på grund av förändrad BNI-prognos. Det föreslagna beloppet för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgår till 26 059 miljoner kronor och är i förhållande till biståndsramen minskat med avräkningar och ökat med 638 694 000 kronor för samarbete med Östeuropa som inte klassificeras som utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete	19 387	22 218	22 335	26 059	27 421	28 682
Politikområde Samarbete med Central- och Östeuropa ²	520	0	51	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 7	19 907	22 218	22 386	26 059	27 421	28 682

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Politikområdet upphörde 2003 och ingår fr.o.m. 2004 i politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete. Prognosen 2005 avser äldre anslag.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivå 2006–2008,
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd**

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	22 418	22 418	22 418
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	13	24	35
Beslut ²	-8	-8	-9
Övriga makroekonomiska förutsättningar ³	4 344	5 754	7 084
Volym ⁴	-699	-757	-838
Överföring till/från andra utgiftsområden ⁵	-9	-9	-8
Övrigt	0	0	0
Ny Ramnivå	26 059	27 421	28 682

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkning på anslagen 8:2, 8:3 och 8:4 finansieras från anslaget 8:1.

³ Ökningen följer av ändrad prognos för BNI, samt av att biståndsramen för 2006 föreslås vara 1,0 % av BNI.

⁴ Förändringar av avräkningar m.m.

⁵ Överföring till utgiftsområde 5 med 9 miljoner kronor

**Tabell 2.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad,
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd**

Miljoner kronor

	2006
Transfereringar ¹	24 685
Verksamhetskostnader ²	1 370
Investeringar ³	3
Summa ramnivå	26 058

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten t.ex. hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

²Med verksamhetskostnader avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Biståndsramens storlek bestäms utifrån den procentsats (procent av BNI) som riksdagen beslutat om för varje enskilt år. Vid beräkningen av biståndsramen används den senast tillgängliga BNI-prognosen. Varje år rapporteras det totala svenska biståndet efter avslutat budgetår till OECD:s biståndskommitté (DAC) som ansvarar för att sammanställa medlemsländernas biståndsstatistik. Vid rapporteringstillfället används den senast tillgängliga BNI-prognosen vilket kan bidra till att skillnader mellan prognos och officiell statistik uppstår. Skillnader mellan budgeterat utvecklingsamarbete och utfall kan också bero på att bidrag till de multilaterala finansieringsinstitutionerna rapporteras i sin helhet till DAC det år skuldsedeln läggs. I statsbudgeten fördelas bidraget i stället över flera år, i den takt utbetalningar görs. I rapporteringen ingår även samtliga utgifter, inklusive avräkningar (se tabell 3.1) och skuldavskrivningar, som kan klassificeras som bistånd enligt DAC:s definition.

3 Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete

3.1 Omfattning

Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete består av sju anslag: biståndsverksamhet, förvaltningsanslagen för Sida, Nordiska Afrika-institutet, Folke Bernadotteakademin och fr.o.m. 2006 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete samt anslag för avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier och anslaget för Riksrevisionens internationella uppdrag. Politikområdet finansieras framför allt från biståndsramen. Från biståndsramen görs avräkningar för sådana kostnader inom andra utgiftsområden vilka klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC:s definition. Den del av politikområdet som inte finansieras från biståndsramen är de medel för Östeuropa som inte klassificeras som bistånd.

3.1.1 Biståndsramen

Biståndsramen 2006 uppgår till 28 090 miljoner kronor, vilket motsvarar en procent av beräknad bruttonationalinkomst (BNI). För 2007 respektive 2008 uppgår ramen till en procent av BNI.

3.1.2 Avräkningar från biståndsramen

De sammanlagda avräkningarna från biståndsramen ökar något jämfört med föregående år och uppgår 2006 till 2 670 miljoner kronor.

Avräkningen för kostnader för asylsökande från utvecklingsländer har ökat i jämförelse med beräkningar i budgetpropositionen för 2005. Antalet asylsökande från utvecklingsländer har minskat under 2004 (det år vars utfall ligger till grund för avräkningen), men handläggningstiden och dygnskostnaden har däremot ökat. För 2006 uppgår denna avräkning till 1 212 miljoner kronor.

Från biståndsramen avräknas vidare kostnader för det svenska bidraget till den del av Europeiska unionens (EU) gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget. Avräkningen har beräknats genom att kostnaderna för biståndet på den totala EU-budgeten under 2005 multipliceras med Sveriges andel av medlemsavgiften. Det slutliga beloppet för avräkningen i kronor är avhängigt valutakursen. För 2006 uppgår avräkningen till 1 135 miljoner kronor, vilket är en ökning i jämförelse med beräkningar i budgetpropositionen för 2005.

Avräkningen för administrativa kostnader m.m. består främst av utrikesförvaltningens administration av utvecklingssamarbetet samt den del av bidrag till Förenta nationerna (FN) som utbetalas från andra utgiftsområden och som klassificeras som bistånd. Avräkningen för utrikesförvaltningen uppgår till 258 miljoner kronor. Sammanlagt uppgår avräkningen till 324 miljoner kronor i 2006 års prisläge. Avräkningen är delvis beroende av valutakurser och konsumentprisindex.

Tabell 3.1 Biståndsram, avräkningar och biståndsanslag

Miljoner kronor

BUDGETÅR	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Biståndsram	18 946	21 752	23 746	28 090	29 500 ¹	30 830 ¹
– Avräkningar	2 631	2 572	2 176	2 670	2 717	2 786
Varav:						
Flyktningkostnader	1 541 ²	1 311	1 072	1 212	1 243	1 276
EU-bistånd	798	961	811	1 135	1 164	1 196
Administration m.m.	292	300	293	324	310	314
Biståndsdelen av politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete ³	16 315	19 180	21 570	25 420	26 783	28 044
Biståndsram i procent av beräknad BNI	0,81 %	0,868 % ⁴	0,882 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %

¹ Beräkningsmässigt ligger biståndsramen för 2007 och 2008 på 1,0 procent av BNI enligt prognos för BNI.² Inkl. TB1 då avräkningen för flyktingar ökat med 75 miljoner kronor.³ Biståndsdelen av Internationellt utvecklingssamarbete består av 8:1 Biståndsverksamhet (exkl. samarbete med Central- och Östeuropa), 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (exkl. samarbete med Central- och Östeuropa), 8:3 Nordiska Afrikainstitutet, 8:4 Folke Bernadotteakademien, 8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag och 8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete.⁴ 0,86 procent av beräknad BNI plus 200 miljoner kronor.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.2 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 7</i>						
8:1 Biståndsverksamhet ²	18 792,3	21 547,7	21 652,5	25 340,7	26 689,5	27 936,6
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ³	542,0	590,0	611,1	622,1	632,3	643,5
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	12,4	13,5	13,4	14,2	14,5	14,8
8:4 Folke Bernadotteakademien	15,0	19,4	24,8	25,6	26,1	26,6
8:5 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier ⁴	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0
8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag ⁵	25,4	46,0	33,2	40,0	40,0	40,0
8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbetet	0,0	0,0	0,0	15,0	18,0	20,0
9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa ⁶	520	0,0	51,0	0,0	0,0	0,0
Totalt för utgiftsområde 7	19 907,1	22 217,7	22 386,3	26 058,7	27 421,3	28 682,4

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet.2004705:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.² För 2006 avser 24 749 037 tkr bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition och 591 700 tkr avser inte bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition.³ För 2006 avser 576 088 tkr bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition och 46 000 tkr avser inte bistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition.⁴ Anslaget 8:5 benämndes före år 2004 9:2.⁵ Anslag avsett för Riksrevisionen. Används för uppdrag i överensstämmelse med OECD/DAC:s definition av bistånd.⁶ Anslaget 9:1 är fr.o.m. 2004 ett äldre anslag.

3.3 Mål

I riksdagens beslut om Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) anges dels ett mål för politiken för global utveckling, som gäller för alla politikområden, dels ett mål för internationellt utvecklingssamarbete. Målet för alla politikområden är

att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Målet för politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Perspektiv och huvuddrag

Två perspektiv ska vara vägledande vid prioriteringar och utformning av politiken: *ett rättighetsperspektiv* och *de fattigas perspektiv på utveckling*. Det innebär att människors rättigheter ska utgöra grund för de åtgärder som vidtas för en rättvis och hållbar utveckling. Det innebär också att fattiga kvinnors, mäns och barns behov, intressen och förutsättningar ska vara utgångspunkt i strävandena mot en rättvis och hållbar utveckling.

Ett antal huvuddrag ska genomsyra politiken, både vad gäller åtgärder och stöd i enskilda länder och den politik som förs på global nivå. De *grundläggande värdena* är demokrati och god samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. *Hållbar utveckling* omfattar hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt samt social utveckling och trygghet. Politiken ska därutöver inriktas på två *huvuddrag* där nya krav ställs på helhetssyn och samverkan: konflikthantering och säkerhet samt globala gemensamma nyttigheter.

Den svenska politiken ska bidra till uppfyllandet av FN:s Millenniedeklaration och millenniemålen samt åtaganden från de viktigaste världskonferenserna.

Sverige ska fortsätta att bedriva ett effektivt utvecklingssamarbete med tyngdpunkt på de fattigaste länderna. I medelinkomstländer ska utvecklingssamarbetet särskilt uppmärksamma fördelningsfrågor.

3.4 Insatser

3.4.1 Instrument och former inom utvecklingssamarbetet

Utgångspunkten för valet av biståndsinsatser utgår från utvecklingslandets perspektiv på sin egen utveckling. Insatsen utformas efter en bedömning av de förutsättningar regionen, landet eller sektorn har att hantera olika stödformer.

Förändrade villkor

Den internationella synen på villkor i anslutning till lån och gåvomedel har successivt ändrats.

Både bilaterala och multilaterala givare knyter i minskad omfattning stöd och utbetalningar till policy- och reformvillkor. Sverige har tillsammans med ett antal likasinnade givare anslutit sig till en rad principer kring gåvo- och lånevillkor och har även bidragit till Världsbankens översyn av villkor knutna till policybaserade lån. Den förändrade synen betonar vikten av ägarskap, ömsesidigt ansvar, att villkor ska anpassas till landspecifika omständigheter, fokus på resultat och mindre användning av policy- och reformvillkor, samordning och harmonisering mellan givare, transparens samt förutsägbarhet vad gäller utbetalningar och minskade eller inställda betalningar. Med utgångspunkt i ett lands strategi för fattigdomsbekämpning eller liknande bestäms villkor och kriterier tillsammans i dialog med samarbetslandet. På detta sätt hålls bägge parter ansvariga för sina respektive åtaganden.

Gåvor

Det svenska utvecklingssamarbetet består så gott som uteslutande av gåvobistånd. Bidrag lämnas till enskilda länder, internationella organisationer och via enskilda organisationer. Landbidragen är i form av projektstöd, stöd till sektorprogram eller generellt stöd till ett lands budget (budgetstöd). Sverige lämnar även stöd i form av humanitärt bistånd. Ofta kombineras dessa olika stödformer i utvecklingssamarbetet med enskilda länder. I fall där den institutionella kapaciteten är låg kan projektstöd vara att föredra samtidigt som uppbyggnad av institutionell kapacitet måste prioriteras. Ett särfall utgörs av sviktande stater, dvs. stater med svag ledningskapacitet. Programstöd är mest användbart i länder eller sektorer där det finns inhemsk kapacitet att genomföra en fattigdomsinriktad utvecklingspolitik. Ansvar för genomförandet av de program eller projekt som biståndet finansierar ligger hos samarbetsparten. Denna kan genomföra aktiviteten själv eller anlita svensk eller annan kapacitet.

Gåvobiståndet används även för skuldavskrivning för att minska fattiga utvecklingsländers utlandsskuld. Enligt propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122), ska en större andel av biståndet kanaliseras som budgetstöd eller sektorprogramstöd när samarbetslandets kapacitet att genomföra och rapportera om verksamheten

ökar. Målet i internationella överenskommelser antagna under 2005 är att andelen programbaserat stöd ska uppgå till 66 procent år 2010. Sverige lämnar ett omfattande gåvofinansierat stöd till olika FN-organisationer och globala fonder.

De bidrag som Sverige lämnar till internationella finansiella institutioner medger vidareutlåning på mjuka villkor (dvs. i princip räntefri utlåning med långa återbetalningsperioder). Flera institutioner kan sedan en tid även ge renodlat gåvobistånd. Sverige lämnar omfattande stöd till bl.a. Världsbankens utvecklingsfond (IDA). Under 2004 lämnade Sverige motsvarande 1 237 miljoner kronor i sådant stöd.

Krediter

Endast en mycket liten del, cirka 1,5 procent, av det svenska utvecklingssamarbetet består av anslagsfinansierade *krediter*. Sidas aggregerade garantiengagemang för *u-krediter* uppgick till 2 334 miljoner kronor i december 2004. Volymen har mer än halverats sedan 2002 då den uppgick till 5 540 miljoner kronor. Sida har mellan 1999 och 2005 bedrivit en försöksverksamhet med *fristående garantier*. Beslut om huruvida verksamheten ska fortsätta och i sådant fall i vilken form har ännu inte fattats. Syftet med krediter och garantier är att med begränsade statliga medel och statligt risktagande mobilisera kommersiella resurser för utvecklingspolitiskt prioriterade projekt. Kreditfinansierat samarbete ger därmed möjlighet till ett ökat resursflöde till fattiga länder – en uppväxlingseffekt. Delfinansiering med kommersiella aktörer möjliggör samtidigt att marknadsaktörerna axlar sin del av risken vid en investering i ett fattigt land. Det svenska kreditfinansierade samarbetet syftar i likhet med kreditfinansierat multilateralt samarbete till att fylla behov utan att snedvrída konkurrensen inom kreditmarknaden.

Inom ramen för det multilaterala samarbetet har Sverige i likhet med övriga medlemsländer tecknat aktiekapital i utvecklingsbankerna. Med detta kapital som säkerhet och med bankernas ställning som prioriterade fordringsägare kan de internationella finansiella institutionerna låna upp medel på den internationella kapitalmarknaden till goda villkor för vidareutlåning till medel- och låginkomstländer. Detta innebär att länder med låg kreditvärdighet kan få kommersiella lån

för utvecklingsändamål till villkor som de annars inte hade kunnat få på kapitalmarknaden. Då en strävan med biståndet är att bidra till utvecklingsländernas ekonomiska utveckling och kreditvärdighet är det värdefullt att länderna genom de internationella finansiella institutionernas lånemöjligheter gradvis slussas in på kapitalmarknaden. Detta är ett av flera skäl till varför bankerna bör förbli lånebaserade institutioner även om flera numera har möjlighet att också ge en andel rent gåvobistånd.

3.4.2 Kanaler för utvecklingssamarbetets genomförande

Biståndsanslaget kanaliseras i huvudsak genom UD och Sida. Traditionellt har UD finansierat multilateralt bistånd medan Sida finansierat bilateralt bistånd. I praktiken går det dock inte att göra en enkel uppdelning mellan multilateralt och bilateralt bistånd. Genom samordningen i samlingsländerna blir allt bistånd mer ”multilateralt” till sin karaktär i den meningen att biståndsgivarna ger stöd till gemensamma verksamheter – samordnat bistånd. Dessutom slussas en stor del av det bilaterala biståndet via multilaterala organisationer till specifika insatser i enskilda länder (s.k. multibi-bistånd). Både volymen och andelen av denna typ av bistånd har ökat under de senaste åren och är i dag sammanlagt större än basbidragen till organisationernas budgetar.

Sammantaget är det multilaterala och bilaterala biståndet ungefär lika stort. Det samlade biståndet som lämnas via multilaterala organisationer genom UD och Sida uppgick till 10,4 miljarder kronor 2004, och det bilaterala landdestinerade biståndet var 9,6 miljarder kronor.

Sverige ger via UD internationellt sett relativt stora bidrag till FN, de internationella finansieringsinstitutionerna och andra utvecklingsfonder. Stödet via de globala tematiska fonderna som exempelvis Globala miljöfonden (GEF) och Globala fonden mot hiv/aids, tuberkulos och malaria (GFATM) har ökat. Det är viktigt att dessa fonder anpassas till nationella strategier och budgetar i samlingsländerna. Genom aktivt deltagande i organisationernas styrelsearbete samt genom att delta i de återkommande påfyllningsförhandlingarna har Sverige möjlighet att påverka organisationernas och fondernas nor-

mativa arbete. Medlemskapet medför också att svenskt stöd kan nå ut till fler länder.

Organisationerna är även viktiga instrument för förbättrad samordning av biståndet och anpassning till samarbetsländernas budget- och planeringssystem. Genom ett strategiskt arbete i organisationerna blir dessa ett viktigt verktyg för att i enlighet med Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122) möjliggöra att ”Sveriges totala utvecklingsarbete breddas och blir mer flexibelt”.

Biståndet genom Sida används främst för bilaterala insatser i enskilda samarbetsländer. An-

delen landinriktat bilateralt bistånd har minskat samtidigt som stödet till enskilda länder via multilaterala kanaler ökat. En del av det bilaterala biståndet via Sida kanaliseras också till globala eller regionala fonder.

Omkring 10 procent av biståndet avser andra utgiftsområden av statsbudgeten. Flyktingrelaterade kostnader respektive det svenska stödet till EU:s biståndsbudget, som avräknas mot biståndet, uppgår till omkring 4 procent vardera.

Tabell 3.3 Basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet 2002–2005 samt beräknat 2006

Tusental kronor

	Årsbidrag 2002	Årsbidrag 2003	Årsbidrag 2004	Årsbidrag 2005	Årsbidrag 2006 (beräknat)
FN:s utvecklingsprogram (UNDP)	530 000	550 000	640 000	720 000	790 000
FN:s kapitalutvecklingsfond (UNCDF)	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
FN:s barnfond (UNICEF)	297 000	300 000	340 000	400 000	440 000
FN:s kvinnofond (UNIFEM)	14 000	14 000	16 000	20 000	25 000
FN:s befolkningsfond (UNFPA)	185 000	205 000	270 000	355 000	400 000
FN:s världslivsmedelsprogram (WFP)	210 000	210 000	290 000	390 000	410 000
FN:s flyktingkommissarie (UNHCR)	196 000	400 000	430 000	480 000	505 000
FN:s hjälporganisation för palestinaflyktingar (UNRWA)	170 000	175 000	195 000	210 000	230 000
FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC) ¹	38 500	38 500	55 000	70 000	80 000
FN:s program för boende och bebyggelse (UN-HABITAT)	7 000	8 000	10 000	14 000	21 000
FN:s samlade program mot hiv/aids (UNAIDS)	72 000	60 000	125 000	150 000	200 000
FN:s industriutvecklingsorganisation (UNIDO) ²	9 500	8 500	9 500	10 000	10 000
Summa	1 779 000	2 019 000	2 430 500	2 869 000	3 161 000

¹UNODC är en sammanslagning av UNDCP och CICP 2004.

²Obligatorisk medlemsavgift baserad på fastställd bidragsskala i euro.

Tabell 3.4 Sveriges finansiering av banker och finansieringsinstitutioner

Tusental kronor

	Utfall 2003	Utfall 2004	Budget 2005	Beräknat 2006
Världsbanksgruppen	860 254	1 236 521	991 178	1 727 058
Regionala utvecklingsbanker	412 384	571 847	541 338	586 900
Övriga utvecklingsbanker och fonder	363 557	281 676	280 031	141 251
Summa	1 636 195	2 009 044	1 812 547	2 455 209

Tabell 3.5 Anslaget 8:1 Biståndsverksamhet, Utvecklingssamarbete genom Sida

Tusental kronor

	Utfall 2004	Budget 2005	Beräknat 2006
Humanitära insatser och konflikthantering	1 610 570	1 530 000	1 970 000
Information	60 554	62 000	62 000
Globala utvecklingsprogram	1 321 663	1 550 000	1 723 500
Enskilda organisationer	1 000 288	1 200 000	1 320 000
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	1 750 405	1 935 000	2 150 000
Latinamerika	839 361	1 095 000	1 200 000
Afrika	2 764 577	4 055 000	4 695 000
Östeuropa och Centralasien	1 066 460	1 342 000	1 386 500
- ODA-länder	871 452	940 000	1 000 000
- Icke ODA-länder	195 008	402 000	386 500
Forskning	773 234	875 000	975 000
Ekonomiskt stöd	785 547	400 000	200 000
SUMMA	11 972 659	14 044 000	15 682 000

3.4.3 Effektivare utvecklingssamarbete

Bättre internationell samordning

Internationell samordning av biståndet och harmonisering av regler och procedurer har fått ökad tonvikt i det svenska utvecklingssamarbetet efter antagandet av propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122) och de s.k. Rom- och Parisdeklarationerna år 2003 och 2005. OECD:s utvecklingskommitté (DAC) har spelat en avgörande roll i detta arbete. Sverige har tillsammans med Världsbanken lett en av de viktigaste arbetsgrupperna för harmonisering av biståndsprocedurer i DAC-arbetet.

Sverige bidrog till att ta fram en EU-arbetsplan för förbättrad samordning och harmonisering av biståndsprocedurer. Såväl handlingsplanen som rådsslutsatser antogs av EU:s biståndsministrar vid Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) i november 2004. Sverige har också drivit harmoniseringsfrågor inom Världsbanken, de regionala utvecklingsbankerna, FN-systemet och globala fonder.

I Parisdeklarationen (se box nedan) anges att givarna bör medverka till att utvecklingssamarbetet anpassas till samarbetsländernas priorite-

ringar samt att system och procedurer samordnas bättre och förenklas.

Givarna bör även medverka till en bättre arbetsfördelning både beträffande länder och sektorer, utöka andelen programstöd, utöka avbindningen av biståndet samt förstärka systemen för att mäta utvecklingsresultat. Deklarationen består av åtaganden inom tolv områden. Fyra av dessa ska genomföras av samarbetsländerna och åtta berör givarländerna. Regeringen ställer sig bakom deklARATIONEN och avser fortsätta att anpassa biståndet till partnerländernas prioriteringar och system, samordna och förenkla biståndsprocedurer samt arbeta för en bättre redovisning av resultaten av fattigdomsminskning. Syftet är att förstärka samarbetsländernas ägarskap över sin utvecklingspolitik och samordningen av biståndet.

Åtagandena ställer krav och innebär utmaningar och förändringar i det svenska utvecklingssamarbetet. De nya riktlinjerna för samarbetsstrategier som beslutades av regeringen i april 2005 (UD2005/24264/GU) är ett led i operationaliseringen av deklARATIONEN. De landplaner som tas fram i samband med de nya strategierna ska innehålla tydliga mål för ett effektivare utvecklingssamarbete. Insatserna ska också begränsas till färre sektorer.

Indikatorer och mål för givarnas genomförande av Parisdeklarationen till 2010

Anpassning till partnerländernas prioriteringar och system "alignment"

Biståndet ska anpassas till nationella prioriteringar – andelen av stat till stat-biståndet som rapporteras i samarbetslandets budget	85 %
Stärka kapaciteten för samordnat stöd – andel av givarnas kapacitetsbyggnadsstöd som ges i form av samordnade program och som är konsistent med ländernas utvecklingsstrategier	50 %
Använda samarbetslandets system – andel av givare och bistånd som använder samarbetslandets upphandlings- och/eller statliga finansiella styrsystem	100 % ¹
Stärka landets kapacitet genom att undvika parallella system – antalet parallella projektimplementeringsenheter per land	minska antalet med 2/3
Biståndet är mer förutsägbart - andel av utbetalningar som görs i enlighet med årliga och fleråriga planer	75 %
Biståndet är avbundet – andel av biståndet som är avbundet	fortsatta framsteg

Harmoniseringsprocedurer för biståndet

Användningen av gemensamma arrangemang och procedurer – andel av samarbetet som ges i programstödsformer	66 %
Gemensamma analyser – andel av fältmissioner och landanalyser som är gemensamma	
a) fältmissioner	40 %
b) landanalyser	60 %

¹ I de länder som uppfyller de högsta kriterierna enligt Världsbankens rating.

Tydlig inriktning på de fattigaste länderna

Tyngdpunkten i det långsiktiga bilaterala samarbetet ska ligga på världens fattigaste länder. Enligt FN ska minst 0,15–0,20 procent av BNI nå de minst utvecklade länderna. Sverige har redan uppnått detta mål med en nivå på 0,27 procent år 2003. Sverige lämnar även ett omfattande stöd till de multilaterala aktörer som har en tydlig inriktning på de fattigaste länderna så som exempelvis FN:s utvecklingsprogram (UNDP), Internationella utvecklingsfonden (IDA) vid Världsbanken och Afrikanska utvecklingsfonden (AfDf). I länder där den ekonomiska utvecklingen har varit mycket positiv, exempelvis Sydafrika och Namibia, har regeringen inlett en omformulering av den bilaterala relationen och beslutat om en utfasning av utvecklingssamarbetet.

Färre insatser och länder för bilateralt samarbete

Regeringen anger i propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122) att insatserna inom det långsiktiga utvecklingssamarbetet kan

koncentreras till färre områden. I de 68 länder som fick mer än 15 miljoner kronor i bistånd från Sverige under 2004 bedrevs samarbete i genomsnitt inom 4–5 huvudsektorer och i närmare tioalet delsektorer.¹

En anledning till detta har varit att landstrategierna inte regelmässigt har behandlat frågan om fokusering och koncentration och att strategierna inte sällan öppnar för många samsamarbetsområden. De nya riktlinjerna för samsamarbetsstrategier som antogs i april 2005 (UD2005/24264/GU) anger att strategierna ska behandla frågan om koncentration och att antalet områden ska begränsas i samsamarbetet. Sida har successivt minskat antalet insatser inom det bilaterala biståndet från 6 224 insatser under 2002 till 5 740 insatser 2004. En övergång till budgetstöd och sektorprogramstöd där detta är möjligt kommer att innebära att antalet insatser kan minskas ytterligare.

OECD/DAC föreslog vid sin översyn av det svenska biståndet våren 2005 en koncentration

¹ Sidas budgetunderlag för 2006 s. 4. OECD/DAC:s definition av sektor respektive delsektor har följts. Samarbetet med enskilda organisationer har inte räknats in.

av antalet samarbetsländer. I sammanhanget är det viktigt att notera att Sverige lämnar ett omfattande stöd till och via enskilda organisationer samtidigt som Sveriges relativa andel humanitärt stöd är stort internationellt sett. Antalet landstrategier har ökat till 54 stycken mellan 2000 och 2005. Ökningen är dock delvis en följd av att strategierna fungerat som ett instrument för att hantera samarbetet med ett visst land av en viss omfattning. I likhet med de nya riktlinjerna för samarbetsstrategier gav även de tidigare riktlinjerna för landstrategier möjlighet till att formulera insatser av mindre omfattning. Förarbetet till dessa strategier var på motsvarande sätt begränsade. Termen landstrategi kan därför i vissa fall var missvisande vad gäller omfattningen av det samarbete som bedrivs med ett enskilt land. Riksdagen angav (rskr. 2003/04:112, 2003/04:UU3) när den antog den svenska politiken för global utveckling att det bilaterala biståndet som omfattar flera olika insatsområden i ett och samma land, av praktiska skäl, bör vara begränsat till färre länder än vad som hittills varit fallet. Regeringen har inlett ett arbete på två fronter för att minska antalet länder för det statliga bilaterala utvecklingssamarbetet. Det innebär att samarbetet med medelinkomstländer trappas ned och att vi ökar utnyttjandet av multilaterala kanaler för biståndet.

3.4.4 Insatser utanför politikområdet

I propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) läggs grunden för en samstämmig svensk politik för global utveckling. Det övergripande målet – att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling – gäller för alla politikområden. Propositionen föreslog och riksdagen har beslutat att genomförandet av politiken för global utveckling årligen ska redovisas till riksdagen i form av en resultat-skrivelse. Regeringen har till riksdagen överlämnat två sådana skrivelser (regeringens skrivelser 2004/05:4 och 2004/05:161) med en redovisning av verksamheten inom andra utgifts- och politikområden än utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

3.5 Resultatredovisning

Det svenska utvecklingssamarbetet lämnar stöd i olika former till de flesta fattiga länder i världen. Utvecklingssamarbetet bedrivs i de sektorer som är viktiga för ett samhälles utveckling och högsta möjliga effektivitet eftersträvas. Det svenska stödet genomförs därför i stor utsträckning av länderna själva i samarbete med andra givare. Att isolera resultatet av en svensk insats från andra faktorer som påverkar utvecklingen i landet är därför svårt. Detta gäller exempelvis det bistånd som ges i form av budgetstöd eller som kanaliseras via multilaterala organisationer.

Det är ändå möjligt att bedöma om svenska insatser har legat i linje med den politik som regeringen beslutat om och de internationella målen för ett effektivt utvecklingssamarbete. En möjlighet är att tillsammans med andra aktörer göra breda utvärderingar av det samlade biståndet till ett land. En annan är att göra breda utvärderingar av utvecklingen i enskilda sektorer. Under svensk ledning har OECD/DAC:s utvärderingsnätverk påbörjat en undersökning av förutsättningarna för utvärdering av det samlade biståndets effektivitet i enskilda länder.

Vid regeringens överläggningar i mars 2005 beslutades att ett arbete skulle inledas för att effektivisera verksamheten inom biståndsområdet. Arbetet kommer att bedrivas i form av ett strukturprojekt och inleds med en analysfas som successivt övergår till genomförande av föreslagna åtgärder. Inom ramen för detta projekt kommer arbetet med att förbättra mål- och resultatstyrning att fördjupas. Projektet kommer att analysera vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra och utveckla resultatinhämtningen och resultatredovisningen genom hela verksamhetskedjan. Genom att föda in slutsatser och lärdomar från den förstärkta utvärderingsverksamheten kommer regeringen att kunna ytterligare effektivisera utvecklingssamarbetet.

Både bilateralt och multilateralt utvecklingssamarbete omfattas i detta arbete. Målet är att höja effektiviteten i biståndsverksamheten och förbättra resultatredovisningen i årsredovisningar och budgetpropositionen.

Regeringen har beslutat att inrätta en myndighet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete. Regeringen har även uppdragit åt Statskontoret att analysera styrnings- och förvaltningsfrågor. I uppdraget ligger bl.a. att analysera och bedöma effektiviteten i nuvarande

former för styrning och uppföljning samt att lämna förslag på hur styrning och uppföljning kan förbättras ytterligare. Statskontoret ska också se över ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan UD och Sida, sakanslagsfinansieringen av Sidas fältförordnanden och Sidas inre effektivitet. Uppdraget ska slutredovisas den 19 december 2005.

Samstämmigt och effektivt samarbete

Vid den granskning som OECD/DAC gjorde av det svenska utvecklingssamarbetet under våren 2005, fick Sverige mycket gott betyg för de policyinsatser som gjorts för att utveckla samstämmigheten i den svenska utvecklingspolitiken och för arbetet med harmoniseringen av biståndsprocedurer. Ett arbete har redan inletts för att genomföra Parisdeklarationen genom att förenkla och samordna biståndsprocedurerna och anpassa dem till samarbetsländernas prioriteringar, system och regler. Huvudinriktningen i arbetet med att genomföra Parisdeklarationen kommer nu att vara en fortsatt anpassning till samarbetsländerna. I detta arbete ingår utvecklingssamarbete för att förstärka partnerländernas nationella ägarskap och kapacitet.

Utvecklingsländernas fattigdomsanalyser och strategier för fattigdomsminskning har förbättrats, konsultationerna med företrädare för fattiga grupper har stärkts och harmoniseringsdiskussionerna, inklusive övergången till programstöd, har gått framåt. Länderna gör i större utsträckning än tidigare analyser och könskonsekvensbedömningar för en mer systematisk integrering av ett jämställdhetsperspektiv.

Flera åtgärder har under året genomförts för att effektivisera det bilaterala biståndet, exempelvis har nya riktlinjer för s.k. samarbetsstrategier (tidigare landstrategier) tagits fram. Strategierna kommer att ta ett tydligt helhetsgrepp på allt bilateralt svenskt utvecklingssamarbete med det enskilda landet och spegla samarbetet inom andra politikområden. Regeringen har i riktlinjerna tydliggjort att samarbetet ska koncentreras till endast ett fåtal sektorer. Utgångspunkten för samarbetet har i ökande grad blivit samarbetsländernas egna processer och strategier för fattigdomsbekämpning. Rättighetsperspektivet samt fattiga människors perspektiv på utveckling har fått en mer framskjutet plats.

Inom exempelvis hiv/aids-området har FN:s gemensamma program för hiv/aids (UNAIDS), tillsammans med bland andra Sverige, under 2005 föreslagit hur samstämmigheten och samordningen mellan multilaterala organisationer och andra internationella givare ska kunna förbättras. Förslagen innebär att Parisdeklarationens övergripande målsättningar översätts till konkret handling. Detta gäller särskilt hur internationella aktörers verksamhet samordnas och anpassas till samarbetsländernas planer, strategier och rutiner.

Programstöd ställer krav på samarbetsländernas administration...

Insatserna är stora inom området demokratisk samhällsstyrning, som också omfattar stöd till reformering och effektivisering av den offentliga förvaltningen, vilket bör göra det lättare för samarbetsländerna att hantera ökade resurser. Övergången till programstöd innebär att brister i kapacitet och kompetens i samarbetsländerna uppmärksammas på ett tydligare sätt. Regeringen konstaterar att brister i ländernas förvaltningssystem ofta försvårar deras policyutveckling och i en del fall förorsakar förseningar i genomförandet av projekt och program. Det har medfört att målen för det bilaterala samarbetet ibland är svåra att nå. Regeringens bedömning är att de svenska insatserna på området är positiva och att de har bidragit till förbättringar men att mycket arbete återstår.

...och kan främja rättighetsperspektivet

De resultat som det svenska utvecklingssamarbetet bidrar till har ofta flera dimensioner. Stödet kan vara både direkt och indirekt. Exempelvis relaterar budgetstödet till såväl rättighetsperspektivet som fattiga människors perspektiv på utveckling. Genom budgetstödsdialogen betonas vikten av ett brett deltagande, ur ett jämlikhets- och mångfaldsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv, i framtagandet av strategin för fattigdomsminskning. En multidimensionell syn på fattigdom eftersträvas i de indikatorer som stödet följs upp utifrån, vilket resulterar i att budgetstödet kan bidra till ökad demokrati och deltagande, samtidigt som ett bidrag lämnas för genomförandet av landets strategi för fattig-

domsminskning. De svenska riktlinjerna för budgetstöd anger att demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter är viktiga utgångspunkter för beslut om stöd. Likaså är ekonomisk tillväxt, god samhällsstyrning med fokus på offentliga finansiella styrsystem och korruption, social utveckling och trygghet, barns behov och rättigheter samt hållbar utveckling viktiga utgångspunkter för besluten om budgetstöd.

Utvecklingssamarbete genom EU

Under 2005 kanaliseras totalt 6,3 procent av det svenska biståndet via EU:s gemensamma bistånd, som består dels av delar av EU:s gemensamma budget (EG-budgeten), dels av den separat finansierade Europeiska utvecklingsfonden (EUF), att särskilja från EU-biståndet som omfattar även medlemsländernas bilaterala bistånd. Ur EG-budgeten finansieras stöd till Asien och Latinamerika samt Medelhavsområdet, liksom insatser inom områden som t.ex. miljö, skog, tryggad livsmedelsförsörjning, minröjning, mänskliga rättigheter och demokrati. EUF finansierar EU:s samarbete med flertalet länder i Afrika, Västindien och Stilla havet – de s.k. AVS-länderna.

Sveriges andel av EG-budgeten och EUF utgör 2,7 procent. År 2004 uppgick Sveriges bidrag till EG-biståndet totalt till ca 1 600 miljoner kronor. Av dessa medel finansierades ca 600 miljoner via EUF.

Förordningar styr användningen av medlen som förvaltas av Europeiska kommissionen. Medlemsländerna utövar formell insyn och kontroll av medlen genom representation i verkställighetskommittéer. Medlemsländernas representanter i fält är också i ökande grad engagerade i utformningen av EU:s landstrategier, program och projekt, liksom i genomförandet av dem.

EU ökar och effektiviserar biståndet

Sverige har tillsammans med andra likasinnade länder drivit att EU ska öka sitt bistånd, både via den gemensamma budgeten och bilateralt. Förhandlingarna har givit gott resultat och EU:s biståndsministrar kunde i maj enas om att sätta ett nytt gemensamt delmål för ökade biståndsvolymer på 0,56 procent av BNI till 2010, i syfte att

nå 0,7 procent till 2015. Samtidigt sattes individuella mål för varje medlemsland om 0,51 procent av BNI till 2010 för EU-15 samt 0,17 procent av BNI för EU-10 (de medlemsstater som inträdde i EU 2004). Beslutet förväntas leda till att EU-ländernas samlade bistånd ökar med ca 20 miljarder euro till 2010. Genom inte minst ett aktivt svenskt arbete har EU även kunnat enas om att förbättra kvaliteten och effektiviteten i genomförandet av biståndsinsatserna. Arbetet har bl.a. inneburit att rådet i november 2004 kunde lägga fast konkreta rekommendationer för harmonisering och samordning.

Effekten av EG-biståndet i förhållande till uppfyllandet av millenniemålen och det övergripande målet om fattigdomsbekämpning mäts och övervakas gemensamt av partnerländerna och andra givare genom särskilt utvecklade indikatorer. Indikatorerna inorporeras gradvis i EG:s landstrategier genom årliga översyner och halvtidsöversyner.

Den reformering av EG-biståndet som inleddes år 2000 är inne i en fas av uppföljning och konsolidering. En första kvalitativ rapport om effekterna av de reformer som genomförts påvisar framsteg och positiva resultat även om det är för tidigt för att se de totala effekterna. Exempelvis har de flesta landstrategierna genomgått en halvtidsöversyn. Decentraliseringen av personal och vissa beslutsbefogenheter är i stort genomförd. I slutet av 2004 fanns 80 delegationer med fullt delegerat ansvar för utvecklingssamarbetet i fält. Utbetalningsnivån har ökat och särskilt utbetalningstakten i Europeiska utvecklingsfonden, ur vilken 2,46 miljarder euro betalades ut under 2004. I snitt har tiden från det att ett projekt påbörjas till att det avslutas förkortats från 5,5 år (år 2000) till 3,5 år (2004).

Afrika

Sveriges samarbete med Afrika baseras på mer än femton land- eller regionstrategier. De största samarbetsländerna är Tanzania, Moçambique och Etiopien. Det svenska stödet till Afrika är i huvudsak koncentrerat till områdena mänskliga rättigheter, demokratisk samhällsstyrning, social utveckling, kampen mot hiv/aids och hållbar tillväxt. Humanitärt bistånd och stöd till återupp-

byggnad är betydande. Genom stöd till bland andra regionala organisationer bidrar Sverige till arbetet med att förebygga och hantera konflikter. Under 2004 uppgick utbetalningarna till 2 765 miljoner kronor (se tabell 3.5).

I enlighet med beslut fattade i samband med att Sydafrika och Namibia frigjorde sig från apartheidsystemet kommer samarbetet med dessa länder att förändras under de närmaste åren. Skälet till detta är att Sydafrika och Namibia är relativt resursrika varför Sveriges samarbete med dem kommer att övergå i en traditionell mellanstatlig form. Även Angola är relativt resursrikt och tillsammans med regeringens bristande vilja att föra en fattigdomsbekämpande politik leder detta till att samarbetet kommer att förändras i liknande riktning.

EG:s utvecklingssamarbete med större delen av de afrikanska länderna söder om Sahara styrs av Cotonou-avtalet mellan EU och AVS-länderna (79 länder i Afrika, Västindien och Stilla havet) och finansieras genom Europeiska utvecklingsfonden (EUF). EG:s totala bistånd till Afrika uppgick för 2004 till 2 916 miljoner euro, varav 2 357 miljoner gick till Afrika söder om Sahara, med Demokratiska republiken Kongo som största mottagarland (201 miljoner euro). Vid Europeiska rådet i juni 2005 beslutades att minst hälften av den framtida ökningen av EU-ländernas samlade bistånd ska gå till Afrika.

EG finansierar Afrikanska unionens (AU) och andra regionala organisationers fredsbevarande insatser genom den s.k. fredsfaciliteten för Afrika, som inledde sin verksamhet under 2004. Ett nytt samarbete mellan EU och AVS-länderna på vattenområdet lanserades också under 2004, genom en vattenmekanism med en total budget om 500 miljoner euro. Ett partnerskap har ingåtts mellan EU och Afrika inom bomullsområdet för att minska givarländernas bidrag till sin egen bomullsproduktion och för att öka de afrikanska ländernas konkurrenskraft.

Bättre samarbetsformer ger resultat i Tanzania

Tanzania har under de senaste tio åren lyckats vända sin utveckling till det bättre. Makroekonomisk stabilitet har upprättats och omfattande strukturreformer har genomförts. Detta har resulterat i en hög ekonomisk tillväxt under senare

år vilket har medfört att fattigdomen har börjat minska, om än långsamt och huvudsakligen i städerna.

Genom omfattande och flerårigt budgetstöd bidrar Sverige till att finansiera genomförandet av Tanzanias första nationella strategi för fattigdomsminskning. Det har resulterat i betydande förbättringar, framför allt inom ett antal sociala sektorer. Exempelvis går i dag 90 procent av barnen i grundskola jämfört med endast 60 procent under 1990-talet. Utvecklingen inom hälsosektorn har varit långsammare även om enstaka framsteg uppnåtts, exempelvis omfattar vaccinationsprogrammen i dag 90 procent av befolkningen. Under 2004 beslöt Sverige om ett stöd på 150 miljoner kronor till Tanzanias HIV Aids Care and Treatment Plan utöver de medel som tidigare anslagits.

Kopplat till budgetstöd har Sverige bidragit till att utveckla ett modernt och datoriserat system för statens räkenskaper, vilket i dag bedöms vara ledande inom regionen. Likaså har svenskt stöd till landets riksrevision förbättrat hanteringen, kontrollen och uppföljningen av offentliga medel. Förstärkningen av landets offentliga finansiella system minskar korruptionsmöjligheterna samtidigt som en seriös uppföljning av enskilda korruptionsärenden blir möjlig. Genom stöd till det statliga kraftbolaget och till projekt för elektrifiering av landsbygden bidrar Sverige till att den fattiga befolkningen på landsbygden får bättre tillgång till elektricitet.

Tanzania är ett av de länder som kommit längst när det gäller givarsamordning och harmonisering. Tanzania utarbetar nu tillsammans med givarna en Joint Assistance Strategy (JAS) som i så hög grad som möjligt ska ersätta givarnas separata landstrategier. I JAS kommer Tanzania att ange hur det framtida samarbetet ska inriktas och utformas. Detta förväntas leda till att varje givare koncentrerar sig på färre sektorer och att budgetstöd blir den dominerande stödformen. Detta borde göra det möjligt för Sverige att koncentrera samarbetet till ett fåtal sektorer och ge mer omfattande budgetstöd.

Minskad fattigdom i Moçambique

Moçambique är ett av världens mest biståndsberoende länder. Biståndet utgör omkring hälften av landets budgetintäkter. Mellan 1997 och 2003 har andelen fattiga minskat kraftigt från 69 pro-

cent till 54 procent samtidigt som tillgången till undervisning och hälsovård har ökat i takt med genomförandet av landets strategi för fattigdomsbekämpning. Regeringens ekonomiska reformprogram har varit framgångsrikt och gett en genomsnittlig tillväxt på omkring 7 procent under de senaste åren.

Harmoniseringen mellan givarna fungerar väl och en ökande andel av biståndet regleras via en givarsamordningsgrupp. Biståndet följs upp genom ett antal indikatorer och det moçambikiska ägarskapet har ökat.

Av det svenska stödet 2004 satsades cirka 35 procent i Niassa. Stödet gick bl.a. till rehabilitering av vägar och hiv/aids-bekämpning. Vidare har Niassas provinsregering med stöd av Sverige skapat en särskild stiftelse för privatsektorutveckling. Denna samfinansierar privata investeringar, ger lån till små företag, förser investerare med juridiskt och tekniskt stöd etc. Genom samriskutlåning till lokala handelsmän fördubblades inköpet av majs och bruna bönor i provinsen under 2004. Sverige har varit verksamt i Niassa i mer än sex år. Mellan 1997 och 2003 minskade andelen absolut fattiga i provinsen mer än landets genomsnitt, från 71 procent till 52 procent. Korruptionen i landet är fortfarande ett allvarligt problem och utvecklingshinder men under senare tid har regeringen noterat en tydligare vilja att bekämpa korruptionen inom statsförvaltningen.

Under 2004 finansierade Sverige inköp av två färjor för att underlätta passagen över floden Zambezi på huvudvägen från syd till nord. Förutom effektivitetsvinster för människor och handel har färjorna medfört att spridningen av hiv/aids genom prostitution på platsen minskats avsevärt eftersom väntetiden kortats.

Sveriges riksrevision har genom ett institutionsamarbete varit en ledande kraft för utvecklingen av Moçambiques domstol för extern revision och dess myndigheter för internrevision. Domstolen går numera årligen igenom statens räkenskaper och lämnar en rapport till parlamentet. Under 2004 granskade domstolen redovisningen från mer än hälften av landets 800 myndigheter. Myndigheten för internrevision genomförde under 2004 bl.a. finansiella revisioner av cirka 160 myndigheter.

Sverige har under året fortsatt sitt engagemang i budgetstödsgruppen och är för närvarande ordförande i gruppen. Regeringens bedömning är att bland andra Sveriges engagemang

har möjliggjort att gruppen ställer tydliga krav på genomförande av viktiga delar av landets strategi för fattigdomsminskning. Dessa förväntas leda till förbättrad förvaltning och kontroll av budgetmedlen.

Stöd till jordreformer och demokratisering i Etiopien

Det svenska utvecklingsamarbetet med Etiopien avser främst demokrati och mänskliga rättigheter, social utveckling och ekonomisk utveckling. Genom det mångåriga biståndet till Etiopien har Sverige fått en mycket aktiv roll i givarsamordningen. Etiopiens regering har ett tydligt ägarskap över landets strategi för fattigdomsminskning, vilket har ställt ökade krav på harmonisering och effektivisering av givarnas samarbete med regeringen.

Sverige ger ett omfattande stöd till landsbygdsutveckling i Amhararegionen och har kunnat bidra till att en ny metod för att administrera jordinnehav och säkra besittningsrätt utvecklats. Metoden bygger på lokalt deltagande i processen och ger verktyg för att lösa eventuella konflikter. Omkring 50 procent av bönderna i Amhararegionen har temporärt erhållit besittningsrätt, vilket väntas leda till ökad produktivitet och bättre miljöskydd. Metoden har kopierats i så gott som samtliga övriga regioner och Etiopiens parlament väntas under 2006 anta lagförslag som garanterar besittningsrätten. Detta är viktigt eftersom frågan om nyttjanderätt till jord är en nyckelfråga i Etiopien.

De nationella valen i Etiopien i maj 2005 med demonstrationer och oroligheter som följd innebär en stor utmaning för den demokratiska utvecklingen i landet. Sverige har som ordförande för givarnas val- och demokratisamarbete främjat dialogen mellan regeringen och oppositionen för att öka förutsättningarna för en demokratisk utveckling efter valen. Sveriges stöd till offentliga tv- och radiodebatter ökade förutsättningarna för de olika partierna att göra sina röster hörda inför valen.

Ekonomiska reformer och framsteg i Zambia

Ekonomiska reformer och framsteg präglade Zambia under 2004 och har bl.a. lett fram till att Zambia i april 2005 uppnådde slutpunkten i

skuldavskrivningsinitiativet (HIPC). Med 16 procent hivpositiva i landet genomsyras det svenska utvecklingssamarbetet av kampen mot hiv/aids. En preliminär strategi togs fram under 2004. Denna inkluderar såväl kapacitetsförstärkning av nationella institutioner som riktade aktiviteter till exempelvis flyktingar och ungdomar. Stöd lämnades till ungdomsorganisationen Edu-sport, som genom lek och sportaktiviteter arbetar med att sprida information om hiv/aids och alternativa livsstilar till unga människor så att de minskar risken att bli smittade. Under de två år Sverige lämnat stöd har 642 ungdomscoachar utbildats, varav 185 är flickor. Gruppen når i dag ut med information till 7 000 ungdomar.

Genom en aktiv och pådrivande roll i givar-samordningen har Sverige bidragit till att harmoniseringsinitiativet Harmonisation in Practice har fått stort genomslag. En överenskommelse om samfinansierat och bättre koordinerat budgetstöd har nyligen slutits och den gemensamma uppföljningen blir viktig. Vidare har en process för att utarbeta en Joint Assistance Strategy for Zambia (JASZ) påbörjats under året, med tydligt zambiskt ägarskap. Arbetet kommer att vara kopplat till utarbetandet av en ny strategi för fattigdomsminskning för åren 2006–2010. Detta skapar också en bra grund för ett effektivare utvecklingssamarbete genom en mer utvecklad arbetsfördelning mellan givare och med en koncentration till ett färre antal sektorer.

Samarbete med Västafrika

Sveriges utvecklingssamarbete med Västafrika styrs av den strategi för Västafrika för perioden 2004–2006 som antogs av regeringen i maj 2004. Strategin betonar vikten av ett regionalt angreppssätt och ett stöd till subregionalt samarbete för att förebygga och hantera konflikter, förvalta gemensamma naturresurser, bistå med infrastruktur och ekonomisk integration. Den främsta partnern för detta samarbete ska vara Economic Community of West African States (ECOWAS). Sida har inlett ett samarbete med ECOWAS om ett projekt för stärkt kapacitet för att medverka i internationella handelsförhandlingar, bl.a. genom utbildning av personal. Uppbyggnad av kapacitet att ta tillvara sina intressen på den globala marknaden är en viktig faktor för utvecklingen i Västafrika.

Kvinnors rättigheter har uppmärksammats i regionen. Sverige stödjer organisationer som framgångsrikt arbetar mot könsstympning i regionen.

Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete med Mali och Burkina Faso ökar. Länderna är relativt stabila men fattiga länder i en i övrigt konflikttyngd region. En viktig beståndsdel i utvecklingssamarbetet med både Burkina Faso och Mali är generellt budgetstöd. Samarbetet baseras på ländernas strategier för fattigdomsbekämpning. I Burkina Faso ges, vid sidan av budgetstödet, stöd till hälsoområdet, forskning och alfabetisering som bedöms fungera bra.

I Mali bedrivs, vid sidan av budgetstödet, programstöd inom utbildningssektorn sedan fyra år tillbaka. Ansträngningarna att minska den administrativa bördan och transaktionskostnaderna för samarbetet har resulterat i att Sverige beslutat att arbeta i ett s.k. tyst partnerskap med Nederländerna inom utbildningssektorn. Under de senaste åren har flickor i ökande grad skrivits in i skolan och Mali ser en möjlighet att uppnå millenniemålet för utbildning. Fr.o.m. 2005 hanterar Sverige Norges samlade bistånd till Mali. På samma sätt hanterar Norge biståndet i Malawi.

Samarbetet med Mali och Burkina Faso börjar nu ta form och dialogen med länderna behöver utvecklas, vilket ställer krav på ökad svensk närvaro.

Ekonomisk återhämtning och försoning i Rwanda

Det rwandiska samhället slogs i spillror i samband med folkmordet 1994. Landet har sedan dess gjort stora framsteg med ekonomisk och social återhämtning, men Rwanda är fortfarande ett av Afrikas fattigaste länder. Landet för en progressiv fattigdomsinriktad ekonomisk politik som Sverige stödjer genom utvecklingssamarbetet. Finansiella kontrollsystem börjar komma på plats och korruptionen är förhållandevis låg. Landet uppnådde i april 2005 slutpunkten i skuldavskrivningsinitiativet (HIPC). En stor del av det svenska stödet är budgetstöd som har underlättat genomförandet av strategin för fattigdomsminskning.

Det svenska stödet har också gått till försoningsinsatser, bl.a. genom den nationella försoningskommissionen. Rwanda spelar en

central roll för att nå fred, stabilitet och utveckling inom Stora Sjöregionen. Sverige är en förhållandevis stor givare med goda relationer till regeringen. Våra möjligheter att föra en dialog med landet om demokrati och mänskliga rättigheter samt om den regionala utvecklingen är därför goda men de begränsas av att Sverige saknar en beskickning i landet.

Brett samarbete med Sydafrika

Sverige har sedan 1994 stött Sydafrikas omvandling från apartheid till demokrati. I enlighet med landstrategin från 2004 kommer utvecklingssamarbetet att läggas om till ett bredare samarbete, baserat på ömsesidighet och samfinansiering. Samarbetet mellan olika samhällsaktörer från Sverige och Sydafrika sker på myndighets-, institutions-, kommun-, organisations- och departementsnivå liksom på individuell basis. Som exempel kan nämnas att samarbetet mellan Statistiska centralbyrån, Rikspolisstyrelsen, Skatteverket och deras motsvarigheter i Sydafrika har utvecklats positivt.

Det breda samarbetet är utformat i enlighet med Sveriges politik för global utveckling. Särskilda insatser riktade till både kvinnor och män genomförs för att bekämpa det könsrelaterade våldet, för att minska spridningen av hiv/aids och för att medverka i Sydafrikas ambitiösa plan som går ut på att tillhandahålla bromsmediciner. Vidare har positiva gemensamma svenska och sydafrikanska satsningar genom s.k. trepartssamarbete genomförts. Två exempel är polissamarbete i Rwanda och folkräkning i Demokratiska republiken Kongo.

Asien, Mellanöstern och Nordafrika

Asien

Sverige samarbetar med ett antal asiatiska länder på grundval av tio landstrategier, en regionstrategi som täcker regionalt samarbete i Sydostasien och bilateralt samarbete i fem länder samt regeringens Asienstrategi. Volymmässigt var Afghanistan det största samarbetslandet i Asien 2004, följt av Vietnam, Kambodja, Laos och Bangladesh. Insatser inom områdena demokrati och mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning,

miljö samt fredsfrämjande och konfliktförebyggande har särskilt lyfts fram i gällande landstrategier för länderna i regionen. Under 2004 uppgick de totala utbetalningarna för Asien till 1 750 miljoner kronor (se tabell 3.5). Som ett led i harmoniseringen med andra givare har Sida intensifierat samarbetet med organisationer som har en regional verksamhet, särskilt Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB). Några slutsatser om resultatet av detta samarbete är ännu för tidigt att dra.

EG-biståndet till Asien uppgick för 2004 till 526 miljoner euro, med Afghanistan som största mottagarland (171 miljoner euro). Samarbetet med ASEAN vidgades genom att samarbetsorganet ASEM utökades med EU:s tio nya medlemsstater samt Laos, Kambodja och Burma/Myanmar. Toppmöten hölls under 2005 med Indien och Kina.

Återuppbyggnad i Afghanistan

Sverige har lämnat ett omfattande stöd till Afghanistan Reconstruction Fund som via Världsbanken kanaliserar medel till den afghanska förvaltningen. Fonden kommer att utvärderas under 2005. I Afghanistan har Sverige också bidragit till FN:s barnfonds (UNICEF) Back to School-program och Svenska Afganistankommittens verksamhet som har lett till att omkring 3,7 miljoner afghanska flickor och pojkar har börjat skolan under de senaste tre åren. Sverige har stöttat FN:s högkommissariat för flyktingar (UNHCR) som med sitt arbete har bidragit till att 3 miljoner afghanska flyktingar har kunnat återvända hem under de tre senaste åren. Svenskt stöd har även gått till Internationella röda korskommittén (ICRC) som för att säkra att humanitärrätten efterlevs besöker individer gripna i samband med kampen mot terrorism och som hålls i fängsligt förvar i Afghanistan. Det svenska bidraget om 20 miljoner kronor till det första afghanska presidentvalet i oktober 2004 var en del i en samordnad internationell insats för att säkra demokrati och fred i landet. Valet bedöms som en framgång.

Sverige bidrar till att stärka mänskliga rättigheter

I vissa länder är rättighetsunderskottet särskilt stort – i synnerhet när det gäller kvinnor, barn, homo-, bisexuella och transpersoner (HBT), etniska minoriteter, funktionshindrade och socialt marginaliserade grupper – vilket gör att Sverige i utvecklingsarbetet fokuserar på rättighetsperspektivet. Detta gäller bland andra Kina, Laos, Vietnam och Kambodja. Möjligheterna att få genomgripande genomslag med mänskliga rättigheter på nationell nivå är begränsade. Regeringens bedömning är att det är mer effektivt att stödja intentionerna i rättighetsperspektivet inklusive utveckling av stärkta mänskliga rättigheter genom att bidra till en meningsfull kunskaps- och institutionsutveckling genom projekt som påverkar människors vardag. Exempel på detta är stöd till det kinesiska åklagarväsendet och rättshjälpcentrum på flera platser i Kina. Sverige har även bidragit till att en mastersutbildning nu genomförs i ämnet mänskliga rättigheter vid juridiska institutionen på Pekings universitet.

Sveriges roll i dialogen om mänskliga rättigheter och fattiga människors situation har stärkts och relaterar tydligt till pågående insatser. I Laos och Vietnam där nya samarbetsavtal ingicks i fjol lyfts t.ex. rättighetsfrågorna fram i den gemensamma uppföljning som sker efter halva strategiperioden.

I Vietnam har svenskt stöd genom Lantmätarverket bidragit till det vietnamesiska arbetet med reformering av markanvändning. Arbetet har resulterat i att nästan all vietnamesisk jordbruksmark nu är registrerad på individer eller företag. Innehavarna har därmed rätt att överföra, arva, arrendera ut, byta och in-teckna sin mark. Denna jordreform har bidragit till Vietnams väg mot snabb tillväxt och minskad fattigdom. Den är också viktig för de etniska minoriteternas markrättigheter.

Sverige bidrar också finansiellt till rättegångarna mot Röda khmerernas ledare, varav flera anklagas för folkmord under perioden 1975–1979. Sverige ger sedan flera år bidrag till det kambodjanska dokumentationscentret (DC-CAM) som fyller en viktig funktion när det gäller att ta fram bevismaterial inför rättegångarna. Bedömningen är att dessa åtgärder sam-mantaget bidrar till att stärka respekten för mänskliga rättigheter och äganderätten.

Miljösamarbete i Sydöst- och Östasien

Miljöfrågorna förblir särskilt allvarliga i de snabbväxande ekonomierna i Sydöst- och Östasien och har därför prioriterats av Sverige i såväl det bilaterala som det regionala samarbetet. En förstärkt fältbemanning på miljöområdet har möjliggjort ett bredare samarbete där miljösekretariatet i Bangkok (SENSA) medverkat till att ta fram underlag och analyser för framtida stöd.

Mellanöstern och Nordafrika

Sveriges samarbete med Mellanöstern och Nordafrika (MENA) har vägletts av en studie om Nordafrika och Mellanöstern (Ds 1999:63), en förenklad landstrategi för Irak beslutad i maj 2004, samt en landstrategi för samarbetet med de ockuperade palestinska områdena Västbanken och Gaza. Förhållningssätt för utvecklings-samarbetet med regionen har tagits fram av Sida för perioden 2002–2005.

Dialogen om Iraks utveckling har under 2004 förts företrädesvis vid mötena med styrgruppen för den Världsbanks- och FN-administrerade internationella återuppbyggnadsfacilitet för Irak som hålls varje halvår. Huvuddelen av det bilaterala utvecklingsarbetet har fokuserats på Västbanken och Gaza och Irak. Det regionala samarbetet med Mellanöstern och Nordafrika har i huvudsak koncentrerats till att främja demokrati och respekten för mänskliga rättigheter, särskilt ökad jämställdhet samt att främja fred och säkerhet. Under 2004 uppgick utbetalningarna till 308 miljoner kronor.

EG:s utvecklings-samarbete med Mellanöstern och Nordafrika styrs inom ramarna för Barcelonaprocessen, associeringsavtalen och grannskapspolitiken (ENP – European Neighbourhood Policy). EG-biståndet till regionen uppgick för 2004 till 1125 miljoner euro, varav 172 miljoner till Marocko som var största biståndsmottagare. Stabilitet, regional integration, ekonomisk utveckling, stöd till reformer av privata sektorn, samt social och mänsklig utveckling prioriterades i EG:s utvecklings-samarbete med regionen.

Långsiktigt perspektiv på insatserna i Västbanken och Gaza

Det svenska biståndet i Västbanken och Gaza har anpassats för att minska effekterna av den humanitära krisen samtidigt som strävan har varit att behålla ett långsiktigt perspektiv på insatserna. Denna flexibilitet har inneburit att Sverige snabbt har kunnat bistå i nödvändiga och mer kortsiktiga projekt såsom åtgärder för att skapa sysselsättning, återskapa förstörda jordbruksområden, möjliggöra centrala humanitära insatser m.m. Svenskt bistånd verkar också för att stärka den palestinska myndighetens möjligheter att ge social basservice inom områden som utbildning, hälso- och sjukvård genom bidrag till Världsbankens Emergency Services Support Programme.

Det långsiktiga målet med utvecklingssamarbetet är att medverka till att skapa ett palestinskt samhälle byggt på demokratiska värderingar och respekt för mänskliga rättigheter. Genom bl a stöd till den palestinska journalistkåren samt till genomförandet av en handlingsplan för barns rättigheter bidrar Sverige till grundvalen för god samhällsbyggnad. Fredsfrämjande insatser, t ex stärkande av den palestinska förhandlingskapaciteten och people-to-people aktiviteter har medverkat till att hålla fredsperspektivet vid liv och till att skapa bättre förutsättningar för en återupptagen fredsprocess. Sverige har även bidragit till att förbättra biståndssamordningen, särskilt inom det humanitära området.

Återuppbyggnad i Irak

I Irak går cirka hälften av det svenska stödet till mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning. Stödet har lämnats till FN:s fond inom återuppbyggnadsfaciliteten för Irak. Det stöd som gavs 2004 till Världsbankens del av återuppbyggnadsfaciliteten öronmärktes till energisektorn men kapacitetshöjande stöd har även lämnats till den statliga förvaltningen. I övrigt har fonden till stor del in-tecknats för infrastrukturprojekt men några resultat har ännu inte hunnit redovisas.

Latinamerika

Sverige samarbetar med ett antal latinamerikanska länder på grundval av två regionstrategier. Samarbetet i regionen sker genom insatser inom främst områdena demokratisk samhällsutveckling, mänskliga rättigheter och ekonomisk och social utjämning. I vissa samarbetsländer, som Haiti, Guatemala och Colombia, har konfliktförebyggande och humanitära insatser bedömts vara speciellt relevanta. Under 2004 uppgick utbetalningarna till 839 miljoner kronor (se tabell 3.5).

EG:s utvecklingssamarbete med Latinamerika uppgick under 2004 till 314 miljoner euro, varav 55 procent gick till den sociala sektorn. Nicaragua var största mottagarland med 49 miljoner euro.

Stärkt transparens och statlig finansiell styrning

Det svenska utvecklingssamarbetet inom framför allt korruptionsbekämpning har bidragit till att bland andra Bolivia, Honduras och Nicaragua har vidtagit åtgärder för att stärka transparens och finansiell styrning av statsbudgeten. De svenska enskilda organisationernas arbete i regionen har bidragit till höjd kunskapsnivå, bättre samordning och ökat deltagande inom det civila samhället.

Honduras och Nicaragua får budgetstöd

Det svenska stödet till Honduras kanaliseras främst via FN-systemet, enskilda organisationer och via budgetstöd. Insatserna är baserade på den nationella strategin för fattigdomsbekämpning. Budgetstöd ges även till Nicaragua. Bedömningen är att budgetstödet och de krav som är kopplade till stödet haft stor betydelse för möjligheten att genomföra reformer av system för skatte-, budget- och offentlig finansiell styrning i landet. Regeringen i Nicaragua har parallellt utarbetat en ny strategi för fattigdomsminskning som fått gott betyg.

Avvaktan med budgetstöd i Bolivia

I Bolivia stödjer Sverige arbetet med att ta fram en ny strategi för fattigdomsminskning genom konsultationer och dialog. Den svåra politiska situationen och avsaknaden av en fungerande fattigdomsstrategi har resulterat i att Sverige valt att avvakta med att lämna ytterligare budgetstöd.

Valreform i Guatemala

Sverige har i Guatemala bidragit till att stärka det demokratiska systemet genom stöd till ny lagstiftning. Huvudsyftet är att öka valdeltagandet, framför allt hos underrepresenterade och marginaliserade befolkningsgrupper (som kvinnor och ursprungsbefolkningen) genom att förbättra säkerheten i valprocessen, underlätta registrering i röstlängd samt att decentralisera röstmottagningen. Bedömningen är att insatsen kommer bidra till att fattiga människor i högre utsträckning kommer att få möjlighet att delta i den demokratiska beslutsprocessen. Sverige har avseende Guatemala även prioriterat stöd till reformering av hälsosektorn och till en fond för att ge fattiga människor krediter för bostäder och småföretagande.

Fred och demobilisering i Colombia

Det svenska stödet till aktörer som arbetar med fredsbyggande insatser och med demobiliseringsprocessen i Colombia fortsätter. Multilaterala organisationer som FN, Organization of American States (OAS) och Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) samt svenska och colombianska enskilda organisationer har spelat en central roll för att värna om respekten för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. FN:s barnfonds (UNICEF) arbete med demobilisering av barnsoldater ledde under 2004 till att 684 barn återvände till ett civilt liv.

Konflikten har resulterat i en humanitär kris med uppemot 3 miljoner internflyktingar. Sverige stödjer därför FN:s flyktinghögkommissariat (UNHCR) och Internationella röda korset som gett skydd och humanitär hjälp till dessa människor. Det svenska stödet har också bidragit till att en strategi för att minska fattigdomen och ojämlikheten i Colombia utformats.

Östeuropa, Turkiet och Centralasien

Sverige samarbetar med Östeuropa, Turkiet och Centralasien på grundval av 12 land- eller regionstrategier. Under 2004 har avvecklingen av stödet till de baltiska länderna fortsatt mot bakgrund av deras positiva utveckling och inträde i EU. Samtidigt har fokus för stödet förflyttats till Ryssland, Ukraina, Vitryssland, västra Balkan, Turkiet, södra Kaukasien och Centralasien. De tre största samarbetsländerna var Ryssland, Bosnien och Hercegovina samt Serbien och Montenegro. Under 2004 uppgick utbetalningarna till 1711 miljoner kronor varav 834 miljoner inte klassificeras som bistånd enligt OECD/DAC:s definition.

EG-biståndet till regionen uppgick under 2004 till 500 miljoner euro.

Brett samarbete med Ryssland

Det svenska reformsamarbetet med Ryssland har under senare år vuxit kraftigt. Samarbetet har en stor bredd och omfattar sex huvudområden – demokratis fördjupning, ekonomisk omvandling, social trygghet, miljö och energi inklusive kärnsäkerhet samt utbildning och forskning. Miljösamarbetet är det enskilt största området och innefattar såväl förvaltningsstöd som investeringsstöd. Genom insatserna på miljöområdet har utsläppen av föroreningar i Östersjön kunnat minska. Insatserna på kärnsäkerhetsområdet har bidragit till förbättrad säkerhet i de kärnkraftverk som ligger i det svenska närområdet.

De svenska insatserna på det sociala området spänner över ett brett fält från utbildning av socialarbetare till att få in funktionshindrade på arbetsmarknaden. Samarbetet har lett till förändrade arbetsmetoder på många områden, vilket givit en ökad livskvalitet åt många individer. På det ekonomiska samarbetsområdet pågår stöd till privatisering av skog, ett ekologiskt hållbart skogsbruk och åtgärder för att motverka illegal avverkning av skog. Omfattande insatser har gjorts som lett till att fungerande fastighetsregister har inrättats.

Den ryska förvaltningsreformen stöds genom ett samarbete mellan Statskontoret och det ryska ekonomi- och handelsministeriet, där svenska erfarenheter av myndigheters mål- och resultatstyrning förmedlas. För att utveckla lokalt självstyre pågår ett samarbete med de ryska kom-

munförbunden i Kaliningrad, Pskov, Karelen och Novgorod samt på federal nivå genom Congress of Municipalities of the Russian Federation. De omfattande kontakterna mellan svenska och ryska vänorter har också bidragit till att stärka lokal demokrati i de ryska municipaliteterna.

På utbildnings- och forskningsområdet är S:t Petersburgs och Moskvas stora universitet de populäraste samarbetsparterna inom Svenska institutets Visbyprogram. Samarbetet upplevs som mycket positivt från ömse håll, trots vissa byråkratiska problem.

Nytt läge för Ukraina

Det svenska stödet till de ukrainska reformsträvandena har tidigare haft svårt att få genomslag, till stor del beroende på att reformerna har gått sakta eller avstannat. Det svenska utvecklingssamarbetet har bidragit till den senaste tidens demokratiseringsprocess bl.a. genom stöd till politikerutbildningar och vallokalsundersökningar vid presidentvalet i november. Med regimskiftet bedöms förutsättningarna för ett breddat reformsamarbete med Ukraina som gynnsamma.

Stöd till demokratisering i Vitryssland

Utvecklingssamarbetet med Vitryssland syftar till att stödja en demokratisering och modernisering av landet. Ett omfattande samarbete sker genom olika enskilda organisationer. Genom Svenska institutet finansieras utbyte med Vitryssland inom kultur och samhälle samt på utbildnings- och forskningsområdena. Det svenska samarbetet har bidragit till att skapa förutsättningar för en demokratisering genom bl.a. stöd till fortbildning av vitryska journalister, politikerutbildning i lokalt självstyre samt studiebesök i Sverige för tjänstemän inom ministerier och myndigheter för att studera lösningar på förvaltningsproblem.

Moldavien, Europas fattigaste land

För den moldaviska regeringen utgör fattigdomsbekämpningen den enskilt största utmaningen. Det svenska utvecklingssamarbetet med

Moldavien koncentreras på demokratisk samhällsstyrning, hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt som gynnar de fattiga samt förebyggande av social utslagning och främjande av folkhälsan. Ett av de största hindren för ekonomisk utveckling i Moldavien är den stora utlandsskulden. Sida har under 2004 inlett en kapacitetsuppbyggnad för bättre hantering av statsskulden i landet. Samarbetet har bidragit till att Moldaviens avbetalningar av skulder som del av BNP minskat, även om skuldbördan fortsatt är stor.

EU-integrationen driver på reformerna på västra Balkan

Samtliga länder på västra Balkan befinner sig i en process av EU-närmande med sikte på ett framtida EU-medlemskap. För det svenska utvecklingssamarbetet med regionen utgör EU-närmandet ramen. En koncentration till färre men större insatser i form av bredare sektorstöd sker nu i flera av länderna samtidigt som EU-relaterade reformprogram fördjupas och alltmer formar ländernas fortsatta utveckling. Det svenska samarbetet har i flera av länderna bidragit till att förstärka den lokala administrationen och till att förbättra tillgången på lånemöjligheter för mindre företag och jordbruk. Regionala insatser mot människohandel särskilt med kvinnor och barn, s.k. trafficking in human beings, har givit goda resultat. Sammanlagt 1 300 offer för människohandel i regionen har t.ex. fått stöd i ett projekt där International Organization for Migration (IOM) är genomförande organisation.

Turkiet – på väg mot EU

Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete har trots begränsade resurser fått mycket positiv uppmärksamhet i Turkiet. Genom Raoul Wallenberginstitutet, Advokater utan Gränser och Human Rights Foundation of Turkey har Sverige givit stöd till kapacitetsutveckling för domare, åklagare och nyckelpersoner inom offentlig förvaltning samt till rättegångsbevakning. Projekten har bidragit till ökad kunskap om EU-rätt och internationell praxis på området mänskliga rättigheter samt bidragit till att synliggöra kampen mot tortyr. Generalkonsulatets sektion för svenskt-turkiskt samarbete har genomfört

seminarier om EU, hedersrelaterade brott, kvinnors engagemang i politiken och jämställdhet samt gett stöd till forskning om minoriteter, migration m.m. Engagerade samarbetspartners på svensk och turkisk sida har resulterat i att projekten har kunnat konsolideras till långsiktiga samarbeten, som i flera fall utvecklats utan ytterligare svenskt stöd.

Fokus på Georgien i södra Kaukasien

Samarbetet i södra Kaukasien har alltmer fokuserats på Georgien och under året började en närvaro etableras i Tbilisi. Samarbetet omfattar insatser inom områden som demokrati och mänskliga rättigheter, kvinnors organisering, förvaltning och arbetsmarknad, lantmäteri, miljö, lantbruk och hälsovård. En betydande del av stödet har hittills kanaliserats genom multilaterala organisationer. I Georgien har Sida bidragit till en lönefond som skapat förutsättningar för den georgiska regeringen att rekrytera och behålla kompetenta ämbetsmän på nyckelposter i det omfattande reformarbetet.

Samarbetet med Centralasien under uppbyggnad

Utvecklingssamarbetet med Centralasien är under uppbyggnad och är koncentrerat till regionens fattigaste länder – Tadzjikistan och Kirgizistan. Det svenska utvecklingssamarbetet med länderna inriktas på insatser för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter, stöd till jordreformer, utveckling av jordbrukssektorn, insatser inom den sociala sektorn samt förebyggande av regionala konflikter. Inom jordbrukssektorn har bl.a. stödet inneburit att en fungerande marknad för utsädesförsörjning nu utvecklas i Kirgizistan. I Tadzjikistan har Sida stött mödra- och barnhälsovård och mikrokreditföreningar som bidragit till förbättrad hälsa och försörjningsmöjligheter.

Globala utvecklingsprogram

Sverige är endast en av många aktörer i det internationella utvecklingssamarbetet. De nya förutsättningarna, särskilt fokuseringen på utveck-

lingslandets perspektiv, medför att olika former av samarbete, bilateralt och multilateralt, måste ses i ett samlat perspektiv. Ur utvecklingslandets perspektiv är det inte viktigt vem stödet kommer från utan i vilken omfattning, med vilka villkor och på vilket sätt. Detta har resulterat i att regeringen blivit mer aktiv i policydialogen, inte minst inom ramen för de multilaterala institutionernas arbete. Bedömningen är att viktiga svenska prioriteringar har fått genomslag i de multilaterala institutionerna.

Sidas verksamhetsgren Globala utvecklingsprogram genomgick en översyn under 2004, vars syfte var att utveckla nya riktlinjer för stöd till programmen. I regleringsbrevet till Sida för budgetåret 2005 formulerade regeringen mål för programmen med utgångspunkt i Sidas förslag till riktlinjer (tillämpas fr.o.m. 2005).

Programmets fortsatta inriktning ska främja den globala utvecklingsdialogen och utveckla kapaciteten inom områden nödvändiga för att uppnå gemensamt fastställda mål. Stöd ges till internationell normativ, kapacitets-, metod- och policyutveckling. Stödet kanaliseras framför allt genom FN-organisationer, de internationella finansieringsinstitutionerna, andra utvecklingsfonder, EU och genom bilaterala program och projekt. Kapacitets- och kompetensutveckling främjas vidare bl. a. genom stöd för internationella utbildningsprogram inom efterfrågade områden där svensk kompetens är stark

Under 2004 uppgick utbetalningarna till 1 322 miljoner kronor (se tabell 3.5), vilket visar på att globala utvecklingsprogram utvecklas till en allt mer betydande kanal för biståndet.

Sveriges stöd till FN:s arbete

Den samlade bedömningen från regeringens sida är att verksamheten inom de FN-organ där Sverige är en stor givare bidrar till att det svenska målet för internationellt utvecklingssamarbete uppnås. Regeringen har, utifrån förslag utarbetade av Sida, beslutat om ett antal strategier för samarbetet med bland andra International Labour Organisation (ILO), FN:s utvecklingsprogram (UNDP), FN:s befolkningsfond (UNFPA), FN:s barnfond (UNICEF), Världshälsoorganisationen (WHO) och FN:s samlade program för hiv/aids-insatser (UNAIDS). Regeringen har även en strategi för

samarbetet med UNEP och Sida har nyligen inlämnat ett förslag på strategi för FAO.

Sverige har tillsammans med likasinnade länder bidragit till att de olika delarna av FN har förbättrat samordningen av insatser för exempelvis fattigdomsbekämpning, hiv/aids och i katastrofsituationer. Regeringen konstaterar dock att styrningen av det svenska multilaterala biståndet i dag brister i långsiktighet, samstämmighet och tydlighet. I samtliga FN-organ bedöms det finnas ett behov av ökad effektivitet, bl.a. genom en bättre överblick av budget och programverksamhet, resultatbaserad budgetering och bättre samordning i insatser. Sverige är aktivt i frågor om harmonisering och samordning av FN-organens programplanering och genomförande och har drivit på arbetet med FN-reformer, effektivisering samt ökad samverkan inom viktiga delar av FN:s framtida arbete med hållbar utveckling, jämställdhet och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Granskning av FN-organ

Flera av de FN-organ som Sverige är stor biståndsgivare till har på senaste tiden genomgått utvärderingar av olika slag. UNDP:s och UNICEF:s arbete på landnivå har år 2004 båda varit i fokus för en granskning av Multilateral Organisations Performance Assessment Network (MOPAN), som Sverige deltar i tillsammans med en grupp likasinnade givare. Avslutande och konstruktiva överläggningar har hållits med de olika sekretariaten, med utgångspunkt i MOPAN-studierna av WHO. I dessa studier konstaterades att den multilaterala kunskapen och engagemanget i bilaterala organs fältorganisation många gånger brister. Granskningsrapporten för UNDP anger att UNDP:s styrka är policydialog, opinionsbildning för millenniemålen och kapacitetsuppbyggande liksom arbetet med att vidga policydiskussionen till att inkludera det civila samhället. Rapporten pekar också på utmaningar. För UNICEF visar MOPAN-granskningen att organisationen måste bli bättre på kapacitetsuppbyggnad, harmoniseringsarbete samt på att engagera sig i arbetet med strategier för fattigdomsminskning och sektorprogramstöd. Under innevarande år ska UNAIDS och UNFPA vara föremål för MOPAN-granskning.

FAO kommer under det kommande året vara föremål för en bred oberoende utvärdering.

I december 2004 slutfördes förhandlingarna av den s.k. treårsöversynen av FN:s insatsverksamhet (TCPR). Sverige har varit mycket aktiv i förhandlingarna och har tillsammans med andra likasinnade länder fått gehör för viktiga frågor. Bl.a. innehåller resolutionen ökade krav på fackorganen att reformera sitt arbete och i ökad utsträckning samordna insatser på landnivå. I linje med regeringens arbete för biståndseffektivitet och harmonisering kommer organisationerna, efter bl.a. svenska påtryckningar, att utveckla gemensamma planerings- och uppföljningsinstrument. En viktig svensk framgång är att resolutionen innehåller en tydlig referens till mänskliga rättigheter. Därutöver har Sverige fått gehör för ett ökat krav på FN-systemet att ta hänsyn till och rapportera om jämställdhet.

Reformering av FN

Sverige har tillsammans med UNAIDS under 2005 lett en internationell arbetsgrupp med uppgift att förbättra samordningen av hiv/aids-arbetet inom multilaterala organisationer och internationella givare. De förslag som arbetsgruppen lagt fram har fått stöd av UNAIDS styrelse och ECOSOC. Förslagen innebär bl. a. att man nu inom FN tar steget fullt ut på landnivå för att förbättra samordningen i fält. I arbetsgruppen ingick även företrädare för globala initiativ, bilaterala givare samt civila samhället, vilket gör att samordningen bör kunna gälla en bredare krets än FN.

I enlighet med svenska prioriteringar har regeringen inom ramen för det s.k. Utstein-samarbetet lagt fram krav till FN:s generalsekreterare om reformering av FN:s ekonomiska och sociala verksamhet. Samma tankegångar har tagits upp i lokala Utstein-kretsar i samtliga FN-huvudstäder. Utstein-samarbetet har på ett positivt sätt bidragit till att frågor om effektivitet och styrning i FN-sammanhang har kommit att lyftas fram i förberedelserna av FN:s generalförsamlings högnivåmöte om uppföljningen av millenniedeklarationen i september 2005.

Svenskt utvecklingssamarbete genom multilaterala utvecklingsbanker och utvecklingsfonder

Riksdagen beslutade (rskr. 2003/04:112, 2003/04:UU3) vid antagandet av den svenska politiken för global utveckling att regeringen, i en särskild skrivelse, ska redovisa hur det svenska arbetet inom de internationella finansiella institutionerna bedrivs. Under våren 2005 överlämnade regeringen en första skrivelse (rskr. 2004/05:54) där verksamheten i de multilaterala utvecklingsbankerna beskrivs mer ingående.

Omfattande utvärderingar och resultatanalyser har legat till grund för påfyllnadsförhandlingar i Internationella utvecklingsfonden (IDA), Afrikanska utvecklingsfonden (AfDF) och Asiatiska utvecklingsfonden (AsDF) under 2004. Utvärderingarna visar att institutionerna genom sina mandat, betydande verksamhet och erfarenhet samt omfattande finansiella resurser har haft och har stor betydelse för att bidra till att minska fattigdomen i enskilda regioner och länder. AfDF och till stor del även verksamheten inom IDA är inriktad på Afrika söder om Sahara. Detta är av särskild vikt eftersom påfyllnadsperioden (2006–2008) är en avgörande tid för arbetet med att uppnå millenniemålen. Likaså fokuserar AsDF på de fattigaste länderna i Asien och Stilla-havsområdet.

Sverige har bidragit till att förhandlingarna har resulterat i ett fortsatt starkt åtagande från institutionernas sida om att bekämpa fattigdom under ledning av utvecklingsländerna själva och med utgångspunkt i dessas strategier för fattigdomsminskning. Slutsatserna från förhandlingarna understryker även att effektiv fattigdomsbekämpning måste kompletteras med förstärkta insatser för givarsamordning och harmonisering kring nationella strategier för fattigdomsminskning samt fokus på att visa resultat. Inom ramen för IDA-förhandlingarna drev Sverige, tillsammans med Storbritannien, igenom ett initiativ som innebär att givarbidrag villkoras till att Världsbanken levererar enligt gjorda åtaganden på harmoniseringsområdet.

Genom påfyllnadsförhandlingar har Sverige haft möjlighet att påverka och utveckla utvecklingsagendan, vilket är centralt inte minst givet det genomslag och den framträdande roll som i synnerhet Världsbanken har för utvecklingssamarbetets teori och praktik. Sverige har tillsammans med andra likasinnade länder bidragit till

att ställa bankerna i frontlinjen i kampen mot fattigdom genom att t.ex. uppmärksamma skuldfrågor och utvecklings effektivitet.

Initiativ för att säkerställa långsiktigt hållbara skulder

Ett av de viktigaste resultaten från påfyllnadsförhandlingarna är att institutionernas fördelning av lån och gåvor till utvecklingsländer ska grundas på skuld-hållbarhetsanalyser. Utvecklingsländernas skuld-hållbarhet bedöms utifrån landspecifika analyser av institutionell kapacitet och förd politik. Ett nytt ramverk för denna typ av bedömningar har utarbetats vilket ger en välunderbyggd analytisk grund för användningen av gåvor inom utvecklingsbankerna. Därmed förbättras möjligheterna att undvika situationer där fattiga länder hamnar i ohållbara skuldsituationer. Sverige har tillsammans med likasinnade varit drivande i arbetet med att utforma och tillämpa det nya ramverket.

Sverige drev under året tillsammans med likasinnade länder igenom inrättandet av en ny fond för fattiga länder som drabbats av en naturkatastrof. Fonden möjliggör för fattiga länder att låna från Internationella valutafonden (IMF) på särskilt förmånliga villkor och möjliggör därigenom att länderna i en svår situation får tillgång till medel för återuppbyggnad efter en naturkatastrof.

Interamerikanska utvecklingsbanken utvecklas långsammare

Till skillnad från övriga banker har Interamerikanska utvecklingsbankens (IDB) särskilda utvecklingsfond för räntefri utlåning till de fattigaste länderna (FSO) inga separata påfyllnader. Detta har sannolikt bidragit till att minska möjligheterna till direkta policygenomslag jämfört med de andra bankerna, något som avspeglas i att IDB:s verksamhet överlag kan anses ligga något efter övrigas i fråga om fattigdomsbekämpning och utvecklings effektivitet. Samtidigt finns klara tecken på förbättringar. Starkare fokus på fattigdomsbekämpning har bekräftats bl.a. genom att IDB:s utlåning till de fattigaste länderna och andelen socialt inriktade projekt har ökat. Vidare har påfyllnaden av ett av IDB:s organ för privatsektorutveckling i Latinamerika

och Karibien (multilaterala investeringsfonden) resulterat i ett större engagemang för utvecklingen av små- och mikroföretagande i regionens fattigaste länder samt kartläggning och arbete kring emigranternas penningförsändelser till sina ursprungsländer. Sverige har aktivt deltagit i dessa diskussioner.

Övriga utvecklingsfonder

Den oberoende utvärderingen av Nordiska utvecklingsfondens (NDF) verksamhet som lades fram under 2004 påvisar att NDF har lyckats väl med att uppfylla sin fattigdomsbekämpande uppgift med särskilt fokus på Afrika söder om Sahara och uppnått en hög grad av harmonisering med sina samfinansieringspartners, med en bibehållen liten och effektiv organisation. Utvärderingens slutsatser ligger till grund för pågående påfyllnadsförhandlingar.

Även i den Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) har en oberoende utvärdering utförts. Den är unik i FN-sammanhang genom sin ambitionsnivå och transparens. IFAD:s mandat – att förbättra levnadsvillkoren för fattiga människor på landsbygden – kvarstår som fundamentalt enligt utvärderingen. Den pekar också på viktiga utmaningar för framtiden, exempelvis att tydliggöra IFAD:s mervärde, att vara mer närvarande på landnivå och att stärka fondens kunskaps- och lärandeprocess. Utvärderingens rekommendationer utgör grunden för pågående påfyllnadsförhandlingar.

Den fjärde påfyllnadsförhandlingen av den globala miljöfonden (GEF) startades i juni 2005. En oberoende utvärdering av GEF-3 har ägt rum och kommer att ligga till grund för GEF:s framtida inriktning och verksamhet. Utvärderingen menar att GEF väl uppfyller sin roll som finansieringsmekanism för flera miljökonventioner såsom klimat, biologisk mångfald, kemikalier, ökenspridning och internationella vatten. Där emot finns det ett behov av förbättringar inom en rad områden, bl.a. ett bättre informations- och lärandesystem, utvecklandet av indikatorer för att kunna mäta resultat och en bättre integration på landnivå. Sverige kommer att följa upp dessa rekommendationer vid påfyllnadsförhandlingarna som förväntas vara avslutade i november 2005. Sveriges slutposition kommer att vara beroende av påfyllnadsförhandlingarnas resultat liksom av andra givares bidrag.

Stöd till u-länders handel genom multilaterala organ och internationella organisationer

Sverige har ökat satsningen på globala handelsfrågor med syfte att stärka utvecklingsländernas möjligheter att dra fördel av regional och global ekonomisk integration och kapacitet att kunna bevaka sina intressen och delta i multilaterala handelsförhandlingar. Detta sker i enlighet med de åtaganden som de industrialiserade länderna gjorde i Världshandelsorganisationen (WTO) i juli 2004 om att bistå med handelsrelaterat stöd så att utvecklingsländerna kan genomföra de förhandlingsresultat som beslutas samt enligt den svenska politiken för global utveckling. Sverige lämnar stöd till handelsrelaterade aktiviteter inom de stora multilaterala organisationerna, exempelvis OECD, WTO Global Trust Fund och Integrated Framework men även till mindre organisationer exempelvis International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) och Trade Law Center for Southern Africa (TRALAC). Dessa bidrag gör det möjligt för utvecklingsländer att delta i förhandlingar i WTO, Dohas utvecklingsagenda och den aktiva förhandlingsperioden med förberedelser inför ministermötet i december 2005 i Hongkong samt uppföljning av förhandlingsresultaten.

För att följa upp utvecklingen och det behov som finns från utvecklingsländernas sida utarbetades under år 2004 riktlinjer för insatser avseende handelsrelaterat bistånd t.o.m. december 2005. Dessa riktlinjer kommer att förlängas. En översyn av inriktningen och utformningen kommer att genomföras.

Humanitärt bistånd

Regeringen har genom ett omfattande ekonomiskt stöd till olika organisationer, inklusive FN och Internationella rödakors- och rödahalvmånerörelsen, bidragit till att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet i väpnade konflikter, naturkatastrofer och andra katastrof-liknande förhållanden.

Under Sveriges ordförandeskap 2004–2005 i stödgruppen av statliga givare för FN:s humanitära samordningskontor (OCHA) har kontorets ställning stärkts inom FN-systemet och inom

det internationella humanitära biståndssystemet i stort. Som ett led i arbetet har regeringen som en del av det pågående FN-reformarbetet bistått OCHA i att verka för en stärkning av den operativa humanitära samordningen, för förbättrande av förutsägbarhet i finansiering av insatser och för utvecklande av kontorets egen kapacitet.

Genom en snabb och flexibel organisation har Sverige med finansiellt stöd kunnat svara mot humanitära behov i plötsliga kriser, exempelvis jordbävningen i Iran annandagen 2003 och flodvågen i Indiska oceanen i december 2004, såväl som i mer utdragna humanitära kriser. De fem största mottagarna av humanitärt stöd har varit Demokratiska republiken Kongo, Sudan, de ockuperade palestinska områdena, Angola och Somalia. I DR Kongo avsåg insatserna under 2004 stöd till de 2,5 miljoner internflyktingarna och andra som har drabbats av de stridigheter som har pågått i landet sedan mitten av 1990-talet. I Sudan riktades biståndet till de omkring 4 miljoner internflyktingarna i Darfur och de södra delarna av landet, såväl som till återvändande flyktingar i södern och till människor nödställda av torka och andra naturförhållanden. Till andra katastrofområden återfanns stöd till förmån för de 1,5 miljoner internflyktingar och andra nödlidande i Uganda, till skydds- och biståndsbehövande i inbördeskriget i Colombia samt till kvarvarande humanitära behov i Liberia och Afghanistan under det att länderna sökte återhämta sig från väpnade konflikter. Regeringen har bidragit till insatser i så gott som samtliga humanitära kriser i världen under 2004 vilket på ett tydligt sätt bidragit till att förbättra nödlidande människors situation.

Med finansiering från utgiftsområdet har Statens räddningsverk (SRV) fortsatt att bidra till framför allt FN-systemet med kommunikationshjälp, logistiskt stöd och annat tekniskt underhåll till stöd för genomförande av insatser. Under 2004 omfattande arbetet bl.a. insatser för UNHCR, WFP, UNRWA och OCHA i Sudan, Tchad, Angola, Uganda och de ockuperade palestinska områdena.

Samtidigt med sitt finansiella stöd upprätthöll regeringen under 2004 en hög aktivitetsgrad i den internationella politikutvecklingen på området. Sverige har verkat för stärkandet av hanteringen av internflyktingfrågor, vilket har bidragit till att den samverkansansats FN och det humanitära biståndssystemet enats om har befästs. Sve-

rige har deltagit aktivt i det internationella arbetet för förbättrande av stateras humanitära givarpolitik, vilket bl.a. har bidragit till att inlemma det humanitära biståndet mer enhetligt i OECD:s biståndskommittés biståndsgranskningar. Regeringen har fortsatt att arbeta för att EU:s humanitära bistånd utvecklas i enlighet med FN:s och det övriga internationella samfundets bistånd och för att det humanitära biståndets grundprinciper efterlevs i förhållande till FN:s fredsfrämjande missioner.

I syfte att för riksdagen samlat redovisa grunderna för sitt humanitära bistånd tillställde regeringen i december 2004 riksdagen skrivelsen Regeringens politik för humanitärt bistånd (rskr. 2004/05:52).

Forskning

Sida stödjer sedan 30 år tillbaka fattiga länder i deras ansträngningar att stärka sin kapacitet att genom forskning och forskningssystem ta fram ny egen kunskap, samt att ta till sig nya rön utifrån. Där den inhemska analyskapaciteten är god finns möjligheter att göra goda fattigdomsanalyser och bygga upp inhemska politiska, ekonomiska och sociala system och institutioner som kan angripa fattigdomen effektivt.

Under 2004 använde Sida 773 miljoner kronor till forskningsstöd för utveckling (se tabell 3.5), där Tanzania (37,7 miljoner), Nicaragua (27,5 miljoner) och Vietnam (25,1 miljoner) erhöll de största landstöden. Resultat av stödet visar sig på mycket lång sikt. I Tanzanias fall är en indikator att den universitetsreform som Sverige bidrog till 1993 under en tioårsperiod har resulterat i att antalet studenter har fyrfaldigats (från 3 000 till 12 264), kvaliteten i undervisningen har blivit bättre samt att kostnaderna per student har minskat. Stödet har bidragit till möjligheter till ökade kontakter med omvärlden, bättre pedagogik och förbättrad administration. Universitetets samarbete med det lokala näringslivet har vidare underlättats.

Ett exempel på forskningsstöd som givit möjligheter till självständig analys av internationell kunskapsutveckling är programmet BIO-EARN i Östafrika. Tjugotalet högutbildade forskare inom bioteknik, biosäkerhet och biopolitik, samt väl fungerande laboratorier, är ett litet men viktigt steg på väg mot en förmåga att bedöma bio-

teknikens potential och risker för samhällsutveckling. En utvärdering framhåller emellertid att mer finns att göra för att denna satsning ska få tydligt ägarskap i regionen.

Vilka effekter i form av fattigdomsreducering som uppnåtts med verksamheten är svårare att komma åt. Sverige har intensifierat sin dialog med universitetsledningar och regionala forskningsorganisationer kring vikten av att de forskningsprojekt som prioriteras ska ha potentiell betydelse för fattigdomsminskning, och för de fattigaste grupperna i samhället. Denna diskussion förs även med de internationella forskningsorganisationer som får svenskt stöd.

Stöd till kompetensutveckling genom Svenska institutet

Sverige fortsätter att stödja erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling i utvecklingsländerna genom Svenska institutets gäststipendieprogram. Stipendierna utgår för studier på kvalificerad akademisk nivå i Sverige. Uppföljningar av programmet har visat att stipendiaterna längre fram i karriären ofta återfinns på nyckelpositioner i sina hemländer. Svenska institutets expertutbytesprogram medverkar också till kunskapsöverföringen.

Svenska institutets Visbyprogram, som omfattar stöd för projektsamarbete och individuellt utbyte mellan Sverige och Ryssland, Ukraina, Vitryssland, de baltiska länderna samt Polen, har bidragit till att stärka forsknings- och utbildningskapaciteten i samarbetsländerna samt till att skapa fungerande och långsiktiga nätverk mellan främst universitet och högskolor i Sverige och i vårt prioriterade närområde. De individuella stipendierna som i sig bidrar med kompetensöverföring kan ofta vara början till nya samarbeten eller utgöra en viktig länk i upprätthållandet av pågående nätverk.

Expertgruppen för utvecklingsfrågor bidrar till ett effektivare bistånd

Målet för Expertgruppen för utvecklingsfrågor (EGDI) är att genomföra studier som kan bidra till ökad förståelse av olika utvecklingsproblem och till utformning av ett mer effektivt bistånd.

Resultaten som uppnåtts under 2004 är knutna till de projekt och studier som pågick eller har slutförts under året eller som är långt framskridna. Det gäller teman som det internationella systemet för utvecklingsfinansiering, den informella sektorn, utvecklingseffekter av internationell migration, jämställdhetspolitik i nord och i syd och effekterna på ekonomiska och politiska processer och positiv särbehandling av fattiga länder inom ramen för WTO. I samtliga dessa fall har EGDI:s arbete väckt avsevärd uppmärksamhet internationellt. Studien kring migrationsfrågorna används exempelvis som underlag för den globala kommissionen för internationell migration (GCIM) och som underlag till flera andra aktörers, bland andra Världsbankens, arbete. Den internationella konferensen om informell sektor hösten 2004 har varit en av flera faktorer som lett fram till den internationella kommission kring en förstärkning av fattiga människors legala rättigheter som nu är under utformande. Studien kring finansieringsfrågor har tjänat som underlag bl.a. i uppföljningsarbete efter den internationella konferensen om utvecklingsfinansiering i Monterrey 2002 och som underlag för flera internationella aktörers arbete med systemfrågor. I samtliga fall kan man se tydliga avtryck av EGDI:s studier och verksamhet i internationella processer.

Hur EGDI:s studier påverkar svenska ställningstaganden och utformandet av svensk politik kan främst analyseras i processstermer. Projekten har genererat processer inom Regeringskansliet kring frågekomplex som omfattar flera organisatoriska enheter och departement. För att studierna ska få en tydligare betydelse i utformandet av svensk politik har ett nytt instrument, ”management response”, tagits fram. Detta ska återge den politiska ledningens ställningstagande till studiernas analyser och förslag och på så sätt koppla forskningen till politiken. Därmed kommer studiernas resultat att återkoppla till organisationer som ursprungligen givit upphov till studier. Bedömningen är att processerna leder till att fler beslutsfattare och handläggare inom Regeringskansliet engageras i arbetet och att deras ägarskap för projekten och politikutvecklingen därmed ökar.

Ekonomiskt stöd

Stöd till ekonomiska reformer hanteras dels av UD (skuldavskrivningar), dels av Sida (u-krediter och budgetstöd). Stödet ska ge incitament till fortsatta ekonomiska reformer. Det ska ges till fattiga och skuldyngda länder som genomför ekonomiska reformprogram och bekämpar fattigdom. I respektive samarbetsstrategi formuleras även ett mål för det totala landprogrammet som budgetstöd är en del av. De nya riktlinjerna för samarbetsstrategier har resulterat i att ett helhetsgrepp tas kring Sveriges bilaterala insatser (inklusive budgetstöd) i ett land. Framdeles är därmed beslut om eventuellt budgetstöd en del av det samlade beslutet om utformningen av en samarbetsstrategi med ett land.

Sverige har sedan HIPC-initiativets tillkomst för snart tio år sedan gett stöd till initiativets genomförande med omfattande finansiella bidrag. En viktig del av detta arbete har även varit att förmå andra givare att axla sin del av bördan. I ljuset av att flera bidrag från bl.a. G7-länderna inbetalts valde Sverige att bidra med ytterligare 180 miljoner kronor till initiativets genomförande i december 2004.

De länder som erhåller svenskt budgetstöd är fattiga och kvalificerar i normalfallet till stöd under initiativet för skuldavskrivning (HIPC). De har alla pågående program med IMF och Världsbanken och genomför således ekonomiska reformer. I de flesta fall ges svenskt budgetstöd tillsammans med andra givare och följs upp gentemot överenskomna resultatindikatorer, som också kan utgöras av reformer. Indikatorerna och reformerna härleds i möjligaste mån ur landets strategi för fattigdomsminskning. Budgetstödet till Moçambique kopplas exempelvis till reformer inom offentliga finansiella styrsystem samt till finanspolitiken och bidrar på så sätt till att uppfylla målet för samarbetet.

Budgetstöd ges som ett stöd för genomförande av ett lands nationella strategi för fattigdomsminskning. Första generationens strategier har lidit av bristande konsultationer, bristande förankring i parlament m.m., men nästa generation strategier som tas fram i samarbetsländerna förväntas bli bättre. Länderna gör framsteg i genomförandet av sina strategier för fattigdomsminskning, med minskad fattigdom, förbättrad social service m.m. som resultat.

Budgetstöd bidrar således till uppfyllande av det övergripande målet för utvecklingsarbetet.

Krediter till investeringar i infrastruktur

Investeringar i infrastruktur är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och utveckling av den privata sektorn. Förbättrad kommunikation samt ökad tillgång till rent vatten är två av millenniemålen där investeringar i infrastruktur kan bidra till ökad måloppfyllelse.

Svenska u-krediter finansierar social och ekonomisk infrastruktur i utvecklingsländer utifrån lokala förutsättningar för insatser och främjar samarbete mellan Sverige och utvecklingsländer inom områden där svenska varor och tjänster är konkurrenskraftiga. Fattiga människors perspektiv på utveckling har delvis präglat insatserna genom att stöd getts till infrastruktursatser som ingår i landets strategi för fattigdomsminskning och som fattiga människor brukar lyfta fram som en förutsättning för utveckling. Bl.a. lämnades en kredit i Senegal för finansiering av bussar, vilken bidrog till förbättrade urbana transporter bl.a. för immigranter och andra fattiga grupper från landsbygden som ofta bosätter sig i utkanten av staden. Detta underlättar deras resande till arbetsplatser och marknader och krediten bidrar därmed till uppfyllande av det övergripande målet för utvecklingsarbetet.

Enskilda organisationer

Regeringen har genom stödet till enskilda organisationer bidragit till ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle i samarbetsländerna. Metoden att initiera utvecklingsinsatser tillsammans med svenska enskilda organisationer och lokala samarbetsparter har inneburit att samarbetsländernas strategier för fattigdomsminskning har blivit bättre förankrade i det civila samhället. Stödet innebär också att Sverige underlättar för fattiga och marginaliserade människor att organisera sig vilket stärker utvecklingen av en demokratisk stat. Parallellt bidrar utbytet mellan svenska och lokala enskilda organisationer till att stärka kunskapen och därmed förståelsen för hur bistånd fungerar även i Sverige.

Information är en del av utvecklingsarbetet

Sida ska bidra till att öka intresset för och kunskapen och debatten om Sveriges utvecklingsarbete. Informationsarbetet ska bidra till uppfyllandet av millenniemålen. Information om millenniemålen ökar insikten om och engagemanget för att de ska uppnås och skapar därmed handlingsutrymme för politiker att genomföra de åtgärder som behövs.

I huvudsak har informationsarbetet varit mycket lyckat. Kunskapen om och stödet för den svenska biståndspolitikerna är internationellt sett mycket stor, vilket också lyftes fram i OECD/DAC:s granskning av svenskt bistånd. 80 procent av svenska folket tycker fortfarande att det är viktigt att Sverige bidrar till utvecklingen i fattiga länder. Arbetet för fred och ökad säkerhet får hög prioritet av svenskarna som ett sätt att minska fattigdomen i världen. Nästan lika högt prioriteras insatser för att fattiga länder ska ha rättvisa handelsvillkor. Detta bäddar för en förståelse hos svenska folket för tankarna i den nya politiken för global utveckling.

Från 1996 har stödet för biståndets omfattning stadigt vuxit i opinionsundersökningar, med undantag för åren 03-04. Efter tsunamikatastrofen ökade stödet radikalt och har inte varit så stort sedan 1980-talet. Drygt 60 procent anser nu att biståndet är lagom stort eller bör öka. Andelen som helt vill slopa det statliga biståndet är den lägsta sedan 1980-talet.

Världens chans – ett millenniemålsprojekt

Det övergripande målet för projektet Världens chans är att bidra till att millenniemålen uppnås. Delmål för projektet är att hålla millenniemålen på agendan i svensk politik och debatt under tre år, att ge nyckelgrupper kunskap om millenniemålen samt att skapa kunskap och samarbete för att målen ska kunna nås även internationellt och globalt.

Att lyfta in millenniemålen i olika styrdokument, policy- och positionspapper har varit ett sätt att arbeta för att bidra till uppfyllandet av målen. I förankringsarbetet har Sveriges politik för global utveckling använts som ett argument för en samstämmig politik för att uppfylla millenniemålen.

Medietäckningen av målen låg 2003 på drygt ett hundratal artiklar, vilket mer än fördubblades under 2004. Samtidigt visade Sidas Sifomätning om svenska folkets kännedom om millenniemålen under 2004, att 45 procent av svenska folket hade kännedom om målen.

Arbetet i projektet Världens chans har resulterat i stöd från och en bred samverkan med företag och offentliga aktörer. Projektet utvärderas under 2005.

Särskilda satsningar 2004

Hiv/aids – en global katastrofsituation med långsiktiga effekter

Den särskilda satsningen på hiv/aids har fått ett positivt genomslag i Sveriges internationella arbete och har resulterat i en högre medvetenhet inom den svenska biståndsadministrationen om sjukdomens negativa effekter för såväl individen som de värst drabbade ländernas ekonomiska och sociala utveckling. Hiv/aids har kommit att bli en mycket viktig del av det bilaterala samarbetet med många länder, både i genomförandet och i policydialogen. Samtidigt har Sveriges ökade engagemang på hiv/aids området bidragit till ett effektivare samarbete kring hiv/aids internationellt. Hiv/aids-ambassadörens verksamhet omfattar såväl ett aktivt deltagande i det internationella mer systemövergripande arbetet som svenskt bilateralt arbete på landnivå.

Satsningen på hiv/aids under 2004 innebar väsentligt ökade ekonomiska bidrag till stöd för de multilaterala organisationer som direkt arbetar mot pandemin. Hiv/aids är exempel på en utmaning som inte kan lösas enbart genom bilateralt samarbete utan som kräver internationellt samarbete. Således fick t.ex. UNAIDS en kraftig höjning av sitt basbidrag samt kompletterande stöd till det särskilda arbetet med kvinnor och aids inom ramen för Global Coalition on Women and Aids. Därutöver har Sverige lämnat ett helt nytt bidrag till Världshälsoorganisationens (WHO) hiv/aids-arbete, framför allt med det s.k. ”3 by 5”-initiativet (syftande till att ge 3 miljoner människor i fattiga länder tillgång till bromsmediciner mot aids vid utgången av 2005).

Sverige ökade också sitt stöd till forskning om hiv/aids. I tillägg till de program som finansieras via Sida gavs extra stöd till forskning om vacci-

ner mot hiv och om s.k. mikrobicider. Detta skedde genom stöd till International Alliance on AIDS Vaccines (IAVI), International Partnership on Microbicides (IPM) och Population Councils i New York.

Inom Globala fonden mot aids, tbc och malaria (GFATM) har Sverige spelat en mycket aktiv roll som styrelseledamot och ökade sitt ekonomiska bidrag till fonden under 2004. Fonden har kommit att bli den mest betydelsefulla enskilda finansieringskällan för hiv/aids. Samtidigt har Sverige tillsammans med Danmark, Nederländerna, Norge och Irland understrukit att det arbete som sker genom Globala Fonden måste vara del av en större helhet där olika aktörers komparativa fördelar utnyttjas. De beslut om bidrag som hittills tagits av Globala Fondens styrelse innebär stöd till 310 program i 127 länder till ett sammanlagt värde av 3,1 miljarder US-dollar över två år. Dessa program förväntas leda till att 1,6 miljoner aids-sjuka kommer att få tillgång till brosmediciner och att 52 miljoner människor nås av frivillig hiv-testning och rådgivning. Mer än en miljon föräldralösa barn ska genom programmen få utbildning, hälsovård och omvårdnad. De uppföljningar och utvärderingar som hittills gjorts av program finansierade av Globala Fonden visar att drygt 80 procent av projekten når eller överträffar uppsatta mål.

Stärkt arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) har framför allt inriktats mot en ökad svensk profilering av sakfrågan i internationella sammanhang och ett ökat finansiellt stöd till organisationer som arbetar med SRHR. Den särskilda satsningen på att öka fattiga människors möjlighet till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter har bl.a. resulterat i:

- en starkare och tydligare svensk SRHR-politik
- ökad uppmärksamhet för dessa frågor i Sverige bland allmänhet och medier
- framställning och spridande av informationsmaterial genom RFSU
- ökat samarbete såväl med likasinnade givarländer som med mottagarländer
- ökad medvetenhet om länkarna mellan SRHR, jämställdhet, ekonomisk och social

utveckling och uppnående av millenniemålen

- starkare EU-stöd i rådslutsatser för genomförande av Kairoagendan med koppling till millenniemålen.
- utökade kontakter med regionala och globala aktörer inklusive enskilda organisationer, Världsbanken och regionalbanker.
- ökat svenskt finansiellt stöd till WHO, IPPF och UNFPA, för deras SRHR-arbete.

Arbetet med SRHR handlar till stor del om att föra fram kravet och budskapet om alla människors rätt till sexuell och reproduktiv hälsa. Ett exempel på detta är dåvarande jämställdhetsminister Mona Sahlins uppmärksammade tal under högtidlighållandet av FN:s internationella konferens om befolkning och utveckling (ICPD) i generalförsamlingen i oktober 2004, där hon bl.a. tog upp kvinnors rätt till sin egen kropp och HBT-frågor. Ett annat exempel är biståndsminister Carin Jämtins debattartikel om kvinnors brist på sexuell och reproduktiv hälsa i världen, som skrevs tillsammans med chefen för FN:s befolkningsfond (UNFPA), Thoraya Obaid.

För att uppmärksamma tioårsjubileet av ICPD fick RFSU 2004 i uppdrag att ta fram ett material som sammanfattar de viktigaste frågorna i handlingsplanen från Kairokonferensen, samt två specifika underlag avseende hiv/aids och mödradödlighet, dvs. två av millenniemålen. I samband med lanseringen av dessa genomförde RFSU tre seminarier. Dessa ledde till ökad kunskap och förbättrad dialog mellan framför allt UD, civila samhället och riksdagen. Lathunden ”Breaking Through”, som på ett lättförståligt sätt förklarar frågor om SRHR, har distribuerats till alla svenska ambassader och utgör ett viktigt redskap för att öka kunskapen och förståelsen för frågorna.

Sverige har under de senaste fyra åren mer än dubblat sitt stöd till UNFPA, som är det FN-organ som främst är ansvarigt för att följa upp handlingsprogrammet från ICPD. Resultatet av det ökade svenska bidraget är att ytterligare 25 miljoner kvinnor kan ges preventivmedel vilket i sin tur bedöms resultera i att antalet oönskade graviditeter minskas med drygt 9 miljoner på årsbasis.

Samtidigt med att Sverige har ökat sitt stöd till UNFPA har ett arbete med att förmå andra givare att axla sin del av finansieringen givit positivt resultat. Sverige har i enlighet med den svenska UNFPA-strategin för 2002–2005 drivit ett brett synsätt på befolkning och utveckling. Svenska prioriteringar får gott genomslag i styrelsearbetet och Sverige har fått gehör för kravet på att organisationen ska bli mer resultatinkriktad. Sammantaget har detta medverkat till att stärka arbetet med SRHR globalt, regionalt och nationellt och att Kairoagendan har kunnat återbekräftas i samband med tioårsuppföljningen av konferensen.

Med syfte att även uppmärksamma SRHR som ett medel för att skapa ekonomisk och social utveckling driver regeringen under innevarande år SRHR som en rättighets- och fattigdomsfråga i det förberedande arbetet inför FN:s toppmöte i september. Ett erkännande av SRHR som en central utvecklingsfråga i toppmötets deklaration förväntas leda till att SRHR på ett tydligare sätt blir en del av länders fattigdomsstrategier.

Som ett led i detta arbete arrangerade Sverige och UNFPA gemensamt två internationella möten i Stockholm under temat fattigdom och SRHR. Under denna process formulerades ett argumentationspapper där fakta om kopplingen mellan SRHR och ekonomisk och social utveckling lyfts fram. I maj 2005 bjöd Sverige och UNFPA in till ett högnivåmöte på samma tema. Deltagarna, finans- och hälsoministrar, FN-systemet, utvecklingsbankerna, civila samhället och enskilda experter, antog en deklaration under namnet "Stockholm Call to Action" där parterna, även deltagare från länder med en mer restriktiv syn på frågorna, åtog sig att arbeta för att öka investeringarna i reproduktiv hälsa och rättigheter. Högnivåmötet resulterade i förbättrad förståelse för kopplingen mellan SRHR och fattigdom och ökad uppmärksamhet i svensk media. Som uppföljning till högnivåmötet arrangerade UNFPA och Sverige ett möte under ECOSOC 2005, som resulterade i att åtagandena i Stockholm Call to Action uppmärksammades av högnivådeltagare i New York och samlade på så sätt politisk stöd för frågorna inför FN:s toppmöte i september.

Inom ramen för EU:s utvecklingssamarbete och gemenskapssamarbetet för hiv/aids har Sverige tillsammans med likasinnade framgångsrikt verkat för att inkludera SRHR i

de rådslutsatser om toppmötet i september och EU:s hiv/aids-arbete som antagits under perioden.

Den särskilda satsningen på SRHR beräknas under 2005 avslutas med ett antagande av en policy för frågorna.

Narkotika och brottsbekämpning

Den särskilda satsningen på narkotikaområdet resulterade under 2004 i ökat ekonomiskt stöd till FN:s organ för bekämpning av narkotika (UNODC) med ca 50 procent från 35,5 miljoner till 50 miljoner kronor. Dessutom övertog Sverige ordförandeskapet i den s.k. Major Donors-gruppen i Wien inom ramen för FN:s narkotikakommission och har därmed intensifierat policydialog i frågan gentemot UNODC och övriga givare. Sverige har inom narkotikakommissionen även under 2005 fortsatt att tillsammans med vissa andra länder försöka få till stånd en säkrare finansiering av UNODC:s arbete på narkotikaområdet genom att förmå andra länder att lämna obundna bidrag till UNODC:s verksamhet på narkotikaområdet. Sverige har kommit att spela en allt starkare roll inom detta område.

Den särskilda satsningen resulterade även i en breddning av stödet till UNODC genom bidrag till organisationens gren för brottsbekämpning CICP (Center for International Crime Prevention) gällande bekämpning av människohandel i Colombia och i Moldavien.

Sidas mångåriga stöd till enskilda organisationer på narkotikaområdet gav flera positiva resultat och en generell ökning av medel under 2004. Programmet för drogprevention i Sydostasien genom Diakonia har exempelvis bidragit till att minska produktion och missbruk av narkotika, och har även minskat spridningen av hiv/aids hos ursprungsbefolkningarna i regionen. Uppföljning av det media- och ungdomsinriktade narkotikapreventionsstödet (IOGT-NTO) i Vietnam resulterade under 2004 i en replikering av programmet i andra länder i regionen och är nu utformat som ett bredare regionalt program.

Satsningen på att förstärka länkarna mellan narkotika, hiv/aids, SRHR och brottsrelaterad verksamhet som människohandel, gav upphov till ett flertal studier och kartläggningsinsatser; bla på människohandelsområdet. En innovativ satsning på livsstilsfrågor och ungdomar resulterade

rade i ett stöd till MTVs kampanj ”Staying Alive” där länkarna mellan narkotika, hiv och SRHR tydliggörs. Ett nytt stöd till International HIV/Aids Alliance beslutades dessutom för förstärkning av arbetet med att bekämpa den missbruksrelaterade spridningen av hiv/aids.

Den särskilda satsningen på narkotikaområdet resulterade även i ökad intern kompetens och resursbasförstärkning inom Sida och flera samarbetsorganisationer, samt i en ökad medvetenhet på de svenska ambassaderna kring narkotika som utvecklingshinder.

Konflikthantering, konfliktförebyggande, gemensam säkerhet och fredsbyggande

Sverige har stärkt sin roll som aktör och finansär inom området konflikthantering. Stödet riktas bl.a. till ett antal världsledande institutioner verksamma inom policyutveckling, konfliktlösning (bl.a. dialogfrämjande och utveckling), fredskonsolidering och kapacitetsuppbyggnad. Flera insatser syftar till att stärka FN:s och regionala organisationers kapacitet inom området konflikthantering. I den övergående fasen mellan våldsamt konflikt och långsiktigt utvecklingsamarbete är behovet av snabba insatser stort och ibland avgörande för den fortsatta fredsutvecklingen i landet i frågat. Sverige har överlag förbättrat sin kapacitet att snabbt lämna bidrag till konflikthanterande och konfliktförebyggande insatser till framför allt FN men också EU-insatser.

Regeringen har genom deltagande med svenska poliser bidragit med en hög kompetensnivå till internationella fredsfrämjande insatser. Reformering av polisväsendet och övriga delar av rättsväsendet har fått en alltmer framträdande roll.

Som komplement till svenska militära och polisiära resurser i internationell fredsbevarandetjänst stödjer Sverige processer för avvapning, demobilisering och återanpassning av före detta soldater liksom rättssäkerhetsinsatser och säkerhetsfrämjande initiativ genom UD:s samarbetsorganisationer. Som exempel kan nämnas stöd till International Legal Assistance Consortiums (ILAC) utbildning av irakiska jurister.

Ett arbete har bedrivits för att med berörda myndigheter försöka säkerställa att svenskt stöd till länder eller regioner, där så påkallats, baseras på en sammanhållen syn på fred och utveckling.

Ansträngningar har gjorts under 2004 för att identifiera bakomliggande strukturella orsaker för vad som främjar fred och säkerhet.

Arbetet med att följa upp och genomföra FN:s säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet har intensifierats. En interdepartemental arbetsgrupp tillsattes hösten 2004 för att stödja och systematisera arbetet. Sverige har varit drivande när det gäller fredsfrämjande insatserna och kopplingar till resolutionen i Elfenbenskusten och Liberia under avvapnings- och demobiliseringsprocessen. UD och Sida ingår tillsammans i ett nätverk av myndigheter och organisationer som 2004 slutförde ett arbete med en rekommenderad uppförandekod för all svensk personal i internationella uppdrag. Uppförandekoden är baserad på uppmaningen i resolution 1325 och är ett led i det svenska arbetet med att bekämpa sexuellt utnyttjande, våld mot och handel med kvinnor och barn i konflikt- och i post-konflikt situationer.

Sverige har också bidragit till FN:s avdelning för fredsbevarande insatser (DPKO) och dess arbete med jämställdhetsintegrering, vilket har möjliggjort att en fältmanual för fredsbevarande operationer tagits fram.

Regeringen har genom Folke Bernadotteakademien stärkt samstämmigheten i svenska krishanterings- och fredsinsatser och det svenska kunnandet i det internationella samarbetet på området. Akademiens samordningsroll svarar på det ökade behovet av samverkan och samordning inför och under internationella fredsinsatser.

Sysselsättning och arbetsmarknad

Arbetet med den särskilda satsningen på sysselsättning och arbetsmarknad har inletts under 2005, vilket gör det svårt att redovisa några tydliga resultat. UD och Sida har gemensamt gjort en översyn av hur arbetsmarknadspolitik kan användas för att minska fattigdomen och hur arbetsmarknadsfrågor kan lyftas på den internationella dagordningen för fattigdomsbekämpning. Ett internationellt expertseminarium arrangerades våren 2004 för att lägga grunden för regeringens satsning i dessa frågor. Slutsatserna från mötet kommer att tas upp vid en konferens i slutet av 2005 och ligga till grund för den särskilda satsningen 2006.

3.5.1 Analys och slutsatser

Det svenska biståndets andel av BNI har fortsatt att öka. Samtidigt som antalet insatser som Sida genomför har minskat gäller det motsatta förhållandet för UD.

Under budgetåret 2004 har regeringen påbörjat arbetet med att genomföra politiken för global utveckling i enlighet med riksdagens beslut. Flera viktiga åtgärder har vidtagits vilka förväntas öka effektiviteten i regeringens arbete med att bekämpa fattigdom. Ett viktigt steg inom det bilaterala området är t.ex. färdigställandet av riktlinjer för de nya samarbetsstrategierna. Sverige utnyttjar i hög grad andra aktörer för att genomföra den svenska politiken. Detta sker både genom andra bilaterala aktörer men också genom direkt basbudgetstöd och bidrag vilka kanaliseras via olika multilaterala aktörer, s.k. multi-bi bistånd.

Politiken för global utveckling har fått stor uppmärksamhet internationellt, inte minst inom ramen för de ansträngningar som regeringen gjort för att förtydliga fattigdomsfokus i det svenska biståndet och för de ansträngningar som görs för att föra en samstämmig politik. OECD/DAC konstaterar i sin granskning av det svenska biståndet att Sverige, med stöd i en innovativ utvecklingspolicy, har lyckats spela en långt större roll inom utvecklingssamarbetet än vad som kunde antas. Sammantaget bedömer regeringen att resultaten är mycket goda, att effektiviteten i biståndet har ökat och att styrningen steg för steg förstärks. Denna bild bekräftas i den granskning som OECD/DAC genomförde av det svenska biståndet under våren 2005.

Den kraftiga expansionen av utgiftsområdet har i viss mån begränsats av utgiftsbegränsningar vilket har inneburit en fortsatt ökning av anslagssparandet.

3.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har för Sida och Nordiska Afrikainstitutet lämnat revisionsberättelser utan invändning.

Riksrevisionen har för Folke Bernadotteakademien lämnat revisionsberättelse med invändning med anledning av för sent inlämnad årsredovisning. Bristande rutiner i den interna

kontrollen och styrningen bedöms vara anledningen till att årsredovisningen inlämnades ett annat datum än det som fastställts i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen för 2004 ”i allt väsentligt är rättvisande”. Regeringen har med anledning av den försenade årsredovisningen, vidtagit åtgärd i form av regeringsbeslut (UD2005/35506/GS). Akademien har i enlighet med regeringsbeslut inkommit med en redovisning av den interna styrningen och arbetsprocessen avseende upprättandet av årsredovisningen samt övergripande redovisning av myndighetens interna styrning och kontrollmekanismer. De vidtagna åtgärder som redovisas med anledning av regeringsbeslutet ger akademien en tydlig grund för den fortsatta verksamheten.

Regeringen har förtroende för att akademien i sin fortsatta verksamhet nu har väl etablerade rutiner avseende den interna kontrollen samt att erforderliga kontrollmekanismer finns.

I maj 2004 lämnades rapporten ”Bistånd via ambassader – en granskning av UD och Sida i utvecklingssamarbetet” (RiR 2004:10). Revisorererna gör en rad iakttagelser och lämnar rekommendationer som riktar sig till såväl regeringen som Regeringskansliet (UD) och Sida. Åtgärder med anledning av de förvaltningsmässiga, organisatoriska och administrativa rekommendationerna för de integrerade utlandsmyndigheterna redovisas under avsnittet om utrikesförvaltningen i utgiftsområde 1 anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m.

Beträffande regeringens övergripande styrning av utvecklingssamarbetet lämnar revisorererna rekommendationer dels vad gäller landstrategiprocessen och dels för regleringsbrevet till Sida. För landstrategiprocessen lämnas rekommendationer beträffande olika aspekter av mål- och resultatstyrning. Regeringen beslutade i april 2005 (UD2005/24264 /GU) om nya riktlinjer för s.k. samarbetsstrategier. Samarbetsstrategierna, som ersätter de tidigare landstrategierna, ska vara styrande för allt utvecklingssamarbete med ett enskilt land eller region och också spegla åtgärder inom andra svenska politikområden. I de beslutade riktlinjerna finns en förstärkt betoning på styrning och uppföljning av samarbetet i alla delar av strategiprocessen.

Avseende regleringsbrevet till Sida rekommenderar Riksrevisionen dels att mål formuleras för samtliga verksamhetsgrenar och dels att det

övergripande återrapporteringskravet förtydligas. Bägge rekommendationerna har genomförts i Sidas regleringsbrev för 2005. Under hösten 2004 förtydligade också UD det övergripande återrapporteringskravet för innevarande år.

Vidare anser revisorerna att regeringen bör se över nuvarande system med förvaltnings- och sakanslag till Sida. Regeringen beslutade i mars 2005 (UD2005/13054/GU) att uppdra åt Statskontoret att göra en översyn av styrningen och förvaltningen av utvecklingsarbetet. I detta uppdrag ingår bl.a. att se över nuvarande system med förvaltnings- och sakanslag till Sida. Uppdraget ska slutredovisas senast den 19 december 2005. UD har därmed beträffande utvecklingsarbetet inlett arbetet med att vidta nödvändiga åtgärder enligt revisorernas rekommendationer.

För Sidas verksamhet rekommenderar revisorerna att myndigheten förbättrar sina metoder för att följa insatsportföljernas utveckling samt att genereringen av insatser tydligare blir ett led i den strategiska planeringen. Vidare rekommenderas Sida att säkerställa kopplingen mellan landplan och landstrategi samt att skapa en tydligare koppling mellan ambitioner i landstrategin och resurser i fält. Sida har i sin uppföljning instämt i dessa rekommendationer och myndigheten arbetar med att utveckla reviderade metoder för att följa utvecklingen och sammansättningen av insatsportföljerna. Sida utarbetar för närvarande också en intern manual till de riktlinjer för samarbetsstrategier som regeringen beslutade om i april 2005.

Riksrevisionen rekommenderar att Sida redovisar resursåtgång och produktivitet i olika delar av biståndsprocessen. Vad gäller fältverksamheten rekommenderar revisionen att myndigheten jämför kostnader för olika alternativ i en ökad fältorientering av Sida. Revisorerna rekommenderar också att Sida skapar en bättre balans mellan resurser för administration och sakhandläggning i fält genom att förstärka controllerfunktionen vid större utlandsmyndigheter. Sida instämmer i samtliga dessa rekommendationer. Tidredovisning kommer att införas vid myndigheten fr.o.m. 2006 vilket möjliggör redovisning av resursåtgång i olika dimensioner. Vad gäller bemanning vid utlandsmyndigheterna är Sidas principiella syn att ha en hög grad av fältorientering i syfte att nära samverka med samarbetspartners samtidigt som att kostnads-effektiviteten ska prövas.

Revisorerna rekommenderar vidare att Sida bedömer hur partnerskapet utvecklas genom att införa indikatorer för hur relationen mellan mottagare och givare bör utvecklas i termer av ägarskap och transaktionskostnader. Sida konstaterar att Sidas metodhandbok inkluderar bedömning av ägarskap och att myndigheten under våren 2004 fastställt riktlinjer för ett resultatbedömningssystem som inkluderar krav på bedömningar av såväl insatsens resultat som samarbetet i sig. Vidare ingår i de nya riktlinjerna för samarbetsstrategier bedömningar av förutsättningar för partnerskap och ägarskap som centrala element i analysen.

Sammanfattningsvis har Sida vidtagit åtgärder i någon form avseende samtliga rekommendationer.

3.7 Politikens inriktning

3.7.1 Globala utmaningar

Toppmöte om millenniemålen

För fem år sedan antog världens ledare en dagordning för global utveckling, den s.k. millenniedeklarationen. Genom denna deklaration, millenniemålen och överenskommelserna år 2002 vid den internationella konferensen om utvecklingsfinansiering i Monterrey och Världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg, har en plattform för agerande för att nå en hållbar och rättvis utveckling i världen etablerats. Det övergripande millenniemålet är att halvera extrem fattigdom till år 2015. En första avstämning av hur långt världssamfundet har kommit i detta åtagande kommer att göras vid FN:s millennietoppmöte i New York den 14-16 september 2005. Sverige har, som ett av de första OECD-länderna, publicerat en nationell rapport om arbetet för att uppnå millenniemålen (Making it Happen, Sweden's Report on the Millennium Development Goals 2004).

Toppmötet förväntas ta en bred ansats och fastslå ett starkt samband mellan säkerhet, utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. De är grundläggande förutsättningar för en långsiktigt hållbar och rättvis utveckling. Mötet förväntas också ta ett samlat grepp om institutionella reformer, för att anpassa FN till dagens hot och utmaningar. Utvecklingsfrågorna får stort

utrymme och deltagande stats- och regeringschefer kommer att besluta om konkreta åtgärder för att främja genomförandet av millenniemålen. Däribland ingår ökade ansträngningar för att höja biståndets volym och kvalitet, innovativa finansieringsformer, skuldavskrivningar till de fattigaste länderna och ökat marknadstillträde för utvecklingsländer. Utvecklingsstrategier ska revideras med den uttryckliga målsättningen att uppnå millenniemålen till 2015. Det delade ansvaret för världens utveckling som fastslogs i Monterrey 2002 ligger till grund för de fortsatta gemensamma ansträngningarna.

EU har i sitt bidrag inför toppmötet betonat utvecklingsfinansiering, samstämmighet mellan politikområden och behovet av ett särskilt fokus på Afrika.

Fattigdomen i världen minskar

På global nivå förefaller det som om millenniemålet om halverad extrem fattigdom år 2015 kommer att nås. Alla världsdelar förutom Afrika söder om Sahara beräknas nå upp till detta mål. Under de senaste tjugo åren har både andelen och antalet människor som lever under gränsen för extrem fattigdom, beräknad som en dollar om dagen, minskat. Trots detta positiva budskap har fortfarande fler än en miljard människor mindre än en dollar om dagen att klara sig på. Skillnaderna mellan regioner och länder är stora. Minskningen av antalet fattiga beror framför allt på framgångar i folkrika länder som Kina och Indien. Särskilt besvärande är utvecklingen i Afrika, med många små fattiga länder, där närmare hälften av befolkningen inte når upp till denna nivå. Hiv/aids förvärrar fattigdomen och underminerar förutsättningar att lösa problemen i de hårdast drabbade länderna. Många befinner sig också i gränslandet till extrem fattigdom. Halva jordens befolkning lever på mindre än två dollar om dagen.

Fattigdom ger maktlöshet och otrygghet

Utmaningen att utradera fattigdom handlar dock inte bara om brist på pengar. Fattigdom handlar i grunden om ofrihet – om brist på säkerhet, naturresurser, möjligheter och makt. Dessa brister innebär att fattiga kvinnor och män inte kan

forma och styra sina liv utifrån behov och mål som de själva definierat.

Hunger är alltså ett stort mänskligt problem. 850 miljoner människor, eller 15 procent av världens befolkning, är undernärda. I kampen för överlevnad tänjs gränserna till det yttersta. Kampen för mat och vatten kan leda både till konflikt mellan människor, etniska grupper och länder och till konflikt mellan människors behov och naturens möjligheter att trygga försörjningen på lång sikt.

Vissa framsteg har uppnåtts i de millenniemål som gäller läskunnighet och flickors skolgång. 115 miljoner barn i utvecklingsländerna går dock inte i skola och mycket återstår för att jämställdhet ska nås i grundskola och högre utbildning. Barnadödligheten är fortfarande utbredd. I utvecklingsländerna dör varje vecka 200 000 barn under fem år av sjukdom och 10 000 kvinnor i samband med barnafödande. Flertalet hade kunnat överleva om de fått mediciner och vård. I Afrika söder om Sahara finns ca 70 procent av världens ca 40 miljoner hiv/aidssmittade. Majoriteten av de nysmittade är kvinnor och flickor. Årligen nysmittas över 3 miljoner människor av hiv i Afrika. Två miljoner människor dör i aids i världen.

Ekonomisk tillväxt är centralt

För att uppnå millenniemålen krävs enligt Världsbankens "Global Monitoring Report" 2005

- införlivande av millenniemålen i utvecklingsländernas planer för fattigdomsminskning
- bättre villkor för ekonomisk tillväxt
- bättre tillgång till tjänster för mänskliga basbehov
- nedmontering av handelshinder
- väsentligt ökade biståndsvolymer och effektivare bistånd

Ökad ekonomisk tillväxt är grundläggande för att nå millenniemålen. Fattiga kvinnor och män måste få möjligheter att bidra till och få del av den ekonomiska utvecklingen. För många fattiga människor är den informella sektorn helt avgörande för den dagliga försörjningen och tryggheten. En viktig utmaning är därför att bättre integrera den informella och den formella eko-

nomin. En annan är att få till stånd en mera jämlik och jämställd inkomstfördelning. Demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, sunda statsfinanser, ett stabilt makroekonomiskt ramverk, hållbar skuldsättning, fungerande finansiell sektor, låg inflation och god samhällsstyrning med fungerande institutioner stimulerar företagande, investeringar och handel som behövs för arbetstillfällen, tillväxt och utveckling. Därtill är en väl utbyggd och fungerande infrastruktur en viktig förutsättning för ekonomisk tillväxt. För att tillväxten ska kunna bli bestående krävs ett hållbart nyttjande av naturresurser och bevarande av miljön.

Utveckling inom handelsområdet spelar en viktig roll för att uppnå millenniemålen. Inom Världshandelsorganisationen (WTO) pågår den s.k. Doha-rundan där utvecklingsaspekterna står i fokus. Förhandlingarna inriktas nu på ministermötet i Hongkong i december 2005. Resultatet från detta möte blir avgörande för möjligheterna att uppnå ett utvecklingsfrämjande resultat. Om rundans utvecklingsfokus ska infrias har de industrialiserade länderna ett stort ansvar att leva upp till tidigare samt eventuellt nya åtaganden på det handelspolitiska området. Det finns ett uttalat behov hos de fattiga länderna att erhålla tekniskt handelsrelaterat stöd till att genomföra de internationella regelverk som beslutats för att överbrygga de ekonomiska effekter som förändringarna kan föra med sig.

Samstämmig politik för världssamfundets ödesfrågor

Millenniemålen täcker väsentliga delar av de globala ödesfrågor som världssamfundet står inför, framför allt fattigdomsminskning. Även andra utmaningar såsom överutnyttjandet av naturresurser, växthuseffekten, väpnade konflikter och terrorism, finansiell instabilitet och den demografiska utvecklingen, inklusive migration, är av stor betydelse för att millenniemålen ska kunna nås.

Den av riksdagen antagna svenska politiken för global utveckling (prop. 2002/3:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) erbjuder en god grund för att tackla de gemensamma ödesfrågorna. Flera av dessa kommer att kräva gränsöverskridande lösningar till fördel för hela världssamfundet. Avsikten är att hantera utmaningarna på ett samstämmigt sätt mellan olika

politikområden. Utvecklingssamarbetet spelar en viktig roll i detta sammanhang. Under slutet av 2005 kommer den av Sverige och Frankrike tillsatta internationella arbetsgruppen för gemensamma offentliga nyttigheter (International Task Force on Global Public Goods) att avge sin slutrapport.

Sveriges politik ska präglas av en helhetssyn på det globala systemet och de olika institutionernas arbete. Den ökande globaliseringen innebär att det multilaterala samarbetet blir allt mer betydelsefullt. Det är därför viktigt att institutionerna och organisationerna utvecklar sina specialiteter så att de kan komplettera varandra.

Regeringen avlämnade i maj 2005 en andra skrivelse om Sveriges politik för global utveckling (rskr. 2004/05:161) till riksdagen. I denna beskrivs hur regeringens arbete för att genomföra politiken har framskridit inom olika områden liksom inriktning på det fortsatta arbetet.

Inom ramen för den genomförandeplan som beslutades i samband med Världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002, har Sverige under arbetscykeln 2006-2007 särskilt åtagit sig ansvaret för EU:s bidrag till temat industriell utveckling där miljöteknik är ett viktigt inslag. Därutöver är de tvärssektoriella frågorna jämställdhet och utbildning prioriterade för svensk del. Sverige har även tagit på sig ansvaret att driva arbetet med hållbar konsumtion inom den s.k. Marrakechprocessen för hållbar konsumtion och produktion.

3.7.2 Inriktningen på Sveriges utvecklingssamarbete

Beslutet att en procent av BNI ska avsättas till bistånd år 2006 stärker Sveriges roll och möjligheter som biståndsgivare och samarbetspartner.

Sveriges utvecklingssamarbete har hög kvalitet

Som tidigare nämnts (avsnitt 3.3. Mål) är två perspektiv vägledande vid utformningen av politiken: *ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv på utveckling*. De huvuddrag som ska genomsyra politiken är *de grundläggande värdena demokrati och god samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet*

mellan kvinnor och män. Därtill kommer *hållbar utveckling* som omfattar hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt samt social utveckling och trygghet. Politiken ska därutöver inriktas på *huvuddragen* konflikthantering och säkerhet samt globala gemensamma nyttigheter.

Svenskt utvecklingssamarbete har gott anseende vilket tydliggjordes i den översyn av det svenska biståndet som OECD/DAC redovisade i maj 2005. DAC lyfte särskilt fram den nya politiken för global utveckling, där Sverige är det första OECD-land där en sådan samstämmighetspolitik ska genomsyra hela regeringens verksamhet. Granskningen pekade även på ett antal områden där arbete återstår. Det finns exempelvis ett behov av att koncentrera biståndet till färre samarbetsländer och sektorer. Ett mer utvecklat system för resultatbedömning efterlystes som grund för fördelning av biståndet bilateralt och multilateralt.

Den internationella samsyn om harmonisering av bistånd som manifesterades i Parisdeklarationen om förenklade biståndsprocedurer i Paris i mars 2005 (se även avsnitt 3.4 ovan) kommer att var vägledande för regeringens arbete med effektivisering av biståndet.

Arbetsfördelning och koncentration i biståndet

Sverige ska tillsammans med partnerländerna och andra bilaterala och multilaterala givare medverka till en bättre arbetsfördelning och koncentrera biståndet till färre sektorer och länder i enlighet med Parisdeklarationen och rekommendationerna från OECD/DAC. En större andel kommer att gå till de fattigaste länderna. En möjlighet är att delegera en del av samarbetet till andra givare. Sverige ska fortsätta att utöka andelen budgetstöd och sektorprogramstöd till länder med godtagbara finansiella system och verka för att utöka den internationella avbindningen av biståndet. Avbindning av allt internationellt utvecklingssamarbete bör kunna ge svenskt näringsliv stora möjligheter till affärer genom ett ökat marknadstillträde. Vad gäller det konkreta genomförandet måste detta ske genom gemensamma steg inom EU och OECD. Bara på så sätt kommer det att vara möjligt att finna stöd för en fortsatt avbindning hos samtliga medlemsstater. Sverige bör även

öka användningen av partnerländernas system för upphandling, rapportering, utbetalning, uppföljning och revision.

Fördjupad dialog med samarbetsländerna

Dialogen med Sveriges samarbetsländer om fattigdomsbekämpning, demokrati och mänskliga rättigheter ska stärkas ytterligare. Deltagande av olika svenska aktörer är av central betydelse i dialogen, både på plats i utvecklingsländerna och i internationella diskussioner. Erfarenheter och kunskap som svenskt näringsliv och svenska organisationer besitter kan få stor betydelse för utformningen av det svenska utvecklingssamarbetet med enskilda länder. Genom en ökad betoning av generellt stöd till genomförande av ländernas strategier för fattigdomsbekämpning blir policydialogen allt viktigare.

Följa upp de internationella finansiella institutionernas arbete

En övergripande uppgift under 2006 blir att aktivt följa upp överenskommelserna från de senaste påfyllnaderna i olika internationella finansiella institutioner och genomförandet av de åtaganden som gjorts i organisationerna utifrån den globala dagordningen för utveckling. Det gäller bl.a. frågan om att uppnå långsiktigt stabila och hållbara skuldnivåer för låginkomstländer. Genomförandet av det nya ramverket för skuldåterbetalning blir härvidlag en viktig process. Centralt blir också G8:s initiativ till skuldavskrivning som för närvarande håller på att arbetas fram. Det rör även ökade satsningar på utbildning och hälsa samt insatser för att främja ekonomisk och finansiell integration av utvecklingsländerna i den globala ekonomin.

En viktig fråga blir att bättre anpassa institutionernas instrument och insatser till nationella prioriteringar, system och budgetar i utvecklingsländerna. Detta kräver även ett fortsatt starkt fokus på harmonisering och samordning av givarprocedurer, men också ökad effektivisering av utvecklingssamarbetet.

En annan uppgift blir att fortsatt uppmärksamma fördelnings- och rättvisefrågornas betydelse för tillväxt och fattigdomsbekämpning. På detta område har Sverige viktiga erfarenheter,

inte minst gällande hur miljö- och jämställdhetsaspekter kan integreras i arbetet.

Stödja deltagande i det multilaterala handelssystemet

Att stödja utvecklingsländernas deltagande i det multilaterala handelssystemet är en prioriterad fråga för Sverige. Insikten om den nära kopplingen mellan handel och utveckling har ökat under senare år. Många utvecklingsländer har inte, trots ökat formellt tillträde till de industrialiserade ländernas marknader, förmått dra fördel av den ökande världshandeln genom produktion och försäljning av varor och tjänster. Därför är insatser för att stärka utvecklingsländernas förutsättningar att attrahera investeringar, åstadkomma god samhällsstyrning och bekämpa korruption, producera och dra fördel av internationell handel viktiga.

Multilaterala och regionala handelsavtal skapar förbättrade möjligheter men ställer också högre krav på utvecklingsländerna att genomföra avtalen och följa reglerna. Detta ökar behovet av tekniskt bistånd och kapacitetsuppbyggnad för att stärka utvecklingsländernas förhandlingskapacitet och möjligheterna till ökat marknadstillträde. Sverige prioriterar program som ger stöd till de fattigaste länderna utifrån industriländernas åtagande om handelsrelaterat stöd inom ramen för de pågående förhandlingarna i Världshandelsorganisationen (WTO).

Samverkan i utvecklingssamarbetet

Att använda den svenska kunskapsbasen förblir ett viktigt inslag i att bedriva ett effektivt utvecklingssamarbete när svensk erfarenhet och kompetens efterfrågas. Kunskaperna från svenskt näringsliv, fackföreningar, kommuner, myndigheter och andra offentliga aktörer ska utnyttjas mer i utvecklingssamarbetet. Nya former av samverkan mellan privat och offentlig sektor behövs, bl.a. för att bidra till angelägen tillväxt och sysselsättning i utvecklingsländer och för att ta tillvara olika erfarenheter, kompetenser och resurser. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram en handlingsplan och konkreta förslag till hur gränssnittet svensk utvecklingspolitik och svenskt näringsliv ömsesidigt kan stödja var-

andra. Bl.a. kommer vissa projektförberedande insatser att kunna stödjas exempelvis inom miljö- och energiområdet.

Humanitärt bistånd

Som följd av naturkatastrofer, väpnade konflikter och andra katastrofer kommer omfattande humanitära behov sannolikt att kvarstå under 2006 på flera håll i världen. Sverige är sedan många år en av de 10 största statliga givarna av humanitärt bistånd i absoluta tal och regeringen avser att ytterligare söka stärka sitt arbete på området. Det sker i enlighet med de grunder regeringen redovisade för riksdagen i skrivelsen Regeringens politik för humanitärt bistånd (rskr. 2004/05:52) i december 2004. Regeringen vill härvidlag fortsätta att verka för den humanitära rättens och humanitära principers efterlevnad, för en förstärkt internationell samordning under främst FN:s ledning och för underbyggande av multilateralt samarbete överlag. Regeringen avser att öka det finansiella stödet till humanitärt bistånd. Regeringen upprätthåller också beredskap att bidra till en omarbetad central beredskapsfond i FN (Central Emergency Revolving Fond) om en sådan förverkligas.

Statens räddningsverk (SRV) har sedan slutet av 1980-talet bistått framför allt FN-systemet med transport, telekommunikation och annat tekniskt underhåll till humanitära biståndsinsatser. Myndighetens insatser har kommit att bli mycket uppskattade inom FN och myndigheten anlitas regelbundet av bland andra sekretariatets samordningskontor (OCHA), FN:s flyktinghögkommisariat (UNHCR) och världslivsmedelsprogrammet (WFP). Som ett led i sitt arbete för att ytterligare stärka det internationella humanitära biståndet vill regeringen med finansiering från anslaget för internationellt utvecklingssamarbete från 2006 utöka SRV:s förmåga på området, samtidigt som myndigheten flyttar sin internationella verksamhet till Kristinehamn. Myndigheten ska utöka omfattningen på befintliga insatser, inklusive humanitär minhantering, samtidigt som den fortsätter med nuvarande kursverksamhet och söker utvidga sitt arbete för att stärka kapacitet till räddningstjänst och annan katastrofhantering i katastrofbenägna utvecklingsländer.

Ny myndighet för utvärdering av biståndet

Regeringen fäster stor vikt vid uppföljning och utvärdering av utvecklingssamarbetet och användningen av biståndsmedel. Ett uttryck för detta är den nya myndighet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete som kommer att etableras i enlighet med regeringens förslag och riksdagens beslut (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Myndigheten kommer att placeras i Karlstad och beräknas kunna inrättas den 1 januari 2006. Verksamheten beskrivs närmare under anslaget 8.7, avsnitt 3.8.7.

Utvärdering av styrning och förvaltning av utvecklingssamarbetet

Regeringen har givit Statskontoret i uppdrag att under 2005 (UD2005/13054/GU) se över vissa frågor avseende styrning och förvaltning i utvecklingssamarbetet. Statskontoret ska bl.a. analysera och bedöma om den nuvarande ansvars- och uppgiftsfördelning mellan UD och Sida är effektiv för den ökade volymen och delvis förändrade inriktningen på biståndet. Statskontoret ska också bedöma principerna för den totala dimensioneringen av biståndsförvaltningen samt fördelningen mellan UD och Sida. Uppdraget ska slutredovisas senast den 19 december 2005.

Bättre resultatstyrning och resultatbedömning och en översyn av det multilaterala biståndet samt u-krediter

Regeringen avser att göra särskilda ansträngningar för att förbättra resultatstyrning och resultatbedömning i syfte att bidra till att öka effektiviteten i utvecklingssamarbetet.

Regeringen har även för avsikt att göra en översyn av det multilaterala biståndet för att mer effektivt kunna använda denna kanal i det framtida biståndet. En tydlig övergripande strategi ska läggas fast för på vilket sätt och i vilka fall internationella organisationers verksamhet kan komplettera eller ersätta svenskt bilateralt samarbete. Strategiska frågor gäller val av vilka institutioner Sverige ska vara särskilt aktiv i, hur stödet till de valda organisationers arbete ska se ut, vilka allianser med likasinnade länder som är

effektiva i samarbetet med organisationerna och hur Sverige ska arbeta inom organisationerna. Vidare ska arbetet klargöra rollfördelningen mellan UD och Sida.

Verksamheten med u-krediter minskar. De fortsatta formerna för u-krediter ska därför utredas, inklusive behovet av en reviderad u-kreditförordning. Garanti och kreditinstrument bör vidareutvecklas i syfte att främja inhemsk resursmobilisering i de minst utvecklade länderna och övriga samarbetsländer. Utredningsuppdraget ska analysera hur kreditinstrumentet på ett effektivt sätt kan användas för att skapa bättre förutsättningar för tillväxt och utveckling i samarbetsländerna och hur svensk kompetens kan bidra till detta. Det föreligger inte någon motsättning mellan utvecklingsländernas behov och prioriteringar och ett brett utnyttjande av svenska resurser.

3.7.3 Särskilda satsningar 2006

Regeringen kommer under 2006 att särskilt uppmärksamma fem områden; smittsamma sjukdomar inklusive hiv/aids, jämställdhet, konflikthantering, sysselsättning och arbetsmarknad samt en miljömässigt hållbar utveckling. Områdena och frågeställningar inom dessa ska vara föremål för en dialog med samarbetsländerna och i kontakter med andra givare och multilaterala aktörer. Särskilda ekonomiska insatser eller policyprioriteringar kan bli aktuella.

En betydande finansiell satsning kommer att ske inom området miljö och hållbar utveckling. En ökning med drygt en halv miljard kronor kommer att ske inom området smittsamma sjukdomar inklusive hiv/aids. Satsningen på konflikthantering fortsätter från föregående år och beräknas under 2006 öka något i finansiella termer. Jämställdhet är en ny särskild satsning 2006 och inkluderar fjolårets satsning; sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Dessutom kommer fokus inom området att vara på jämställdhetsintegrering och könsrelaterat våld. Inom satsningen sysselsättning och arbetsmarknad kommer en formalisering av informell sektor, arbetsmarknadspolitik i utvecklingsländer, ungdomsarbetslöshet samt implementering av ILO-konventioner att vara centralt.

Smittsamma sjukdomar inklusive hiv/aids

Smittsamma sjukdomar förorsakar mer än en fjärdedel av dödsfallen i världen. Som fattigdomssjukdomar är de ett hot mot individen, samhället och samhällsutvecklingen. De är orsakade av luft-, vatten- och livsmedelsburna mikroorganismer eller överförda genom sexuella kontakter eller blodsmitta. Förebyggande arbete och ökade insatser för behandling krävs samtidigt som resistensutveckling måste förhindras.

Regeringen har beslutat att en strategisk handlingsplan ska utformas för perioden 2006-2008. Inom ramen för denna initieras biståndsinsatser mot hiv/aids, malaria, tuberkulos, mässling och antimikrobiell resistens samt för andra strategiskt viktiga insatser inom ramen för politiken för global utveckling. I vissa fall kan biståndsmedel delvis finansiera insatser som innehåller element av att ställa en global gemensam nytthet till samarbetsländernas förfogande, t.ex. för att öka den globala tillgången till influensavaccin. Vikten av långsiktighet och kontinuitet, geografisk koncentration, multidisciplinära insatser och kapacitetsbygge samt utvärdering kommer att betonas i handlingsplanen som en förutsättning för att Sveriges bidrag till den globala kampen mot smittsamma sjukdomar ska få avsedd effekt. I Sidas bidrag till den strategiska handlingsplanen definieras också hälsosystem och hälsoforskning som grund för riktade insatser mot hiv/aids, malaria, tuberkulos och mässling liksom resistensutveckling och vaccinationer.

Den samlade erfarenheten visar på vikten av att öka stödet till utveckling av hälsosystem, utbildning av personal för primärvården, utrustning för såväl förebyggande som behandlande insatser och därtill relaterad forskningskapacitet, tillgång till övervaknings- och rapporteringssystem m.m. Miljöfrågor som vatten, sanitet, livsmedelshygien och nutrition är också centrala. Ett strategiskt viktigt område för svenskt stöd rör möjligheterna för utbildad personal i hälsovård och i därtill knuten forskning att stanna kvar i eller återvända till sina ursprungsländer och där kunna fullfölja en tillfredsställande karriär under acceptabla levnadsvillkor.

Det är viktigt att stora resurser mobiliseras snabbt för att internationellt finansiera insatser som på längre sikt minskar kostnaderna för hälsosystem i utvecklingsländer. Mot den bakgrunden ger regeringen sitt stöd till ett pilotprogram för en internationell finansierings-

mekanism med sikte på ökad och tidigarelagd immuniseringsverksamhet (IFFIm). Denna mekanism möjliggör för länder, som idag inte når målet att 0,7 procent av BNI ska gå till bistånd, att göra utfästelser som genom upplåning och obligationer mångfaldigar den finansiella volymen för tidiga immuniseringsinsatser.

Mer resurser och ett effektivare samarbete

I dag lever fler människor än någonsin med hiv eller aids (omkring 40 miljoner). De totala satsningarna mot sjukdomen i världen är också större än någonsin. UNAIDS uppskattar behoven av ekonomiska resurser för enbart aidsarbetet till drygt 20 miljarder US-dollar årligen fr.o.m. 2008. Mot detta belopp kan ställas de cirka 8 miljarder US-dollar som världens samlade insatser mot hiv/aids uppgår till under 2005. Ökade finansiella satsningar krävs men ett effektivt hiv/aids-arbete kräver också ett väl fungerande internationellt system för att effektivt kunna stödja de nationella planer och satsningar som görs. Sverige har de senaste åren kraftigt ökat sina ekonomiska åtaganden i arbetet mot hiv/aids, såväl multilateralt som bilateralt genom Sida. Detta ökade svenska ansvarstagande i arbetet mot hiv/aids fortsätter också 2006.

Ett effektivt arbete mot hiv/aids kräver stöd från det förebyggande arbetet till vård och behandling – liksom stöd till forskning och långsiktiga återuppbyggnadsinsatser. Eftersom hiv/aidsituationen ser så olika ut i olika länder krävs en beredskap att ge olika slags stöd. Fokus ligger på det förebyggande arbetet, i linje med FN-deklarationen om hiv/aids från 2001. Ett av flera grundläggande och väldokumenterat fungerande inslag i preventionen är tillgång till kondomer, något som i dag trots detta ifrågasätts av många. Det förebyggande arbetet måste också ta tag i andra frågor som är svåra och känsliga, så som frågor kring sexualitet, jämställdhet och maktförhållanden i samhället.

Satsning på bromsmediciner och annan behandling ökar människors vilja att låta testa sig och är en viktig del av det förebyggande arbetet. Ett hiv-test behöver inte längre innebära en dödsdom utan en väg till fortsatt liv. Behandling av aids innebär livslånga åtaganden vilket gör att finansieringen av sådana program inte får vara

kortsiktig. De omfattande behandlingsprogram som krävs visar dock snabbt på komplexiteten i arbetet med hiv/aids. En central faktor som måste hanteras är de svaga hälsosystemen i många länder samt avsaknaden av utbildad hälsopersonal. Allt detta har visat sig tydligt i genomförandet av WHO:s program ”3 by 5” (att tre miljoner människor ska få tillgång till behandling med bromsmediciner mot aids vid utgången av år 2005), ett mål som troligen inte kommer att nås. Ytterligare insatser krävs därför för att öka möjligheterna för fattiga människor i utvecklingsländer att få sådan behandling. Sverige bistår exempelvis Tanzania under en treårsperiod i genomförandet av en behandlingsplan som Tanzania utvecklat med stöd av Clinton-stiftelsen.

Sveriges stöd i kampen mot hiv/aids kommer fortsatt i hög grad att kanaliseras via multilaterala aktörer såsom FN och Globala fonden mot hiv/aids, tbc och malaria (GFATM). I det multilaterala arbetet är det FN:s gemensamma program för hiv/aids (UNAIDS) som är grundbulen för allt hiv/aids-arbete. Sverige är medlem av UNAIDS styrelse (vice ordförande 2005 och fr.o.m. 2006 ordförande) vilket ger Sverige stora möjligheter att påverka och förändra. Stödet till FN:s insatser mot hiv/aids kommer att öka, framför allt till UNAIDS inklusive dess initiativ The Global Coalition on Women and AIDS, men också till WHO, UNFPA, UNICEF och UNDP. I Globala fonden (GFATM) pågår på svenskt initiativ ett omfattande förändringsarbete med införandet av ett nytt finansieringssystem liknande utvecklingsbankernas påfyllningsmekanismer. Avsikten är att säkerställa en mer långsiktig och stabil finansiering, på en högre nivå och med en bättre bördefördelning. Sveriges avsikt är att söka bibehålla den andel vi hittills haft av fondens finansiering (2,3 procent) och vi kommer därför att öka vårt bidrag till Globala fonden under 2006. I linje med tidigare år kommer Sverige under 2006 också att, i tillägg till det långsiktiga stöd som ges genom Sida, ge extra bidrag till forskning och metodutveckling på hiv/aids-området.

Bilateralt samarbete mot hiv/aids

Frågor kring hiv/aids kommer att få en alltmer framskjuten plats i det bilaterala samarbetet med de länder som sjukdomen redan drabbat hårt,

framför allt södra Afrika, men också i förebyggande syfte i länder där antalet smittade är lägre. Sida kommer därför också för 2006 att få i uppdrag att ytterligare förstärka sina åtgärder mot hiv/aids på landnivå.

Jämställdhet

Av de människor som lever i fattigdom är majoriteten kvinnor – trots att kvinnor ofta arbetar mer än män. Kvinnors fattigdom yttrar sig både i kvinnors avsaknad av ekonomiska resurser och i att kvinnor har sämre möjlighet än män att påverka sina livsvillkor. Andelen kvinnor bland jordens fattiga ökar. Könsdiskriminering är både en av orsakerna till fattigdom och ett hinder för utveckling. Makten över sin egen kropp och sitt eget liv och möjligheten till inflytande i samhället är ojämt fördelad i alla samhällen. Ojämligheten mellan könen förstärks av andra maktordningar som finns i olika samhällen – bl.a. etnicitet, klass, kast, ålder, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder och ursprung. Kvinnors och flickors integritet och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna samt deras möjlighet till deltagande och inflytande på samma villkor som män och pojkar måste därför säkerställas. Detta är viktigt – dels med hänsyn till målet för utvecklingssamarbetet, dels med hänsyn till att rättighetsperspektivet och de fattigas perspektiv på utveckling ska präglade politiken.

Jämställdhet och en förbättring av kvinnors och flickors situation är en förutsättning för att uppnå millenniemålen. Rapporten från den arbetsgrupp som arbetat med millenniemålet om jämställdhet (MDG 3 Task Force) identifierar sju prioriterade och strategiska områden: utbildning (vidareutbildning såväl som grundutbildning), sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), investeringar i infrastruktur, kvinnors och flickors rätt till egendom och arv, arbete och sysselsättning, ökad kvinnorepresentation i nationella och lokala parlament samt bekämpningen av könsrelaterat våld. Sverige arbetar också aktivt som ordförande i det särskilda FN-initiativet för att främja flickors utbildning

Sveriges agerande internationellt, inklusive i utvecklingssamarbetet, har sin utgångspunkt i den svenska jämställdhetspolitiken och de jämställdhetspolitiska målen. Det övergripande målet är att båda könen ska ha samma möjligheter,

rättigheter och skyldigheter inom alla väsentliga områden i livet. Den 1 augusti 2005 överlämnades den Jämställdhetspolitiska utredningens betänkande till regeringen. Utredningen föreslår nya mål, en ny myndighet samt ett antal riktade insatser i syfte att öka systematiken och effektiviteten i genomförandet av jämställdhetspolitiken. Det nya övergripande jämställdhetsmålet föreslås vara att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Fyra nya delmål som rör aktivt medborgarskap, arbete och ekonomisk självständighet, omsorg utan underordning, kroppslig integritet samt mäns våld mot kvinnor föreslås.

De nya jämställdhetspolitiska målen överensstämmer väl med politiken för global utveckling. Uppfattningen att vilja och förmågan och ansvaret att skapa ett jämställt samhälle speglar andan i politiken för global utveckling och i Sveriges arbete i internationella sammanhang inklusive i utvecklingssamarbetet för att genomföra denna politik.

I syfte att förbättra verksamhetens effektivitet i förhållande till målet har arbetet med att systematiskt införliva ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten intensifierats. Utrikesdepartementets enheter har under 2005 genomfört jämställdhetsanalyser. Processen med att ta fram analyserna och med identifiering av slutsatser, mål, och åtgärder med utgångspunkt i dem har dokumenterats. Analyserna – som aktivt ska följas upp under 2006 – ska utgöra en handlingsplan för jämställdhetsintegrering inom Utrikesförvaltningens hela verksamhet.

Vidare kommer en av Sidas strategiska prioriteringar för utvecklingssamarbetet under det kommande året att utgöras av fattigdomsbekämpning med en stärkt fokus på jämställdhet.

Under 2006 ska regeringen särskilt lyfta fram förstärkta och fördjupade insatser på huvudsakligen tre områden när det gäller jämställdhetsarbetet: arbetet med jämställdhetsintegrering, kvinnors och flickors hälsa och SRHR, inklusive forskning samt könsrelaterat våld. Dessa representerar prioriterade verksamheter som ligger väl i linje med Sveriges internationella åtaganden och de profilfrågor som kännetecknar svenskt engagemang såväl internationellt som nationellt. Insatser på dessa områden är avgörande för fattigdomsbekämpning och för att uppnå millenniemålen.

På området *jämställdhetsintegrering* vill regeringen satsa på stöd till och förstärkning av regeringkansliets analyskapacitet och metodutveckling för jämställdhet. Detta gäller bl.a. arbetet med att genomföra och följa upp resultatet från de jämställdhetsanalyser som gjorts. Analyserna har identifierat flera sak- och ämnesområden som kan anses vara nya som föremål för en systematisk analys och integrering av ett jämställdhetsperspektiv. Ett exempel är export- och näringslivsfrämjande, ett annat är handel.

På området *kvinnors och flickors hälsa och SRHR, inklusive forskning* ska intensifierade satsningar genomföras i syfte att bidra till att minska mödradödligheten och spridningen av hiv/aids samt att stödja kvinnors, flickors och ungdomars rätt att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. Trots att många länder gjort framsteg sedan FN:s konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1994 och uppföljningskonferensen under 1999 driver några tongivande länder en mer restriktiv syn i dessa frågor. Det medför att dialogen kring sexualitet, säkra aborter, maskuliniteter, mäns roller och ansvar, samt unga människors behov och rättigheter är svår att föra. Av denna anledning är det viktigt att Sverige tillsammans med likasinnade fortsätter driva just dessa frågor.

Regeringen avser fortsatt driva dessa frågor inom EU och i det regionala och internationella samarbetet med betoning på alla människors lika värde och rättigheter oavsett bl.a. ålder, kön, etnicitet och sexuell läggning.

Under 2006 avser regeringen fortsätta stärka detta arbete genom ökat stöd till området och i dialog med berörda aktörer, inklusive samarbetsländer, EU-kommissionen, UNFPA, UNAIDS, International Planned Parenthood Federation (IPPF) och svenska och internationella enskilda organisationer.

Den nya policyn för SRHR kommer att spela en viktig roll. Detta innebär att resurser måste avsättas för verkställandet av policyn. Utlandsmyndigheternas roll i den politiska dialogen kommer särskilt att betonas i syfte att stärka frågorna inte bara globalt utan även i fält.

Den särskilda satsningen på SRHR 2004 och 2005 och tioårsuppföljningen 2004 av handlingsprogrammet från Kairo samt det internationella högnivåmötet i Stockholm den 11-12 april 2005 har föranlett ett ökat svenskt engagemang i dessa frågor. Ett internationellt seminarium om

sexuella rättigheter med koppling till SRHR och hiv/aids kommer att anordnas. Seminariet syftar till att stärka länken mellan sexuella rättigheter och utvecklingsarbetet.

En uppföljning av slutsatserna från studien om HBT-frågor, SRHR, mänskliga rättigheter och fattigdom som regeringen gett Sida i uppdrag att genomföra 2005, kommer att ske.

Regeringen har tagit initiativ till en komparativ studie om de nordiska och internationella erfarenheterna på jämställdhetsområdet. Ett av syftena med studien är att dra viktiga och operationaliserbara lärdomar av den roll som den statliga politiken kan spela, vilket har betydelse både när det gäller höginkomstländer och utvecklingsländer. Studien planeras presenteras i samband med Kvinnokommissionens 50:e session i New York i mars 2006 samt vid ett internationellt seminarium i Stockholm under 2006.

På området *könsrelaterat våld* ska förstärkta satsningar göras när det gäller bl.a. bekämpning av sexuellt våld inklusive våldtäkter, såväl i konflikt- som i fredstider. Insatser omfattar stärkt stöd, inklusive psykosocialt stöd, till offren. Under 2006 kommer UD att ge särskilt stöd till UNIFEM för att utveckla kapaciteten för ett intensifierat arbete med frågor kring kvinnors och flickors utsatthet i konfliktsituationer samt kvinnors roll i postkonfliktsituationer och deltagande i återuppbyggnadsarbete inklusive i konstitutionella processer och val.

Konflikthantering – gemensam säkerhet, konfliktförebyggande, krishantering och fredsbyggande

Regeringen kommer fortsatt att arbeta med ett integrerat synsätt där konfliktthantering, inklusive konfliktförebyggande, krishantering och fredsbyggande ses som en absolut förutsättning för utveckling. Det finns ett tydligt samband mellan säkerhet och utveckling. Att skapa fred och säkerhet är en grundläggande förutsättning för fattigdomsbekämpning och för att uppnå millenniemålen och i ett vidare perspektiv hållbar ekonomisk, social och politisk utveckling.

Regeringen avser att prioritera det omfattande arbete som pågår för att ytterligare stärka Sveriges engagemang inom området konfliktthantering och konfliktlösning. Arbetet kommer att fokusera på hur Regeringskansliet, och särskilt

utrikesförvaltningen som helhet, arbetar med dessa frågor.

Att förebygga potentiella konflikter liksom att förhindra en eskalation av våld i en postkonfliktsituation ska prioriteras. Sverige har under 2004–2005 successivt stärkt sin position som en stark aktör inom området konfliktthantering. Arbetet sker genom att stödja internationella och regionala organisationer och genom att göra enskilda insatser för att främja en stabil och fredlig utveckling i potentiella konflikter och postkonflikter i världen.

Målen måste anpassas efter behoven

Regeringen kommer att bedriva konfliktförebyggande och konfliktthanteringsinsatser med fokus på specifika mål för olika geografiska regioner i världen.

Utveckla metoder och policyer

För att uppnå god effekt av ett integrerat och flexibelt arbetssätt i kriser och konflikter kommer regeringen fortsatt att stödja det internationella samfundet med policy- och metodstöd, som komplement till operationella och konkreta konfliktthanteringsinsatser.

Samarbete med internationella organisationer

Regeringens samarbete med internationella organisationer kommer att bedrivas på flera olika plan. Sverige samarbetar i stor utsträckning med och bidrar finansiellt, personellt och tekniskt med stöd till FN, EU, Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa (OSSE), Europarådet och andra internationella, regionala och nationella organisationer för att förhindra att väpnade konflikter utbryter och fortgår. Regeringen lägger även stor vikt vid deltagande i EU:s civila krishantering inom ramen för EU:s säkerhets- och försvarspolitik (ESFP).

Satsning på civila insatser

De civila insatserna ska öka. En förutsättning för långsiktig hållbar utveckling är att lag, ordning och säkerhet etableras och stärks. Deltagande

med personal inom freds- och säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande insatser är ett viktigt bidrag till detta. Efterfrågan på svensk civil personal såsom poliser, observatörer, personal från rättsväsendet, experter på utvecklingssamarbete liksom räddningspersonal förväntas växa, bl.a. som ett led i en satsning på uppbyggnad och reformering av säkerhetssektorn i samband med fredsbevarande operationer. Svensk civil personal är efterfrågad och betraktas i fredsbevarande och andra konflikt- och konflikthanteringsoperationer som välutbildad, icke korrupt och med god kunskapsbas. Sverige kommer fortsatt sträva efter att i stor utsträckning ställa efterfrågad personal till förfogande, inklusive när sådan civil personal efterfrågas med kort varsel. Bland annat förutses särskilt en ökad efterfrågan på civila observatörer, som Sverige kommer att sträva efter att bidra med. Folke Bernadotteakademien kommer fortsatt att bidra med god kompetens och utbildning för att stärka och utveckla den svenska och internationella förmågan för personal i katastrof-, konflikthanterings- och fredsin-satser eller andra liknande uppdrag.

Sverige har inom ramen för EU:s civila kris-hanteringsförmåga framgångsrikt drivit arbetet med att införa s.k. civila snabbinsatsgrupper. Genom att förbättra och stärka det svenska arbetet med konfliktförebyggande, medling, Good Offices och Security Sector Reform kan Sverige driva att arbetet med att respekten för rättstatens principer, kvinnor i fred och säkerhet enligt FN:s resolution 1325, barn i väpnad konflikt enligt FN:s resolution 1460 och utvecklingen av demokratiska rättstater, fördjupas i det internationella samfundet.

Återanpassning av soldater etc.

En annan del av de utvecklade civila insatserna och satsningen på en hållbar fred är ett fortsatt svenskt engagemang i arbetet med avväpning, demobilisering och återanpassning av för detta soldater, liksom kvinnor och barn som varit knutna till de stridande i postkonfliktsituationer. Att återanpassa och återintegrera soldater är avgörande för att bygga fredliga och säkra samhällen som kan utvecklas till demokratiska rättstater. Arbetet med att förhindra spridningen av små och lätta vapen (SALW) är också av stor vikt i det konfliktförebyggande och fredsbyggande arbetet. Den svenska regeringen kommer

fortsatt att, tillsammans med FN-organ, andra givarländer, forskare och andra relevanta aktörer, såsom t.ex. det civila samhället, att satsa på insatser som säkerställer att det finns incitament för en god utveckling i arbetet med återanpassning och återintegrering av före detta soldater.

Mer humanitärt bistånd

Sverige är sedan många år en av de 10 största statliga givarna av humanitärt bistånd i absoluta tal men regeringen avser att ytterligare söka stärka sitt arbete på området. Det sker i enlighet med de grunder regeringen redovisade för riksdagen i skrivelsen Regeringens politik för humanitärt bistånd (rskr. 2004/05:52) i december 2004. Regeringen vill härvidlag fortsätta att verka för den humanitära rättens och humanitära principers efterlevnad, för en förstärkt internationell samordning under främst FN:s ledning och för underbyggande av multilateralt samarbete överlag.

Stöd till FN genom Räddningsverket och Folke Bernadotteakademien

Statens räddningsverk (SRV) har sedan slutet av 1980-talet bistått framför allt FN-systemet med transport, telekommunikationer och annat tekniskt underhåll till humanitära biståndsinsatser. Myndighetens insatser har kommit att bli mycket uppskattade inom FN, och myndigheten anlitas regelbundet av bland andra sekretariatets samordningskontor OCHA, FN:s flyktinghögkommissariat (UNHCR) och livsmedelsprogrammet (WFP). Regeringen avser förstärka SRV samtidigt som myndigheten flyttar sin verksamhet till Kristinehamn.

FN har på ledningsnivå engagerat sig i det s.k. Challenges of Peace Operations-projektet. Folke Bernadotteakademien samordnar en svensk styrgrupp bestående av Försvarmakten, Försvarshögskolan och Rikspolisstyrelsen samt en internationell partnerkrets omfattande organisationer från 13 andra länder. Arbetet syftar till att identifiera och föreslå rekommendationer rörande framtida utmaningar för internationella fredsinsatser.

Sysselsättning och arbetsmarknad

Sysselsättning utgör en avgörande men ofta försummad länk mellan ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning liksom en nyckelfråga för en rättvis globalisering. Genom att göra produktiv sysselsättning till ett mål på makronivå kan sysselsättningsskapande strategier integreras i olika politikområden. Sveriges erfarenheter av arbetsmarknadspolitik kan utnyttjas mer än hittills i utvecklingsamarbetet.

En väl fungerande arbetsmarknad bidrar till minskad fattigdom och påverkar ett lands inkomstfördelning positivt. Nationella system för att registrera, äga och arva egendom behöver utvecklas i de många länder där principer kring äganderätten i dag är oklara, vilket hämmar enskilda människors möjligheter att ta sig ur fattigdom.

En förutsättning för fler arbetstillfällen är ett fungerande näringsliv och en stabil tillväxt. Den privata sektorn står för den helt dominerande andelen av arbetstillfällen i de fattigaste länderna. Att förbättra förutsättningar för företagande och drägliga arbetsvillkor i näringslivet är avgörande. Av särskild betydelse är att ge kvinnor ökade möjligheter att försörja sig och att arbeta under rimliga villkor. Insatser behövs också på utbudssidan så att arbetskraften är utbildad och rörlig nog att få tillträde till arbetsmarknaden.

Förnyelse av den formella sektorn ger möjligheter

I flertalet utvecklingsländer domineras arbetslivet av den informella sektorn, där lönesättning och arbetsförhållanden är oreglerade och där trygghetssystemen är svagt utvecklade. En alltför snabb och långtgående reglering och formalisering av den informella sektorn riskerar dock att slå ut funktioner som utgör människors ända inkomst. I syfte att öka sysselsättningen i den formella sektorn är det därför nödvändigt att åtgärder inriktas på att reducera hinder som gör det svårt för små- och medelstora företag att utvecklas och växa. Frågor som rör handel, äganderätt, investeringar och möjligheter att låna pengar behöver belysas i förhållande till arbetsmarknad och den informella sektorn. Ett samarbete kommer att inledas när det gäller Afrikas informella ekonomi tillsammans med regionala organisationer. Ett av Afrikas största problem är

bristen på inkomstbringande arbetstillfällen, särskilt på landsbygden.

Ett samarbetsavtal mellan Sida och International Labour Organisation (ILO) ska utarbetas under hösten. Avtalet lägger grunden för ett flerårigt partnerskap som inriktas på sysselsättning, rättigheter i arbetslivet samt utveckling av ILO:s analytiska kapacitet. Samarbetet är ett led i regeringens försök att tillsammans med organisationer som ILO, FN, Världsbanken och Afrikanska Unionen stärka ställningen för frågor om arbetsmarknad och sysselsättning på den internationella dagordningen för fattigdomsbekämpning.

Konventioner för arbetsrätt gynnar fattiga människor

Regeringen kommer att förstärka sina ansträngningar för att förmå länder att ratificera ILO:s konventioner och efterleva dem. En förutsättning är att fattiga länder själva identifierar arbetsmarknadsfrågornas plats i den ekonomiska politiken. Sysselsättning bör därför återspeglas också i Sveriges samarbetsstrategier med utvecklingsländerna.

Människors frihet att organisera sig fackligt tillhör de grundläggande mänskliga rättigheterna. Föreningsfrihet för arbetare och näringsidkare samt kollektiv förhandlingsrätt är av största vikt för en fungerande arbetsmarknad. Att bidra till ILO:s arbete med att försvara fri- och rättigheter hos medlemmar i arbetsgivarorganisationer och fackföreningar kommer därför att vara ett viktigt inslag i regeringens satsning.

Fler arbeten för unga ger stabila samhällen

Unga kvinnors och mäns möjligheter på arbetsmarknaden måste förbättras. Ungdomar mellan 15 och 24 år är världen över drabbade av högre arbetslöshet än vuxna. I Afrika är ungdomsarbetslösheten tre gånger högre än bland vuxna och högre bland unga kvinnor än bland unga män. Förutom det mänskliga lidandet innebär ungdomsarbetslösheten ett hot mot en stabil och långsiktig samhällsekonomisk utveckling. Fattiga unga arbetslösa riskerar dessutom att hamna i prostitution eller illegal verksamhet. Det kan i sin tur leda till ökad spridning av smittsamma sjukdomar och instabilitet. Regeringen

förstärker därför stödet till Youth Employment Network, som är ett samarbete mellan FN, Världsbanken och ILO.

Arbetsmarknadsfrågor i utvecklingssamarbetet

Sida kommer att ges i uppdrag att fortsätta sitt arbete med att ytterligare stärka inslaget av arbetsmarknadsfrågor i utvecklingssamarbetet samt att genomföra insatser som bidrar till att skapa förutsättningar för sysselsättning för såväl kvinnor som män. En fortsättning av satsningen på samverkan mellan arbetsmarknadens parter i utvecklingsländer görs inom projektet Labour Market Dialogue. I Sidas uppgift ingår också att bygga upp ökad kunskap om ekonomisk tillväxt och sysselsättningspolitik så att åtgärder för bättre fungerande arbetsmarknader blir effektiva redskap för fattigdomsminskning.

En miljömässigt hållbar utveckling

Sveriges politik för global utveckling har som övergripande mål en rättvis och hållbar utveckling. Miljömässig hållbarhet har allt tydligare hamnat i fokus som en viktig förutsättning för framgångsrikt internationellt utvecklingssamarbete. Ett av de globalt överenskomna millenniemålen handlar om en miljömässigt hållbar utveckling men Sverige vill också betona miljö tillståndet och miljöbelastningens nära koppling också till de övriga utvecklingsmålen. Insikten om nödvändigheten att bättre integrera miljöhänsyn i alla strävanden för en global utveckling har ökat bland givare, både enskilda länder och i de multilaterala organisationerna. Behovet av rent vatten och sanitet, utarmningen av naturresurser, klimatförändringarna och ökade krav på kemikaliesäkerhet är exempel på frågor som har direkt bäring på möjligheterna att skapa gynnsamma inhemska villkor för utveckling och tillväxt i fattiga länder.

Mänskligheten står inför ett tudelat problem, dels att bekämpa fattigdomen, dels att undvika att den fortsatta ekonomiska utvecklingen förvärrar miljösituationen. Miljöfrågorna har inte bara ökat i betydelse, utan har också blivit mer komplexa. Sambanden mellan miljöfrågor och andra utvecklingsfrågor – demokrati och mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, ekonomisk utveckling, produktion, mat-

försörjning, hälsa, demokrati, migration, naturkatastrofer, konflikter – är nödvändiga att förstå.

En ökad satsning på miljö utgör en unik möjlighet för Sverige att ytterligare bidra till en långsiktigt hållbar fattigdomsbekämpning genom nya strategiska insatser.

Som ett första steg har regeringen för avsikt att öka de särskilda satsningarna inom miljöområdet med drygt 330 miljoner kronor 2006. Satsningarna ska göras inom fält där Sverige står starkt och kan ge värdefulla bidrag. Bland annat kommer en särskild miljötekniksatsning att genomföras. På detta sätt väver politiken samman solidaritet, ekologiska hänsyn och ekonomisk tillväxt, både i Sverige och i våra samarbetsländer.

Satsning på sex områden

Särskild betoning kommer att göras på sex koncentrationsområden; vatten och sanitet, kemikaliesäkerhet, förnybar energi och klimatfrågan, hållbar stadsutveckling, hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön samt utbildning, kapacitetsstöd och miljöförvaltning.

Vatten och sanitet: På detta område är nyttoeffekterna stora av förbättringar för de fattiga i samarbetsländerna. Det gäller särskilt sanitet som av flera skäl är eftersatt och ett av de områden där gapet mellan verkligheten och millenniemålet är som störst.

Kemikaliesäkerhet: Detta är en framtidsfråga vars betydelse kommer att öka under kommande år, då en växande del av användning och produktion av farliga kemikalier sker i utvecklingsländer med bristfällig kemikaliekontroll.

Förnybar energi och klimat: Åtgärder för anpassning av klimatförändringar i de fattiga länderna blir allt mer angelägna. Av ökande vikt är att bistå utvecklingsländerna i omställningen från fossila bränslen såsom olja och kol till förnybar energi.

Hållbar stadsutveckling: Nästan all världens befolkningsökning de närmaste 30 åren kommer att ske i städer i medel- och låginkomstländer. En stor och ökande del av denna befolkning är fattig och lever i slumområden under svåra förhållanden. Allt fler fattiga människor i städer är allvarligt utsatta för luftföroreningar. Den kraftiga urbaniseringen medför många sociala, infrastruktureller och miljömässiga utmaningar.

Hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön: Fortfarande bor en majoritet av världens fattiga på landsbygden med sin försörjning baserad på eller starkt beroende av naturbruk. I Afrika söder om Sahara är fattigdom och landsbygd särskilt tätt länkade. Landsbygdsutveckling, baserad på hållbara produktionssystem med inriktning på ekologiskt, småskaligt jordbruk måste därför utgöra centrala ingredienser i kampen mot fattigdomen.

Utbildning, kapacitetsstöd och miljöförvaltning: En grundorsak till att miljön ofta hamnar långt ner på den politiska dagordningen i många utvecklingsländer är brist på kunskap och kapacitet att hantera miljöfrågorna, inte minst i relation till social och ekonomisk utveckling. Kunskap, en förmåga till analys och institutioner som kan hantera den mångfacetterade miljöproblematiken, t.ex. på miljöekonomins område, är avgörande för länders möjligheter att själva styra mot en hållbar utveckling.

En ökad satsning på miljö och hållbar utveckling kommer att innebära olika utvecklingsinsatser beroende på olika förutsättningar och behov, dels på den globala nivån, dels genom olikheter i regioner och länder. Såväl utvecklingssamarbetet genom Sida som den del av utvecklingssamarbetet som drivs genom regeringens och Regeringskansliets insatser, exempelvis via internationella organisationer och på FN- och EU-nivå, kommer att påverkas av den förstärkta inriktningen på miljödimensionen på utvecklingsfrågorna.

Miljöteknik och former för miljösamarbete

Särskild uppmärksamhet kommer under 2006 och kommande år att ägnas dels åt frågan om vilka bidrag svenskt miljöteknikkunnande kan ge för utvecklingen för fattiga människor, dels hur man kan bidra till en konsolidering och utveckling av formerna för internationellt miljösamarbete. Ett förbättrat och samstämmigt sådant samarbete inom alla politikområden kommer att bli avgörande för de globala utmaningarna t.ex. i fråga om klimat, biologisk mångfald eller kemikaliesamarbete. De internationella miljöavtalen är en viktig grund att stå på för att gemensamma regler ska gälla. Genom att stödja utvecklingsländernas arbete med att efterleva dessa regler bidrar Sverige till en mer hälsosam och produktiv livsmiljö för de fattiga samtidigt med globalt miljöskydd för alla. Glädjande nog

växer antalet miljöengagerade aktörer i fattiga länder, såväl inom det civila samhället som inom den offentliga sektorn. Nya organisationer och institutioner växer fram, både på nationell och internationell nivå. Den inriktning av den globala utvecklingspolitiken som riksdagen beslutade om 2004 betonar att fattigdomsbekämpning och utvecklingskrafter för fattiga länder kan identifieras inom många politikområden vid sidan om det traditionella utvecklingsbiståndet.

3.7.4 Geografisk inriktning

Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete ska i enlighet med riksdagens tillkännagivande begränsas till färre länder och sektorer. Flera samarbetsländer har genomfört eller genomför reformer vilket möjliggör och motiverar en betydande ökning av programstöd och budgetstöd. Senast år 2010 ska minst 66 procent av biståndet, i enlighet med Parisdeklarationen, ges som programstöd. Tyngdpunkten i det långsiktiga bilaterala samarbetet bör ligga på de fattigaste länderna.

De nya förutsättningarna för utvecklingssamarbetet, där det enskilda utvecklingslandets situation och perspektiv betonas tydligare, gör att olika former av samarbete, bilateralt och multilateralt, sker i ett samlat perspektiv. Detta betyder att insatser i högre grad än i dag kommer att göras tillsammans med andra aktörer. Det innebär att Sverige höjer ambitionen att påverka och få genomslag för svensk syn på utvecklingssamarbete i det arbete som utförs genom EU, FN, internationella finansieringsinstitutioner, regionala utvecklingsbanker och globala fonder. Detta arbete underlättas av att Sverige med framgång drivit harmoniseringsfrågorna internationellt. Det innebär också att Sverige kan bistå med återuppbyggnadsinsatser inom ramen för ett bredare politiskt engagemang till stöd för fredsprocesser i länder där Sverige inte har långsiktigt utvecklingssamarbete. Den ökade samsynen gör att internationella organisationer och andra länders biståndsmyndigheter kan anförtros uppdraget att kanalisera svenska biståndsmedel, särskilt i länder med vilka Sverige i övrigt upprätthåller förbindelser. Omvänt kan svenska myndigheter komma att förmedla andra länders bistånd, möjligheterna till s.k. delegerat samarbete ökar. Detta innebär minskade transaktionskostnader och effektivare användning av

begränsade förvaltningsresurser för såväl samarbetsländer som givare.

Afrika

I Afrika är andelen mycket fattiga hög och kontinentens andel av världens fattiga växer stadigt. Länderna söder om Sahara bedöms få svårast att nå millenniemålen. Genomförande av fattigdomsinriktad nationell politik understödd av externa resurser krävs för att målen ska kunna uppnås. De beslut som togs vid G8-mötet i Gleneagles i början av juli om bl.a. ökat bistånd till Afrika och om avskrivning av en rad afrikanska länders skulder till IMF, Världsbanken och Afrikanska utvecklingsbanken är av vikt i detta sammanhang.

Det fortsatta utvecklingssamarbetet ska inriktas dels på länder med djup strukturell fattigdom, dels på konfliktdrabbade länder där återuppbyggnad står i fokus. Utvecklingssamarbetet med Angola, Namibia och Sydafrika fasas ut; samarbetet med dessa länder ska övergå i andra former. Därmed underlättas en koncentration av antalet länder för det långsiktiga bilaterala utvecklingssamarbetet.

Satsning med budgetstöd

Regeringen kommer att prioritera Afrika i utvecklingssamarbetet. Afrikas andel av det ökade utvecklingssamarbetet beräknas totalt öka med över en miljard kronor under 2006. Volymerna per samarbetsland förväntas också öka, i vissa fall markant. Budgetstödet ska växa och i flera länder förutses mer än en tredjedel av utvecklingssamarbetet 2006 kunna kanaliseras i den formen.

Sverige kommer aktivt att delta i det arbete som inletts med att effektivisera biståndet utifrån Rom och Parisdeklarationerna. Sverige ingår i den givarkrets som under den tanzaniska regeringens ledarskap utarbetar en "Joint Assistance Strategy". Utgångspunkt för arbetet är Tanzanias egen strategi för att bekämpa fattigdomen och för att uppnå millenniemålen. Arbetet kommer bl.a. att leda till en övergång till ökat budgetstöd som finansieringsform, minskade transaktionskostnader, anpassning till inhemska rutiner för rapportering, utvärdering och

revision samt en arbetsfördelning mellan givarna som innebär att varje givare koncentrerar sig på färre sektorer. Ett motsvarande arbete med att harmonisera givarnas bistånd och att åstadkomma en effektiv arbetsfördelning mellan givare bedrivs i Zambia och Moçambique i vilket Sverige kommer att vara en aktiv deltagare.

Prioritera kampen mot hiv/aids

Kampen mot hiv/aids kommer att prioriteras inom det svenska utvecklingssamarbetet. Spridningen av hiv/aids utgör ett av de allvarligaste hoten mot utvecklingen i Afrika, där 30 miljoner är smittade och mångdubbelt fler drabbade av epidemin. Kvinnor i Afrika är i dag den mest hiv/aidsdrabbade gruppen i världen och hiv/aidsfrågorna har en nära koppling till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt till jämställda villkor för både kvinnor och män.

Stöd till fred och återuppbyggnad

I många afrikanska länder bottnar väpnade konflikter i svaga statsbildningar med bristfälliga politiska institutioner och undermåligt rättsväsende. En viktig satsning blir att säkerställa ett integrerat synsätt på fred, stabilitet och utveckling, samt att med berörda myndigheter uppnå en sammanhållen politik på området. I fokus står stöd till afrikanska regionala organisationer samt till freds- och återuppbyggnadsarbete i Västafrika och Stora sjöregionen (i huvudsak Liberia och DRK), Somalia och Sudan.

Betydande medel kommer att avsättas för denna satsning. Vad avser Sidas verksamhet kommer freds- och återuppbyggnadsinsatser i dessa områden att vara en väsentlig uppgift samt bedrivs utifrån ett utvecklingsperspektiv. Dessa insatser kommer att göras vid sidan av fortsatt betydande humanitära insatser där så är påkallat.

Stöd till regionala satsningar

En betydande del av utvecklingssamarbetet med Afrika ska ske genom stöd till regionala satsningar som främjar ekonomisk integration inklusive handel, gemensam infrastruktur och gemensamma nyttigheter såsom nyttjande av gränsöverskridande flodsystem. Regionalt stöd

lämpar sig väl även för att främja konflikt- och krishantering, mänskliga rättigheter, demokratisering, forskningssamarbete och kampen mot sjukdomar som hiv/aids.

Det regionala afrikanska samarbetet har på kort tid förstärkts inte minst genom framväxten av Afrikanska Unionen (AU). Detta medför också att vikten av och styrkan hos subregionala organisationer som SADC, ECOWAS, EAC och IGAD har ökat. Sverige avser utöka samarbetet och dialogen med AU och dessa organisationer samt även sluta överenskommelser om samarbete med dem. Uppbyggnad av kapacitet kommer att utgöra ett huvudområde inom det framtida samarbetet.

NEPAD (New Partnership for Africa's Development) som är AU:s handlingsprogram för ekonomisk och social utveckling betonar att de afrikanska länderna måste ta ansvaret för sin egen utveckling. För att främja detta har NEPAD upprättat APRM (African Peer Review Mechanism) som syftar till att granska länder vad gäller politisk och ekonomisk samhällsstyrning. De första granskningarna är snart avslutade. De kan leda till ökat svenskt stöd till enskilda länder och till regionala organisationer för att stärka samhällsstyrningen i Afrika. Även annat stöd till NEPAD kan komma att övervägas.

Takten i förhandlingarna om de ekonomiska partnerskapsavtalen (Economic Partnership Agreements, EPA) mellan EU och de regionala grupperingarna i Afrika kommer att öka för att den beslutande tidtabellen med avslutande förhandlingar den 31 december 2007 ska kunna uppnås.

Genom en överenskommelse i Europeiska Rådet i juni 2005 ska hälften av den framtida höjningen av EU-ländernas samlade bistånd gå till Afrika. En övergripande strategi för Afrika är under utarbetande, och regeringen arbetar för att denna ska bli balanserad, bred och samstämmig samt genomsyras av partnerskap och afrikanskt ägarskap.

Det multilaterala stödet till Afrika förstärks och effektiviseras

Multilaterala utvecklingsinstitutioner spelar en viktig roll för Afrikas utveckling. Internationella utvecklingsfonden IDA och Afrikanska utvecklingsfonden ADF har nyligen fått resursökningar genom s.k. påfyllnader som gör

det möjligt för dem att förstärka sin verksamhet vad gäller stöd till infrastruktur och de sociala sektorerna. Sverige deltar genom stora bidrag till dessa påfyllnader. En rad FN-organ spelar också en betydande roll. Det gäller bl.a. FN:s utvecklingsprogram (UNDP) som stödjer kapacitetsuppbyggnad, vilket är av grundläggande vikt för Afrikas utveckling. Flera organ bidrar till kampen mot hiv/aids. FN-systemet spelar också en viktig roll som kanal för humanitärt bistånd och för återuppbyggnad i länder som drabbats av konflikt.

Sverige stödjer multilaterala organisationer som är verksamma i Afrika inte bara genom omfattande basbidrag utan också genom att en betydande del av det bilaterala biståndet genom Sida kanaliseras genom multilaterala organisationer. Det är i linjen med tanken att multilateralt och bilateralt bistånd bör samverka i ökad utsträckning. Vid utarbetandet av nya samarbetsstrategier kommer ökad uppmärksamhet ägnas åt möjligheterna till samverkan.

Det är viktigt att de multilaterala organens verksamhet utgår från de afrikanska ländernas egna prioriteringar och utvecklingsplaner och att de samordnar sin verksamhet med andra givare inom ramen för det harmoniseringsarbete som pågår. Sverige fortsätter aktivt att verka för att detta sker.

Asien, Mellanöstern och Nordafrika

Asien

Trots att fattigdomen i Asien minskar hyser regionen fortfarande drygt två tredjedelar av jordens fattiga. Bara i Sydasiens bor ungefär en halv miljard fattiga människor. Den stora befolkningstillväxten innebär dessutom att det absoluta antalet fattiga minskar långsamt. Skillnaderna mellan olika länder är stora. Afghanistan, som är det största biståndslandet i Asien för Sveriges del, kommer att vara i behov av bistånd en lång tid framöver. Biståndet till Thailand håller däremot på att fasas ut då landets regering inte längre anser att landet har behov av gävobistånd. Den indiska regeringens beslut att endast ta emot finansiellt bistånd från ett fåtal större givare har dessutom föranlett en omläggning av det svenska utvecklingsarbetet med landet.

Under 2006 kommer nya samarbetsstrategier att tas fram för Kambodja och Bangladesh. Medan flertalet länder ser ut att klara det första millenniemålet har många länder i Asien uppenbara problem med att klara de övriga målen. De mål som rör utbildning, hälsa och miljö bedöms bli svårast att nå.

Prioriterade områden i utvecklingssamarbetet

God samhällsstyrning, främjande av mänskliga rättigheter och demokrati, miljö, bekämpning av hiv/aids, samt fredsfrämjande och konfliktförebyggande utgör prioriterade områden för utvecklingssamarbetet med Asien under 2006. Ökad samordning och harmonisering med andra givare, däribland den Asiatiske Utvecklingsbanken (AsDF), eftersträvas.

Respekt för demokrati och mänskliga rättigheter

Graden av respekt för demokrati och mänskliga rättigheter varierar inom regionen. Kvinnors och barns rättigheter är fortfarande ofta starkt eftersatta. Handel med kvinnor och barn är ett utbrett problem i regionen. De många etniska minoriteterna har som regel en eftersatt och utsatt position. Demokratiunderskottet är stort i länder som Kina, Laos och Vietnam. Insatser relaterade till en demokratisk utveckling och större respekt för mänskliga rättigheter utgör viktiga delområden i samarbetet med bland andra dessa länder.

Kamp mot hiv/aids

Kampen mot hiv/aids ges hög prioritet i det svenska utvecklingssamarbete med Asien under 2006. Smittspridningen av hiv/aids har gått snabbare än väntat och utgör ett växande hot mot den ekonomiska och sociala utvecklingen i stora delar av regionen. Den snabba ökningen kan få stora konsekvenser eftersom över 60 procent av världens befolkning lever i Asien. Förnekandet av sjukdomen från alltför många regeringars sida är ett oroväckande mönster som bidrar till epidemins fortsatta utbredning. Hiv/aids-frågor är prioriterade i såväl det bilate-

rala som i det regionala samarbetet men målet om att stoppa spridningen av malaria och andra sjukdomar till år 2015 tycks i dagsläget bli svårt att nå.

Prioritering av miljöfrågor

Asien är den mest förorenade regionen i världen och miljöproblemen tilltar. Viktiga förklaringar till miljöförsämringen är otillräcklig institutionell kapacitet och bristande miljöpolitik. Utarmningen av naturresursbasen, föroreningar från industri, jordbruk, vedeldning och hushållsavfall har skapat försämrade levnadsvillkor både i städer och på landsbygden. Miljöfrågorna är särskilt allvariga i de snabbväxande ekonomierna i Sydöst- och Östasien och kommer att prioriteras i såväl det bilaterala som det regionala samarbetet.

Förebygga väpnat våld

Ett ökat fokus sätts också på att bidra till att förebygga väpnade konflikter samt att bidra till konfliktlösning och förebyggande av terrorism. Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Asien präglas av fortsatt instabilitet och osäkerhet, vilket lyfter fram behovet av stärkt multilateral samverkan och förebyggande åtgärder. Inomstatliga konflikter riskerar att hota den regionala och globala stabiliteten samt orsakar omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna och stora internflyktingströmmar. Biståndsinsatser på detta område inkluderar bland andra Afghanistan och Sri Lanka.

Återuppbyggnad efter tsunamin i Aceh och Sri Lanka

Återuppbyggnadsbehoven efter tsunamin är stora. Sidas insatser koncentreras främst till Aceh-provinsen i Indonesien och Sri Lanka samt regionala initiativ. Ägarskap, samordning, harmonisering och säkerställande om att återuppbyggnaden tar en form som inte återskapar fattigdom är centrala principer. Arbetet ska också präglas av konfliktkänslighet, stark fattighetsfokus med särskild hänsyn till utsatta gruppers behov samt miljömässigt hållbara och katastrofförebyggande lösningar. Jämställdhetsfrågor och barnens situation kräver också

uppmärksamhet i dialogen, liksom korruptionsriskerna. En betydande del av stödet avses att ges i nära samarbete med eller genom multilaterala organisationer som Världsbanken. En del av stödet till regionen går genom EU:s övervakningsinsats i Aceh-provinsen till vilken Sverige bidrar med logistiskt stöd samt observatörer. EU övervakar avtalet mellan Indonesiens regering och GAM-rörelsen som skapar förutsättningen att få slut på en mycket långvarig konflikt.

Mellanöstern och Nordafrika

De ekonomiska skillnaderna mellan länderna i Mellanöstern- och Nordafrika är stora. Regionen inkluderar både de oljerika Golfstaterna och länder som Jemen, där andelen fattiga beräknas uppgå till 40 procent. Konflikthärdarna i Israel/Palestina och Irak har bidragit till en utbredd fattigdom i konfliktområdena. Bristen på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna är ett stort problem i regionen, i synnerhet vad gäller kvinnors rättigheter. Kvinnor är enligt såväl lag som tradition marginaliserade i det politiska livet och diskrimineras i flertalet länder även på det ekonomiska och sociala planet.

En samarbetsstrategi för utvecklingssamarbetet med länderna i Mellanöstern och Nordafrika (MENA-strategi) är under utarbetande och planeras träda i kraft under 2006.

Västbanken/Gaza: fredsfrämjande insatser

Det svenska biståndet till Västbanken/Gaza syftar, i enlighet med landstrategin för år 2005, framför allt till att främja en fredlig utveckling och till att stärka fredsprocessen. De allvariga humanitära problem som följt av det förvärrade läget sedan den andra intifadan inleddes år 2000 har föranlett stora insatser även på det humanitära området. Huvudfokus i biståndet är i dag flickors och pojkers välfärd, sysselsättningsskapande program, stöd till upprätthållande av samhällsservice och humanitärt bistånd. Sverige ger betydande bidrag till UNWRA, det FN-organ som har till uppgift att stödja de palestinska flyktingarna. UNWRA:s insatser syftar framför allt till stöd inom sociala sektorer som

hälsa och undervisning, inklusive ren nödhjälp till flyktingar. Sverige ger inget direkt bilateralt budgetstöd till den palestinska myndigheten.

Som ett led i fredsfrämjande insatser syftar Sveriges utvecklingssamarbete med Västbanken/Gaza till att stödja framväxten av en demokratisk, ekonomiskt bärkraftig palestinsk stat. I samband med Israels tillbakadragande från Gaza har denna del av biståndet kommit att bli synnerligen viktigt. Sveriges och EU:s intensifierade stöd till en ekonomisk, demokratisk och säkerhetsmässig reform av den palestinska myndigheten bidrar till att skapa förutsättningar för ett framgångsrikt återtagande av ett mått av kontroll över Gaza, vilket i sin tur kan leda till ökade förutsättningar för en återupptagen fredsprocess.

Återuppbyggnad av Irak

Utvecklingssamarbetet med Irak vägleds av Sveriges önskan att stödja landet på vägen mot demokrati, jämställdhet, stabilitet och ekonomisk återuppbyggnad. I utvecklingsstrategin för Irak prioriteras stöd till mänskliga rättigheter och demokrati samt utveckling av infrastruktur. Huvuddelen av biståndet kanaliseras genom multilaterala kanaler, framför allt FN:s och Världsbankens återuppbyggnadsfond, i syfte att främja god samordning mellan de internationella givarna och den irakiska regeringen samt stärka irakiskt ägarskap i återuppbyggnadsprocessen.

Det säkerhetspolitiska läget i Irak är fortsatt mycket bekymmersamt och förutsätter stor flexibilitet vid utformandet av svenska insatser. Detta gäller särskilt inom infrastruktur där stöd främst avses gå genom Världsbanken. Inriktningen för 2005 och 2006 innebär fortsatta ansträngningar att finna lämpliga projekt att stödja, även bilateralt. Ungefär hälften av stödet går genom FN där fokus ligger på insatser för demokrati, mänskliga rättigheter och det civila samhället. Sverige bidrar även till EU:s rättsmission för Irak med syfte att stärka rättsväsendet genom utbildning av irakiska domare och jurister. Stöd utgår även för utbildning av irakiska poliser och till förmån för den konstitutionella utvecklingen.

Latinamerika

De senaste åren har Latinamerika karaktäriserats av politiska oroligheter, främst i Bolivia och Haiti. Det folkliga inflytandet är fortfarande begränsat. I många av länderna är de politiska partierna svaga och förtroendet för de traditionella partierna undergrävs av den omfattande korruptionen och ekonomiska reformprogram med brister i fråga om inkomstfördelning och sociala komponenter. Ursprungsbefolkningarna är föremål för etnisk diskriminering och i många av länderna är rättsväsendet bristfälligt. En stor del av befolkningen lever fortfarande i fattigdom eller extrem fattigdom och inkomst- och förmögenhetsklyftorna är bland de största i världen. Arbetslösheten är omfattande och många är undersysselsatta eller arbetar inom den informella sektorn. Svårigheterna för länderna på kontinenten att nå millenniemålen, framför allt målen om utrotning av den extrema fattigdomen, kvinnors ställning samt utbildning och hälsa, blir allt tydligare. Om millenniemålen ska kunna nås behövs betydande insatser för fattigdomsbekämpning. Det svenska utvecklingssamarbetet med Latinamerika är främst inriktat på ekonomisk och social utjämning, demokratisk samhällsutveckling och mänskliga rättigheter. Vidare har konfliktförebyggande och humanitära insatser bedömts vara speciellt relevanta i vissa samarbetsländer, exempelvis Haiti och Colombia. Det reguljära samarbetet med El Salvador fasas ut och övergår i andra former.

Konfliktförebyggande insatser i Colombia

Enligt landstrategin för Colombia är Sveriges uppgift att söka bidra till förutsättningar för en fredlig lösning av konflikten. Det gör regeringen genom att stödja fredsbyggande insatser och insatser för att lindra konfliktens verkningar. Under det kommande året uppmärksammas särskilt mediernas roll i konflikten, alternativ till drogproduktion, lokala utvecklingsprogram samt stöd till kvinnorörelser för fred.

Ökad delaktighet för fattiga i Guatemala

De guatemalanska fredsavtalen, vilka syftar till att människor oavsett etnicitet, kön och inkomst ska kunna delta i den demokratiska, ekonomiska

och sociala samhällsprocessen, utgör basen för det svenska biståndssamarbetet med Guatemala. Valet av samarbetsområden, former och kanaler har växt fram i takt med de institutionella förutsättningarna i landet. Detta har bl.a. inneburit att stöd som tidigare kanaliserats via FN-systemet kan föras över till ansvariga guatemalanska institutioner.

Stöd till Honduras plan för fattigdomsbekämpning

Sveriges utvecklingssamarbete med Honduras bedrivs inom den ram som Honduras strategiska plan för fattigdomsbekämpning (PRS) definierar, med betoning på sociala sektorer, demokratisering och mänskliga rättigheter, vilket syftar till att nå det övergripande målet om fattigdomsbekämpning i regionstrategin. Stödet kanaliseras via FN-systemet, enskilda organisationer och via budgetstöd. Budgetstöd ges till Honduras efter att landet kunnat påvisa att man tagit konkreta åtgärder för stärkt transparens och finansiell styrning av statsbudgeten.

Budgetstöd till Nicaragua

Det svenska biståndet till Nicaragua avser huvudsakligen ekonomisk och social utveckling samt jämställdhet och demokratistöd. Sverige har beslutat att ge Nicaragua budgetstöd då bl. a. väsentliga reformer av skatte-, budget- och finansiella styrsystem har genomförts och landets fattigdomsstrategi har fått gott betyg.

Samarbetet i Bolivia störs av den politiska krisen

I Bolivia är samarbetsområdena definierade i en landstrategi som inte är tillämpningsbar fullt ut. Anledningen är att förutsättningarna för biståndssamarbetet förändrats avsevärt genom den djupa politiska kris som landet genomgår. Problemet är inte så mycket samarbetsområdena i sig som de kanaler som förutsätts användas. Biståndssamarbetet före 2002 betonade att genomförandet i stor utsträckning borde ske genom staten. Denna stat har successivt försvagats och en anpassning av biståndsprogrammet sker därför successivt, genom att Sida söker nya ka-

naler som t.ex. enskilda organisationer och kommuner för genomförande av programmet.

Begränsat stöd till Kuba

Sverige och Kuba har inte några bilaterala biståndsavtal. Det svenska biståndet kanaliseras genom multilaterala och internationella organisationer samt via universitet och enskilda organisationer trots att Kuba ensidigt avbrutit det bilaterala biståndet från EU:s medlemsstater. Det svenska biståndet följer regeringsbeslutet från 1995 – ”initiativ som bidrar till att skapa förutsättningar för ekonomisk och politisk systemöppning och som främjar demokratiska reformer och respekten för mänskliga rättigheter” – samt den regionala samarbetsstrategin för Centralamerika och Karibien.

Östeuropa, Turkiet och Centralasien

Regeringen överlämnade under våren en skrivelse till riksdagen om det Svenska utvecklings-samarbetet med länderna i OSS och på Västra Balkan (Skr. 2004/05:109). I skrivelsen redovisar regeringen sina bedömningar vad gäller den framtida utformningen av utvecklingssamarbetet med berörda länder. Riksdagen biföll den 15 juni utskottets betänkande med anledning av skrivelsen.

Närma Ryssland till Europa

Utvecklingen i Ryssland synes gå mot fortsatt ekonomisk tillväxt parad med bibehållen politisk centralisering. Det fortsatta utvecklingssamarbetet med Ryssland syftar till att bidra till ett närmande av landet till europeiska strukturer och samarbetsstraditioner. Ett sådant närmande, vars kärna är en fortsatt reformprocess, bidrar till en positiv politisk, ekonomisk, miljömässig och social utveckling i landet och därmed på sikt en hållbar minskning av fattigdomen. I ljuset av den positiva ekonomiska utvecklingen i Ryssland är det rimligt att utvecklingssamarbetet med inriktning på stöd för den ryska systemomvandlingen gradvis övergår i ett normalt grannlandssamarbete med på sikt minskade biståndsvolymer.

Ukraina prioriterar närmande till EU

Ukrainas nya regering har uttalat en tydlig önskan om ett EU-närmande och ett framtida EU-medlemskap för landet. Regeringen bedömer att EU-närmandet kommer att utgöra ramen för det omfattande reformprogram som den nya regeringen aviserat. Att i enlighet med ukrainska prioriteringar stödja EU-närmandet framstår som det mest adekvata sättet att bidra till fattigdomsbekämpningen i landet. Den senaste politiska händelseutvecklingen i Ukraina har tydligt skapat bättre förutsättningar för ett svenskt-ukrainskt reformsamarbete som fokuseras på demokratis fördjupning, ekonomisk omvandling, social trygghet, miljö, gemensam säkerhet samt utbildning och forskning. Regeringen räknar därför med att tydligt öka den finansiella ramen för samarbetet.

Stöd till demokratiarbete i Vitryssland

I Vitryssland har demokratin sedan flera år stegvis inskränkts av den sittande regimen. Landets politiska lednings prioriteringar kan inte tjäna som underlag för ett utvecklingssamarbete med Sverige. Däremot finns förutsättningar att på andra sätt bidra till en politisk, ekonomisk och social omvandling i landet. Att bidra till att Vitryssland blir ett mer demokratiskt och pluralistiskt samhälle framstår som den mest effektiva vägen att långsiktigt både bekämpa fattigdomen och på andra sätt förbättra levnadsförhållandena för landets befolkning. I det närmaste hela det vitryska samhället utom den styrande gruppen kring presidenten bör kunna bli föremål för svenska insatser.

EU satsar på Moldavien

Moldavien är Europas fattigaste land vars utveckling påverkas negativt av konflikten med Transnistrien som förklarade sig självständigt 1990. Landet har en EU-orienterad förändringslinje som kan stimulera till fortsatta reformer och ökad respekt för demokratis och det öppna samhällets principer. Inom ramen för EU:s European Neighbourhood Policy (ENP) har en handlingsplan för Moldavien utarbetats. Den Europeiska kommissionen är landets störste biståndsgivare genom TACIS och andra program.

Även om det inte pågår en formell EU-integration framstår EU-närmandet som en positiv potential för det moldaviska samhället och också det svenska utvecklingssamarbetet bidrar i den riktningen. Det är önskvärt att utvecklingssamarbetet bidrar till att lägga grunden för en lösning av konflikten.

EU-närmande påskyndar demokratiseringen i västra Balkan

Samtliga länder på västra Balkan befinner sig i en process av EU-närmande med sikte på framtida EU-medlemskap. EU-närmandet fungerar som en katalysator i regionen och påskyndar övergången till demokrati och marknadsekonomi. För det svenska utvecklingssamarbetet med länderna utgör EU-närmandet ramen. Inom denna ram ska insatser kunna göras både på de områden som berörs av Köpenhamnskriterierna och på andra, såsom sociala sektorer, sysselsättning och lokal utveckling, som inte utgör en direkt del av de kommande förhandlingarna om medlemskap. I takt med genomförandet av viktiga reformer bör det omfattande svenska utvecklingssamarbetet kunna minska på längre sikt.

Turkiet –EU-kandidatland

Samarbetet kommer framöver att präglas av Turkiets status som kandidatland och den omfattande anpassningen till det europeiska regelverket som krävs för medlemskap. Sverige inleder under 2005 ett särskilt program för ökade kontakter med det turkiska samhället för att stödja de reformer som pågår i landet. Utvecklingssamarbetet utgör en viktig del i programmet och kommer, på basis av goda erfarenheter från tidigare insatser, att inriktas på respekten för de mänskliga rättigheterna och stöd till Turkiets integration i Europa.

Stöd till EU:s arbete i södra Kaukasien

I juni 2004 inbegreps länderna i södra Kaukasien i EU:s European Neighbourhood Policy (ENP). Statsledningarna har uttryckt en ambition att närma sig europeiska samarbetsstrukturer. EU bidrar genom samarbetsprogrammet TACIS till att närma länderna till europeiska strukturer och

regelverk. I detta sammanhang är även EU:s fortsatta stöd till Georgien på rättstatsområdet viktigt. Det finns goda möjligheter för det svenska utvecklingssamarbetet att på skilda sätt stödja kommissionens arbete. Den nya georgiska regeringens reform- och utvecklingspolitik har skapat en öppning för ett fördjupat svenskt utvecklingssamarbete med landet och för ett EU-närmande som på sikt kan bidra till både ökad stabilitet och minskad fattigdom. Ett växande svenskt utvecklingssamarbete med Georgien bör ha ingångar såväl på central som på regional och lokal nivå.

Svenskt stöd till Kirgizistan och Tadzjikistan

I Centralasien saknas en djupgående demokratisk omvandling. Flera av länderna präglas i dag av ökade autokratiska tendenser samtidigt som man står inför komplicerade ekonomiska omställningar. Länderna omfattas till skillnad från länderna i södra Kaukasien inte av den europeiska grannlandspolitiken. Det svenska utvecklingssamarbetet bör koncentreras till Kirgizistan och Tadzjikistan. Dessa länder rymmer både reformsträvanden och motstånd men saknar såväl en avgörande utvecklingsinriktning som de egna resurser, som behövs för att finansiera den nödvändiga utvecklingen. Med utgångspunkt i det breda säkerhetsbegreppet bör fortsatt stöd till OSSE:s konfliktförebyggande och säkerhetsfrämjande verksamhet i regionen vara aktuellt.

3.8 Budgetförslag

3.8.1 8:1 Biståndsverksamhet

Tabell 3.6 Anslagsutveckling för 8:1 Biståndsverksamhet

Tusental kronor				
2004	Utfall	18 792 261	Anslags- sparande	2 360 026
2005	Anslag	21 547 745	¹ Utgifts- prognos	21 652 518
2006	Förslag	25 340 737		
2007	Beräknat	26 689 460		
2008	Beräknat	27 936 580		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Inom ramen för den del av anslaget som Regeringskansliet disponerar finns möjlighet att an-

vända medel för vissa temporära verksamheter inom prioriterade områden. Hit hör bl.a. informationskampanjen om millenniemålen, de särskilda satsningarna, men också erfarenhets- och kompetensutbyte med andra länder och organisationer.

För anslagsdelen som Sida disponerar finns en ram för finansiering av personal i fält som direkt handlägger program och projekt. År 2006 uppgår ramen till 280 miljoner kronor, vilket är en höjning med 30 miljoner kronor jämfört med föregående år.

För anslagsdelen som Svenska institutet (SI) disponerar får högst 16 miljoner kronor användas för förvaltningskostnader. För anslagsdelen som Statens räddningsverk (SRV) disponerar får högst 91 miljoner kronor användas för förvaltningskostnader. Kostnaderna avser den utökade biståndsverksamhet regeringen föreslår vid myndigheten i Kristinehamn.

Reservationer

Reservationer, dvs. den del av anslagsmedlen som kvarstod vid budgetårets slut, inom anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* uppgick vid utgången av 2004 till ca 2 360 miljoner kronor. Detta är en ökning i förhållande till föregående år med ca 440 miljoner kronor. Ökningen är i huvudsak beroende av att anslagssparandet på äldre anslaget 9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa har utnyttjats i stället för motsvarande tilldelade medel på anslaget 8:1 och den utgiftsbegränsning som funnits för utgiftsområdet. Av de totala reservationerna var 1 051 miljoner kronor in-tecknade genom avtal eller beslut.

Även de oin-tecknade reservationerna, som således uppgick till 1 309 miljoner kronor, motsvarar till stor del planerade, om än inte avtalsbundna, insatser. Med anledning av bl.a. innevarande års utgiftsbegränsning på anslaget beräknas reservationen vid utgången av år 2005 uppgå till ca 2 200 miljoner kronor.

Tabell 3.7 Utgående reservation på anslaget 8:1 Biståndsverksamhet

Miljoner kronor

	2004-12-31	Varav in-tecknat	ointecknat
8:1 Biståndsverksamhet	2 360	1 051	1 309

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Den sammanlagda föreslagna bemyndiganderamen för 2006 för anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* uppgår till 41 734 miljoner kronor.

För den del som Regeringskansliet disponerar (se tabell 3.8) beräknas nya förpliktelser ingås 2006 till ett belopp om 1 294 miljoner kronor. För Regeringskansliets insatser inom 8:1 *Biståndsverksamhet* beräknas regeringen ikläda staten förpliktelser som tillsammans med tidigare gjorda utestående utfästelser uppgår till högst 15 200 miljoner kronor för 2006 (se tabell 3.8).

För den del av anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* som Sida disponerar (se tabell 3.9) beräknas regeringen ikläda staten förpliktelser som tillsammans med tidigare gjorda åtaganden uppgår till 26 500 miljoner kronor.

För den del av anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* som Svenska institutet disponerar (se tabell 3.10) beräknas regeringen ikläda staten förpliktelser som tillsammans med tidigare gjorda åtaganden uppgår till 34 miljoner kronor.

Tabell 3.8 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden för Regeringskansliet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	10 172	8 197	17 507		
Nya åtaganden	652	11 634	1 294		
Infriade åtaganden ¹	2 627	2 324	3 852	4 075	10 874
Utestående åtaganden vid årets slut	8 197	17 507	14 949		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 033	18 109	15 200		

¹ Inklusive valutadifferenser

Tabell 3.9 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	13 143	13 544	20 748		
Nya åtaganden	6 798	15 301	15 153		
Infriade åtaganden	6 397	8 097	9 747	10 935	15 220
Utestående åtaganden vid årets slut	13 544	20 748	26 155		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	20 472	22 987	26 500		

Tabell 3.10 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden för Svenska institutet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	16	18	33		
Nya åtaganden	18	33	34		
Infriade åtaganden	16	18	33	33	1
Utestående åtaganden vid årets slut	18	33	34		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	35	34	34		

Garantigivning

För 2005 har riksdagen fastställt en total ram för garantigivning om 12 607 200 000 kronor, varav 607 200 000 kronor för de lån som Europeiska Investeringsbanken (EIB) lämnar inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet, samt 12 000 miljoner kronor som i huvudsak rör Sidans garantigivning varav huvuddelen utgörs av biståndsgarantier för u-krediter. Vid utgången av 2004 uppgick garantiförbindelserna för u-krediter till 2 334 miljoner kronor.

Riga Graduate School of Law

Regeringen beslutade 1997 om ett avtal mellan Sverige och Lettland om upprättande av Riga Graduate School of Law (RGSL). Enligt avtalet etablerades RGSL i Riga som ett lettiskt aktiebolag där Sverige under en övergångsperiod innehar 51 procent av aktierna. Efter ett regeringsbeslut 2002 innehas den svenska aktieposten av Svenska institutet. Den svenska insatsen till stöd för RGSL har finansierats inom anslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Regeringens överväganden

Anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* påverkas i mycket hög grad av förändringar i den beslutade procentandelen av BNI, av förändringar i BNI-prognoser och förändringar i avräkningarnas storlek.

För 2006 föreslår regeringen att anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* anvisas 25 341 miljoner kronor varav 24 749 miljoner kronor är klassificerat som utvecklingsbistånd i enlighet med OECD/DAC:s definition. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 26 689 miljoner kronor respektive 27 937 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 ikläda staten betalningsansvar till ett belopp inklusive tidigare ställda garantier om totalt 12 607 miljoner kronor för garantigivning inom det internationella utvecklingssamarbetet.

Regeringen föreslår att bemyndiganderamen för 2006 för anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* uppgår till 41 734 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att förvaltningskostnaderna för SRV:s biståndsverksamhet finansieras från anslaget 8:1 i stället för från anslaget 7:4 *Sambällets skydd mot olyckor*. För 2006 beräknar

regeringen att dessa kommer att uppgå till 91 miljoner kronor. Kostnader för myndighetens genomförande av insatser till stöd för humanitär biståndsverksamhet kvarstår under anslaget 8:1.

Regeringen föreslår att 9 miljoner kronor överförs till utgiftsområde 5 Internationell samverkan för svenskundervisning i länderna i Central- och Östeuropa. Bakgrunden till förslaget är att svenskundervisningen mer kan betraktas som en främjande verksamhet än utvecklingssamarbete och att svenskundervisning äger rum även i de nya EU-länderna i området, som inte längre finansieras från utgiftsområde 7. Den föreslagna omföringen avser medel under anslaget 8:1 som inte klassificeras som utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC.

Då utvecklingssamarbetet med Lettland avslutats bör den svenska statens aktiepost i RGSL överföras i lettisk ägo. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att överlåta statens aktier i RGSL till Lettlands regering för vidare överlåtelse till University of Latvia.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:1 Biståndsverksamhet

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	21 732 194	21 732 194	21 732 194
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut ²	-7 545	-8 224	-8 585
Övriga makroekonomiska förutsättningar ³	4 343 945	5 753 945	7 083 945
Volym ⁴	-699 357	-757 195	-838 024
Överföring till/från andra anslag ⁵	-28 500	-31 260	-32 950
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 340 737	26 689 460	27 936 580

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Ökningen 2006 beror dels på förändringar av prognosen för BNI, dels på beslut att öka biståndsramen till 1,0 % av BNI. För 2007 och 2008 beror ökningen på förändringar av prognos för BNI.

⁴ Förändringar av avräkningar m.m.

⁵ Överföring till anslagen 8:2, 8:3, 8:6, 8:7 samt till utgiftsområde 5.

3.8.2 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 3.12 Anslagsutveckling för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor				
2004	Utfall	542 011	Anslags-sparande	25 832
2005	Anslag	589 970 ¹	Utgifts-prognos	611 094
2006	Förslag	622 088		
2007	Beräknat	632 290 ²		
2008	Beräknat	643 531 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 622 088 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 622 088 tkr i 2006 års prisnivå.

Sida är enligt förordning (1995:869) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete central förvaltningsmyndighet för Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete.

Regeringens överväganden

För 2006 föreslår regeringen att anslaget 8:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* (Sida) anvisas 622 088 000 kronor, varav 46 000 000 kronor inte är klassificerat som utvecklingsbistånd enligt OECD/DAC:s definition. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 632 290 000 kronor respektive 643 531 000 kronor.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	589 970	589 970	589 970
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	12 118	21 992	32 871
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	20 000	20 328	20 689
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	622 088	632 290	643 531

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.8.3 8:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tabell 3.14 Anslagsutveckling för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	12 382		0
2005	Anslag	13 514 ¹	Utgifts-prognos	13 399
2006	Förslag	14 232		
2007	Beräknat	14 478 ²		
2008	Beräknat	14 752 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 14 232 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 232 tkr i 2006 års prisnivå.

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) utgör ett kunskaps- och forskningscenter i Norden för forskning om Afrika. I sin verksamhet har institutet bl.a. till uppgift att främja forskning om Afrika och samarbete mellan nordiska och afrikanska forskare, samt informera om Afrikaforskning och aktuella afrikanska förhållanden.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att institutets policyrelaterade verksamhet fortsatt bör prioriteras och i större utsträckning ges förutsättningar för att kunna användas i utformandet av svensk Afrikapolitik. Möjligheterna till utbyte med Afrika och nätverksskapande bör prioriteras.

Vidare anser regeringen att institutets arbete som samordnare för ett arbete med att dokumentera, arkivera och tillgängliggöra material från afrikansk befrielsehistoria bör fortsätta.

Regeringen föreslår för 2006 att anslaget 8:3 Nordiska Afrikainstitutet anvisas 14 232 000 kronor. Detta belopp inkluderar en varaktig kompensation för ökad mervärdesskatt motsvarande 500 000 kronor som uppkommit i samband med att institutet fått ändrade hyresvillkor. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 14 478 000 kronor respektive 14 752 000 kronor.

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:3 Nordiska Afrikainstitutet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	13 514	13 514	13 514
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	218	455	720
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	500	509	518
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 232	14 478	14 752

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.8.4 8:4 Folke Bernadotteakademien

Tabell 3.16 Anslagsutveckling för 8:4 Folke Bernadotteakademien

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	14 980		5 551
2005	Anslag	19 449 ¹	Utgifts-prognos	24 813
2006	Förslag	25 612		
2007	Beräknat	26 057 ²		
2008	Beräknat	26 555 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 25 612 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 25 612 tkr i 2006 års prisnivå.

Folke Bernadotteakademien (FBA) har enligt instruktion till uppgift att genomföra sådan särskild utbildning och samträning som tillsammans med andra myndigheters insatser krävs för att förbereda personal för deltagande i internationella katastrof-, krishanterings- och fredsin-satser eller andra liknande uppdrag. Akademien ska, i samverkan med berörda myndigheter och andra organisationer, utveckla arbetssätt och metoder för effektiva och samordnade insatser. För detta ändamål ska FBA vara nationell kontaktpunkt för det internationella samarbetet inom sitt verksamhetsområde.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att Folke Bernadotteakademin (FBA) verksamhet har utvecklats väl i enlighet med fastställda mål i regleringsbrevet. Under 2006 förutser regeringen att FBA fortsatt kommer att befästa sin verksamhet för nationell samverkan och samordning, för utbildning och samträning och för forskning, utvärdering och metodutveckling. FBA kommer att, tillsammans med andra svenska och internationella institutioner, fortsatt utgöra ett verktyg för att stärka och utveckla den svenska och internationella förmågan inom området konflikt- och krishantering, med särskild inriktning på fredsinsatser. Anslaget minskas med 5 551 000 kronor på tilläggsbudget. Denna minskning gör det möjligt att öka anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* med motsvarande belopp.

För att FBA ska kunna upprätthålla en tillfredsställande omfattning på sin basverksamhet föreslår regeringen att anslaget 8:4 *Folke Bernadotteakademin* anvisas 25 612 000 kronor för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 26 057 000 kronor respektive 26 555 000 kronor.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:4 Folke Bernadotteakademin

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	25 000	25 000	25 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	612	1 057	1 555
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 612	26 057	26 555

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.8.5 8:5 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier

Tabell 3.18 Anslagsutveckling för 8:5 förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportgarantier

Tusental kronor			
2004	Utfall		Anslags-sparande 349 700
2005	Anslag	1 000 ¹	Utgifts-prognos 0
2006	Förslag	994	
2007	Beräknat	994	
2008	Beräknat	994	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006. Anslaget minskas med 6 000 kronor från 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent för anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Länderna i Central- och Östeuropa har haft behov av finansiellt stöd för att påskynda reformprocessen. Detta avser bl.a. statliga kreditgarantier för lån från multilaterala finansieringsinstitutioner till investeringar samt exportkreditgarantier till vissa länder i Central- och Östeuropa. Medel har avsatts för att täcka garantiavgifter och eventuella skadeförluster.

Regeringens överväganden

Finansiellt stöd

De nordiska regeringarna beslutade år 2002 att höja ramen för Nordiska investeringsbankens (NIB) miljöinvesteringsslån, som är en viktig del av det förstärkta miljösamarbetet inom Nordliga dimensionen, från 100 miljoner euro till 300 miljoner euro. Med anledning av denna höjning har riksdagen bemyndigat regeringen att under 2002, 2003 och 2004 ställa ut garantier för finansiellt stöd till länder i Östeuropa till ett belopp om högst 950 000 000 kronor. Då uppdraget till Riksgäldskontoret att teckna garantiavtal med NIB ges i euro och euron har stärkts gentemot kronan bör beloppet i kronor höjas. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett statligt garantiåtagande om högst 990 000 000 kronor år 2006 för NIB:s miljöinvesteringsslån. Garantiavgiften till Riksgäldskontoret belastar anslaget 8:5.

Den särskilda exportkreditgarantiramen

Riksdagen beslutade år 1993 att inrätta en särskild exportkreditgarantiram om 1 000 miljoner kronor för de baltiska länderna och Ryssland. År 2005 utvidgades ramen till 2 000 miljoner kronor. Syftet med ramen har varit att bidra till att utveckla näringsliv och infrastruktur i berörda länder samt att bidra till ett varaktigt samarbete mellan de berörda länderna och svenska företag. Regeringen har uppdragit åt Exportkreditnämnden (EKN) att administrera verksamheten.

Aktiviteten inom den särskilda garantiramen har sedan flera år successivt gått ned och nya garantiförbindelser gjordes under 2004 för endast 2 miljoner kronor samt för 1 miljon kronor året innan. Inga nya utfästelser gjordes under 2004. Det totala utnyttjandet av ramen gick ned till 22 miljoner kronor per den sista december 2004. Motsvarande siffra år 2003 var 104 miljoner kronor.

Under året utbetalades totalt 64 700 000 kronor i skadeersättningar jämfört med 1 500 000 kronor år 2003.

Regeringen konstaterar att ny garantigivning i det närmaste har upphört, vilket är en följd av att efterfrågan på garantistöd som kan finnas för berörda länder numera i sin helhet kan hanteras inom ramen för EKN:s ordinarie verksamhet. De skäl som en gång motiverat inrättande av en särskild garantiram föreligger inte längre med hänsyn till den utveckling som ifrågavarande länder genomgått. Regeringen föreslår därför att den särskilda garantiramen avvecklas i takt med att de affärer som tagits under denna ram slutligt reglerats, vilket innebär att inga nya affärer tas in under den särskilda garantiramen.

Regeringen konstaterar att ett anslagssparande finns på anslaget för att täcka garantiavgifter och skadeförluster och föreslår att 994 000 kronor anvisas på anslaget 8:5 för år 2006. Anslaget minskar med 6 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:5 förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportgarantier

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 000	1 000	1 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-6	-6	-6
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	994	994	994

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.8.6 8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag

Tabell 3.20 Anslagsutveckling för 8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	25 378		14 622
2005	Anslag	46 000 ¹	Utgifts-prognos	33 249
2006	Förslag	40 000		
2007	Beräknat	40 000		
2008	Beräknat	40 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Riksrevisionens huvuduppgifter är att enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. bedriva årlig revision och effektivitetsrevision. Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen får myndigheten inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området.

Under anslaget anvisas medel för Riksrevisionens verksamhet inom det internationella utvecklingsarbetet.

Riksrevisionens internationella utvecklingsarbete ingår i verksamhetsgrenen Internationell verksamhet. Denna redovisas under avsnittet Riksrevisionen under utgiftsområde 2 Samhälls-ekonomi och finansförvaltning.

Riksrevisionens styrelses överväganden

Riksrevisionen bedriver verksamhet inom det svenska utvecklingsbiståndet genom samarbetsprojekt som är inriktade på långsiktig institutionell uppbyggnad inom offentlig revision i biståndsländer. Utvecklingsarbetet bedrivs i huvudsak med mottagarlandets revisionsmyndighet s.k. Supreme Audit Institution (SAI) och med utgångspunkt i samarbetspartnerns strategiska plan för institutionell utveckling. Utvecklingsarbetet initieras, planeras och genomförs i direkt samverkan med mottagarlandets SAI.

Riksdagen har uttalat att Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete bör kunna utgöra en viktig del av det svenska förvaltningsbiståndet. Riksdagen får genom tillkomsten av ett särskilt anslag möjlighet att årligen ta ställning till omfattningen och inriktningen av denna verksamhet samtidigt som den ges sådana former att Riksrevisionens självständighet och oberoende inte kan sättas i fråga.

Under 2004 ägnades stor kraft åt att anpassa verksamheten till de nya förutsättningarna. Inriktningen har därför i första hand varit att konsolidera pågående uppdrag. Bistandsprojekt har under 2004 pågått i bl.a. Bosnien, Moçambique, Rwanda och Litauen. Möjligheterna att planera för nya uppdrag har samtidigt varit begränsad. Under innevarande år påbörjas arbetet med förberedelser för nya uppdrag i enlighet med önskemål om samarbete från ett antal utvecklingsländer. Ett antal förstudier ska genomföras vilka på viss sikt kan leda till nya samarbetsprojekt.

Samtidigt räknar Riksrevisionen med att avsluta sitt engagemang i Moçambique under detta och nästkommande år i samband med att pågående projektfaser löper ut. Riksrevisionen övertog Riksrevisionsverkets stöd till utvecklingen av internrevision i Moçambique, ett samarbete som bedöms kunna övertas av Ekonomistyrningsverket fr.o.m. 2006 med finansiering av Sida. I samband med överlämnandet bortfaller en tidigare beräknad kostnad för Riksrevisionen på 5 900 000 kronor.

Riksrevisionens styrelse bedömer att myndigheten även framöver kan bedriva ett kvalitativt utvecklingssamarbete med ett antal nationella revisionsorgan. Riksrevisionens ambition är att det internationella arbetet också ska ge ett mervärde till myndighetens inhemska revisionsverksamhet genom att det ger ett värdefullt bidrag till

kompetensutvecklingen. Med hänsyn härtill bedömer Riksrevisionens styrelse att en något lägre anslagstilldelning om 40 000 000 kronor för 2006 och de närmast följande åren är en lämplig volym för myndighetens internationella utvecklingssamarbete.

Verksamhetsnivån 2004 medförde att ett omfattande anslagssparande byggdes upp. Det är inte möjligt eller lämpligt att de närmaste åren öka verksamhetsvolymen så att anslagssparandet förbrukas. Riksdagen föreslås därför besluta att det anslagssparande på anslaget 8:6 *Riksrevisionen: Internationella uppdrag* som vid slutet av budgetåret 2004 översteg tre procent av anslagsbeloppet av myndigheten ska föras bort som indragning av anslagsbelopp.

Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt Riksrevisionens årsredovisning som i allt väsentligt rättvisande.

Riksdagsstyrelsens yttrande

Riksdagsförvaltningen (riksdagsstyrelsen) ska yttra sig över Riksrevisionens budgetunderlag. Riksdagsstyrelsen yttrade sig den 11 maj 2005 över Riksrevisionens budgetunderlag. Yttrandet saknar invändningar mot förslaget.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:6 Riksrevisionen: Internationella uppdrag

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	46 000	46 000	46 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-6 000	-6 000	-6 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	40 000	40 000	40 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Riksrevisionens styrelse föreslår att anslaget 8:6 *Riksrevisionen: Internationella uppdrag* för budgetåret 2006 ska uppgå till 40 000 000 kronor.

För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 40 000 000 kronor vardera året.

3.8.7 8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 3.22 Anslagsutveckling för 8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

2004	Utfall		Anslags-sparande	0
2005	Anslag	0	¹ Utgifts-prognos	0
2006	Förslag	15 000		
2007	Beräknat	18 000	²	
2008	Beräknat	20 000	³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 17 715 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 344 tkr i 2006 års prisnivå.

I enlighet med förslag i propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122), som antogs av riksdagen i december 2003 (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) ska en självständig funktion för utvärdering av det internationella utvecklingssamarbetet inrättas.

Regeringens överväganden

Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2005 den planerade inriktningen för utvärderingsmyndigheten. Utgångspunkten för verksamheten ska vara utvärdering av hur svenska biståndsmedel används i förhållande till utvecklingssamarbetets mål och syfte liksom effekter av de använda medlen. Den blivande utvärderingsmyndigheten ska kunna analysera och utvärdera både multi- och bilateralt utvecklingssamarbete. Även Regeringskansliet ska kunna granskas vad avser utvecklingssamarbete. Myndigheten ska komplettera den utvärderingsverksamhet som i dag bedrivs vid Sida.

Verksamheten ska bestå av två huvudkomponenter: en som vetter åt samarbetsländerna och analyserar utvecklingssamarbetet, dess förutsättningar i sitt vidare sammanhang, resultat och effekter. Med den typ av utvecklingssamarbete som det är frågan om är det inte alltid möjligt att följa resultat av enskilda givares bidrag. Den blivande utvärderingsmyndigheten behöver därför samarbeta med andra givare och samarbetslän-

der. Ett nära samarbete med samarbetslandet ska särskilt eftersträvas. Den andra huvudkomponenten fokuserar huvudsakligen på effektiviteten i den bredare hanteringen av biståndsmedel, genom t.ex. analyser av planerings- genomförande- och uppföljningsprocessen samt instrument och kanaler. Genom ett nära samarbete med forskarsamhället ska kvalitetskrav på verksamheten kunna tillgodoses.

I budgetpropositionen för 2005 bedömde regeringen att utvärderingsmyndigheten skulle kunna inrättas den 1 juli 2005. Inrättandet av myndigheten har försenats och beräknas nu kunna ske den 1 januari 2006. Medel som anslags för 2005 föreslås på tilläggsbudget överföras till biståndsverksamhet inom anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet*.

En organisationskommitté har tillsatts för att förbereda och genomföra bildandet av utvärderingsmyndigheten (dir. 2005:84). Myndigheten kommer att lokaliseras till Karlstad.

Verksamheten kommer att befinna sig i ett uppbyggnadsskede under 2006. Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas på anslaget 8:7 *Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete* för år 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 18 000 000 kronor respektive 20 000 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 8:7 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	10 000	10 000	10 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	0	160	335
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	5 000	7 840	9 665
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 000	18 000	20 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Bilaga 1

Länder med strategier för fattigdomsbekämpning

Bilaga 1

Länder med strategier för fattigdomsbekämpning

Innehållsförteckning

1.1	Länder med strategier för fattigdomsbekämpning	5
-----	--	---

Tabellförteckning

1.1 Länder med strategier för fattigdomsbekämpning.....	5
---	---

1.1 Länder med strategier för fattigdomsbekämpning

Tabell 1.1 Länder med strategier för fattigdomsbekämpning¹

Afrika		Europa/Centralasien		Asien		Amerika	
A. Fullständiga strategier (46)							
Benin	mars 2003	Albanien	juni 2002	Bhutan	dec. 2004	Bolivia	mars 2001
Burkina Faso	maj 2005 ²	Armenien	juni 2002	Kambodja	aug. 2004	Guyana	maj 2002
Djibouti	mars 2004	Azerbajdzjan	maj 2003	Laos	apr. 2004	Honduras	okt. 2001
Etiopien	okt. 2002	Bosnien/H	mars 2004	Mongoliet	sept. 2003	Nicaragua	sept. 2001
Gambia	juli 2002	Serbien/M	febr. 2004	Nepal	okt. 2003		
Ghana	mars 2002	Georgien	aug. 2002	Pakistan	febr. 2004		
Guinea	juli 2002	Kirgizistan	febr. 2003	Sri Lanka	febr. 2003		
Kamerun	apr. 2003	Moldavien	okt. 2004	Vietnam	juni 2002		
Kap Verde	dec. 2004	Tadzjikistan	okt. 2002	Yemen	juli 2002		
Kenya	-2004			Öst Timor	apr. 2005		
Madagaskar	aug. 2003						
Malawi	aug. 2002						
Mali	mars 2003						
Mauretanien	dec. 2000						
Moçambique	sept. 2001						
Niger	febr. 2002						
Rwanda	juli 2002						
Senegal	dec. 2002						
Sierra Leone	apr. 2005						
Tanzania	nov. 2002						
Tchad	juni 2003						
Uganda	juli 2005 ²						
Zambia	maj 2002						

B. Interimistiska strategier (13)

Burundi	jan. 2004	Uzbekistan	apr. 2005	Bangladesh	juni 2003	Dominica	jan. 2004
Centralafr. Republiken	jan. 2001			Indonesien	apr. 2001		
DR Kongo	juni 2002						
Elfenbenskusten	mars 2002						
Guinea-Bissau	mars 2002						
Lesotho	mars 2001						
Rep. Kongo	nov. 2004						
Sao Tomé/P	apr. 2000						
Sierra Leone	sept. 2001						

¹ Med datum och år för framtagandet. Uppgifterna är hämtade från Världsbankens hemsida i aug 2005.

² Andra generationens strategi för fattigdomsbekämpning.

Bilaga 2

Befintliga och planerade landstrategier

Bilaga 2

Befintliga och planerade landstrategier

Innehållsförteckning

1.1	Befintliga och planerade landstrategier	5
-----	---	---

Tabellförteckning

1.1 Landstrategier	5
--------------------------	---

1.1 Befintliga och planerade landstrategier

Tabell 1.1 Landstrategier

	Tidsperiod	Kommentarer
AFRIKA		
Stöd till regionalt samarbete	2002–2006	
Stora Sjöregionen	2004–2008	
Västafrika	2004–2006	Avser subregionalt samarbete och bilateralt samarbete med Burkina Faso och Mali
Viktoriasjö-regionen	2004–2006	
Angola	2003–2006	Någon ny samarbetsstrategi efter 2006 planeras inte
Kenya	2004–2008	
Malawi	Förlängd t.o.m. 2005	Ny strategi utarbetas under 2005
Moçambique	2002–2006	
Namibia	2004–2008	
Etiopien	2003–2007	
Somalia	2003–2005	Humanitär strategi
Sudan	juni 2004–juli 2007	Riktlinjer för svensk hållning till Sudan
Sydafrika	2004–2008	
Tanzania	2001–juni 2006	Ny samarbetsstrategi utarbetas under 2005
Uganda	2001–2006	Ny strategi utarbetas under 2005
Zambia	2003–2007	
ASIEN		
Centralasien	2003–2005	Regionstrategi
Afghanistan	2002–2005	Ny samarbetsstrategi 2006
Bangladesh	2002–2006	
Indien	2005–2009	
Irak	2004–2006	
Kambodja	2002–2006	
Kina	2001–2005	Ny samarbetsstrategi 2006
Laos	2004–2008	
Mongoliet	2002–2006	
Sri Lanka	2003–2007	
Sydostasien	2005–2009	Regionstrategi. Innehåller även strategier för Indonesien, Östtimor och Filippinerna
Vietnam	2004–2008	
Västbanken och Gaza	2001–2005	
LATINAMERIKA OCH KARIBIEN		
Centralamerika och Karibien	2001– juni 2007	Regionstrategi
Sydamerika	2003–2007	Regionstrategi
Bolivia	2003–2007	
Colombia	2003–2007	

ÖSTEUROPA		
Södra Kaukasien	2003–2005	Beslut om ny regionstrategi väntas sent 2005
Albanien	2004–2007	
Bosnien och Herzegovina	2003–2005	Beslut om ny strategi väntas sent 2005
Centralasien	2003–2005	Beslut om ny regionstrategi väntas våren 2006
Kosovo	2005–2006	
Kroatien	2004–2006	
Makedonien	2003–2005	Beslut om ny strategi väntas sent 2005
Moldavien	2004–2006	
Ryssland	2005–2008	
Serbien och Montenegro	2004–2007	
Turkiet	2005–2009	Strategi för utvecklingssamarbetet
Ukraina	2005–2008	
Vitryssland	2002–2005	Ev. omarbetning och förlängning

Bilaga 3

Millenniemaalen

Halvvägsresultat

Bilaga 3

Millenniemålen

Innehållsförteckning

Millenniemålen.....	5
Halvtidsresultat millenniemålen.....	5
Mål 1: Utrota extrem fattigdom och hunger	5
Delmål: halvera andelen människor som lever på mindre än en dollar per dag till 2015.	5
Delmål: halvera andelen människor som lider av hunger till 2015.	5
Mål 2: Garantera grundskoleutbildning för alla barn	5
Delmål: Alla barn i hela världen, såväl flickor som pojkar, ska kunna avsluta sin grundskoleutbildning.....	5
Mål 3: Främja jämställdhet mellan könen och kvinnors egenmakt	6
Delmål: avskaffa könsdiskriminering i grund- och gymnasieskolan, helst till 2005, och i all utbildning till 2015.....	6
Mål 4: Minska barnadödligheten	6
Delmål: Minska dödligheten bland barn under fem år med två tredjedelar till 2015.....	6
Mål 5: Förbättra mödrhälsan.....	6
Delmål: minska mödradödligheten med tre fjärdedelar till 2015.	6
Mål 6: Bekämpa hiv/aids, malaria och andra sjukdomar	6
Delmål: hejda och minska spridningen av hiv/aids till 2015.....	6
Mål 7: Trygga en hållbar utveckling.....	7
Delmål: halvera andelen människor som saknar tillgång till rent dricksvatten till 2015.	7
Mål 8: Utveckla ett globalt partnerskap för utveckling.....	7
Delmål: Statligt bistånd i procent av OECD/DAC-ländernas bruttonationalinkomst (BNI). Målet är 0,7 % till 2015.	7

Tabellförteckning

1.1 Fattigdom.....	5
1.2 Hunger.....	5
1.3 Utbildning.....	5
1.4 Pojkar och flickor i skolan.....	6
1.5 Barnadödlighet.....	6
1.6 Mödradödlighet.....	6
1.7 Hiv/aids.....	6
1.8 Dricksvatten.....	7
1.9 Biståndsvolym.....	7

Millenniemålen

År 2000 anordnades det s.k. Millennietoppmötet vid FN:s högkvarter i New York. Under mötet kom världens stats och regeringschefer överens om en Millenniedeklaration som sedan antogs av FN:s generalförsamling. Millenniedeklarationen slår fast att global utveckling kräver helhetssyn. Insatser för bl.a. fred, säkerhet, fattigdomsbekämpning, hälsa, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati hör ihop. Millenniedeklarationen kan ses som ett ramverk och en utgångspunkt för arbetet med global utveckling. Ur Millenniedeklarationen har de s.k. millenniemålen formulerats.

Millenniemålen utgörs av åtta mål, 18 delmål och indikatorer. Målen har stor betydelse för det internationella utvecklingssamarbetet och för den internationella uppföljningen av de åtaganden som gjorts av Sverige och andra länder. De kan relateras till flertalet svenska politikområden. Ett av millenniemålen är direkt riktat till rika länder, nämligen det som slår fast att det globala partnerskapet för utveckling ska stärkas. Det innebär bl.a. att biståndsvolymen ska ökas, att de fattiga ländernas marknadstillträde ska förbättras och att en hållbar skuldsituation ska uppnås för fattiga länder.

Halvtidsresultat millenniemålen

Utvecklingen för millenniemålen går åt rätt håll, förutom målet att hejda hiv/aids-epidemin. Utvecklingstakten måste dock öka, dagens trend är inte tillräcklig för att de åtta målen ska kunna nås till år 2015.

Tabellerna visar halvtidsresultat för ett antal delmål fördelat på geografiska regioner. Siffrorna är hämtade från FN:s ”The Millennium Development Goals Report 2005”.

Mål 1: Utrota extrem fattigdom och hunger

Delmål: halvera andelen människor som lever på mindre än en dollar per dag till 2015.

Tabell 1.1 Fattigdom

Andel av befolkningen som lever i extrem fattigdom, dvs. mindre än en dollar om dagen.

	1990	2001	Mål 2015
Östasien	33 %	17 %	16 %
Sydostasien och Oceanien	20 %	10 %	10 %
Latinamerika och Karibien	11 %	10 %	6 %
Västra Asien och Nordafrika	2 %	3 %	1 %
Södra Asien	39 %	30 %	20 %
Afrika söder om Sahara	45 %	46 %	22 %

Delmål: halvera andelen människor som lider av hunger till 2015.

Tabell 1.2 Hunger

Andel av befolkningen som lever med kronisk hunger.

	1990	2002	Mål 2015
Östasien	16 %	11 %	8 %
Sydostasien	18 %	13 %	9 %
Södra Asien	25 %	22 %	12 %
Västra Asien	7 %	10 %	4 %
Nordafrika	4 %	4 %	2 %
Afrika söder om Sahara	36 %	33 %	18 %
Latinamerika och Karibien	13 %	10 %	6 %

Mål 2: Garantera grundskoleutbildning för alla barn

Delmål: Alla barn i hela världen, såväl flickor som pojkar, ska kunna avsluta sin grundskoleutbildning.

Tabell 1.3 Utbildning

Andel inskrivna i grundskolan.

	1990	2001	Mål 2015
Östasien	97 %	95 %	100 %
Sydostasien	92 %	91 %	
Södra Asien	73 %	79 %	
Västra Asien	81 %	83 %	
Nordafrika	82 %	92 %	
Afrika söder om Sahara	54 %	62 %	
Latinamerika och Karibien	86 %	96 %	
Oceanien	74 %	76 %	

Mål 3: Främja jämställdhet mellan könen och kvinnors egenmakt

Delmål: avskaffa könsdiskriminering i grund- och gymnasieskolan, helst till 2005, och i all utbildning till 2015.

Tabell 1.4 Pojkar och flickor i skolan

Andel flickor i förhållande till pojkar. Lika många ger 1,0.

	1990	2001	Mål 2015
Östasien	0,93	1,0	1,0
Sydostasien	0,96	0,97	
Södra Asien	0,76	0,85	
Västra Asien	0,83	0,89	
Nordafrika	0,82	0,93	
Afrika söder om Sahara	0,83	0,86	
Latinamerika och Karibien	0,98	0,98	
Oceanien	0,90	0,93	

Mål 4: Minska barnadödligheten

Delmål: Minska dödligheten bland barn under fem år med två tredjedelar till 2015.

Tabell 1.5 Barnadödlighet

Antal barn av 1000 levande födda som dör innan 5 års ålder.

	1990	2003	Mål 2015
Östasien	48	37	16
Sydostasien	78	46	26
Södra Asien	126	90	42
Västra Asien	68	60	23
Nordafrika	87	38	29
Afrika söder om Sahara	185	172	62
Latinamerika och Karibien	54	32	18
Oceanien	86	77	29

Mål 5: Förbättra mödrahälsan

Delmål: minska mödradödligheten med tre fjärdedelar till 2015.

Tabell 1.6 Mödradödlighet

Antal dödsfall per 100 000 graviditeter.

	1990	2000	Mål 2015
Östasien		55	
Sydostasien		210	
Södra Asien		540	
Västra Asien		190	
Nordafrika		130	
Afrika söder om Sahara		920	
Latinamerika och Karibien		190	
Oceanien		240	

Mål 6: Bekämpa hiv/aids, malaria och andra sjukdomar

Delmål: hejda och minska spridningen av hiv/aids till 2015.

Tabell 1.7 Hiv/aids

Andel av befolkningen med hiv, ålder 15-49.

	1990	2004	Mål 2015
Östasien	-	0,14 %	
Sydostasien	0,14 %	0,51 %	
Södra Asien	0,07 %	0,68 %	
Västra Asien	-	0,03 %	
Nordafrika	-	0,08 %	
Afrika söder om Sahara	-	-	
Latinamerika och Karibien	0,30 %	0,72 %	
Oceanien	-	0,59 %	

Mål 7: Trygga en hållbar utveckling

Delmål: halvera andelen människor som saknar tillgång till rent dricksvatten till 2015.

Tabell 1.8 Dricksvatten

Andel människor med tillgång till rent vatten.

	1990	2002	Mål 2015
Östasien	72 %	78 %	86 %
Sydostasien	73 %	79 %	86 %
Södra Asien	71 %	84 %	85 %
Västra Asien	83 %	88 %	92 %
Nordafrika	88 %	90 %	94 %
Afrika söder om Sahara	49 %	58 %	74 %
Latinamerika och Karibien	83 %	89 %	92 %
Oceanien	51 %	52 %	75 %

Mål 8: Utveckla ett globalt partnerskap för utveckling

Delmål: Statligt bistånd i procent av OECD/DAC-ländernas bruttonationalinkomst (BNI). Målet är 0,7 % till 2015.

Tabell 1.9 Biståndsvolym

Andel av BNI som gick till bistånd år 2004.

Norge	0,87
Luxemburg	0,85
Danmark	0,84
Sverige	0,77
Nederländerna	0,74
Portugal	0,63
Frankrike	0,42
Belgien	0,41
Irland	0,39
Schweiz	0,37
Storbritannien	0,36
Finland	0,35
Tyskland	0,28
Kanada	0,26
Spanien	0,26
Australien	0,25
Österrike	0,24
Nya Zeeland	0,23
Grekland	0,23
Japan	0,19
USA	0,16
Italien	0,15
Totalt	0,25

Källa: OECD-DAC, 11 april 2005.